
MARCHA ...UNA...

106E JAARGANG — NO.: 208 ZATERDAG 9 SEPTEMBER 1989

AMIGOE

Préke

Veni, Vidi, Rijbevici!

MEER AANSLAGEN IN MEDELLIN

Amerikanen twijfelen aan effect anti-drugsbeleid Bush

Colombiaanse bevolking in drugsstrijd achter Barco

MEDELLIN - In de Colombiaanse drugshoofdstad Medellin zijn vrijdag elf bomaanslagen gepleegd, een met een krachtige autobom en tien met benzinebommen op kleine vrachtwagens van de gemeente. De berijders van de vrachtauto's werden eerst gedwongen uit te stappen. Alle achthonderd gemeentevoertuigen komen na de aanslagen de garage niet meer uit, aldus de politie. Een opinie- onderzoek wees uit dat de Colombiaanse regering bij zijn anti- drugsbeleid zich gesteund kan weten door de meerderheid van de bevolking. De Amerikaanse bevolking echter staat sceptisch tegenover de anti-drugsoorlog welke president George Bush heeft uitgeroepen. Men wil de drugs- kwestie wel aangepakt zien maar men gelooft niet dat de daarvoor beschikbare middelen voldoende zijn.

Een zware autobom ontplofte aan de westelijke kant van Medellin en blies een groot gat in een gebouw van een telefoonmaatschappij en verbrijzelde ramen van naastgelegen woonhuizen. Er vielen drie gewonden hierbij. Sinds de Colombiaanse regering op 24 augustus besloot de strijd tegen de drugsmaffia te intensiveren waren tot donderdag 35 bomaanslagen gepleegd in heel Colombia. De meeste deden zich echter voor in Medellin en worden toegeschreven aan de maffiaterreurgroep "Uitleverbaren".

■ *BARCO*

OPGEVOERD

De Colombiaanse drugsmaffia heeft de oorlog tegen de staat blijkbaar opgevoerd. Vooral in Medellin, het hoofdkwartier van het gelijknamige drugskartel. Hier reageren de cocainebonzen fel op de geintensiveerde antidrugsstrijd van de Colombiaanse regering en de Verenigde Staten. De grimmiger wordende strijd van de drugshandelaren volgt op de uitlevering aan de VS van Eduardo Martinez Romero, de financieel expert van de drugsmaffia. Martinez Romero, de eerste drugshandelaar die aan de VS is uitgeleverd sinds president Virgilio Barco van Colombia drie weken geleden het uitleveringsverdrag met de VS herstelde, verscheen donderdag voor de rechtbank in Atlanta.

Volgens opiniepeilingen in Colombiaanse kranten steunt bijna tweederde van de Colombiaanse bevolking de uitlevering van drugshandelaren aan de VS. De meesten zijn evenwel tegen de komst van buitenlandse troepen om korte metten te maken met de cocainebazen.

Het legerkorps in Medellin, het zenuwcentrum van de cocainehandel, verklaarde negen mensen te hebben opgepakt, onder wie de piloot van Escobar. De piloot Nicolas Gonzales Cardona stond regelmatig in contact met drugsbaronnen. Hij verzorgde de meeste cocainevluchten naar plaatsen waar de drugs werden ingescheept voor Miami en New York, aldus het leger. Hij is gearresteerd op verdenking van moord op een politiechef.

Escobar is een van de twaalf meest gezochte drugshandelaren uit Colombia die de VS voor hun rechtbank willen zien. De regering-Barco loofde deze week een half miljoen gulden uit voor informatie die leidt tot de arrestatie van Escobar.

AANHOUDINGEN

In Miami worden twee familieleden van de drugsbaas Jorge Ochoa gevangen gehouden. Zij moeten terecht staan wegens drugssmokkel, aldus de Amerikaanse justitie. Met hen zijn nog eens tien vermeende leden van het Medellinkartel in staat van beschuldiging gesteld. Drie op de vier Amerikanen die op de hoogte zijn van de antidrugsplannen van president George Bush, denken dat de plannen niet toereikend zijn om de drugscrisis te bezweren. Dat is gebleken uit een opiniepeiling, die in opdracht van ABC News en de Washington Post werd uitgevoerd.

Ruim de helft van de ondervraagden liet weten niet te geloven in de opmerking van Bush dat de "oorlog tegen drugs" kan worden gefinancierd zonder de belastingen te verhogen of het begrotingstekort te laten toenemen. De Washington Post meldde donderdag dat 67 procent van de ondervraagden zich bereid toont meer belasting te betalen om het drugsprobleem aan te pakken.

VRIJHEDEN

Uit de peiling kwam bovendien naar voren dat de meerderheid verdergaande maatregelen wil treffen dan Bush. 62 Procent zegt bereid te zijn een aantal vrijheden op te geven om het illegale drugsgebruik fors te kunnen reduceren, 55 procent toont zich voorstander van drugstesten voor alle Amerikanen en 67 procent meent dat alle middelbare scholieren regelmatig moeten worden getest op het gebruik van drugs.

Voorts zou 82 procent graag zien dat militairen worden ingeschakeld bij controles op illegaal drugsgebruik in de Verenigde Staten, 88 procent wil een nauwgezetter onderzoek van bagage op vliegvelden, terwijl een kleine meerderheid (52 procent) vindt dat de politie huiszoekingen zou moeten kunnen uitvoeren zonder gerechtelijk bevel. Overigens kwam ook uit de peiling naar voren dat de meeste Amerikanen niet geloven dat het gebruik van drugs ooit zal worden uitgeroeid.

Satelliet-foto AFP

■ *MEDELLIN - De Colombiaanse stad Medellin wordt dezer dagen herhaaldelijk opgeschrikt door aanslagen welke het werk zijn van de drugsmaffia. Ondermeer werd een autobom opgeblazen bij een filiaal van de telefoondienst in het zuidwesten van Medellin. Hierbij vielen drie lichtgewonden.*

TEGEN AMNESTIE

Satelliet-foto AFP

■ *BUENOS AIRES - De Moeders van het Meiplein en andere Argentijnse mensenrechten- groepen hebben een demonstratie gehouden tegen het eventuele plan van de regering om amnestie te verlenen. Deze is dan bedoeld voor militairen die tijdens de 'vuile oorlog tegen de subversie' misdrijven hebben begaan tegen de mensenrechten. Ook leden van politieke partijen namen aan de betoging deel. President Carlos Menem heeft aangekondigd dat hij voor het einde van het jaar de knoop ten aanzien van de amnestie doorhakt.*

Vice president SU naar China

MOSKOU - De vice-president van de Sovjetunie, Anatoli Loekjanov, zal een officieel bezoek van acht dagen aan China brengen. Dit heeft een woordvoerder van het ministerie van Buitenlandse zaken in Moskou vrijdag meegedeeld.

Lukjanov zal met een parlementaire delegatie ontmoetingen hebben met Chinese leiders en leden van het Chinese parlement. De woordvoerder noemde daarbij geen namen. De Sovjetdelegatie zal vervolgens door het land reizen. Het wordt het tweede bezoek van Sovjet-parlementariers aan China sinds 1985. In mei haalde president Michail Gorbatsjov met zijn bezoek aan Peking de Sovjet-Chinese banden na dertig jaar vijandigheid aan.

Grieken op 5 november weer naar stembus

ATHENE - De inwoners van Griekenland gaan op 5 november voor de tweede keer dit jaar naar de stembus om een nieuw parlement te kiezen.

Dit heeft de woordvoerder van de regering, Linardatos, op een persconferentie verklaard. Hij zei dat de conservatieve Nieuwe democratie en de communistische Linkse alliantie beide instemden met de datum.

Steunt motie van wantrouwen

Goeloe stuurt BC Bonaire naar huis

WILLEMSTAD/KRALENDIJK — Op Bonaire heeft zich weer een bestuurscrisis voorgedaan, nadat gisteren tegen de drie gedeputeerden van het DP Bonaire/ POB- Bestuurscollege een motie van wantrouwen werd aangenomen- mét steun van Alipio Goeloe (DPB), die zich gisteren staande de eilandsvergadering uitriep tot 'onafhankelijk lid.'
De twee DP Bonaire gedeputeerden, Melaan en Soliano zullen, vernam de Amigoe uit betrouwbare bron, op maandag hun ontslag bij gezaghebber Soliana indienen. Het DPB/POB college heeft negen maanden stand gehouden. Waarnemers verwachten de nodige moeilijkheden bij de vorming van een nieuwe eilandelijke coalitie op het Flamingo-eiland.

De bestuurscrisis en het optreden van Goeloe komen nauwelijks als een verrassing: Goeloe lanceerde al meerdere malen duidelijke schoten voor de boeg en stelde publiekelijk 'het Bonaireaanse belang boven het partijbelang te stellen.' Goeloe blijkt met name ontevreden over de wijze waarop het Bestuurscollege omging met de eilandsraadleden en steeds te weinig informatie aan de raad verschafte over onder andere de legio dienstreizen die gemaakt werden.

Het sinds gisteren onafhankelijke lid besloot daarom een vernietigende motie van wantrouwen die gisteren de oppositiepartij UPB van Rudy Ellis presenteerde te steunen, waardoor deze motie met vijf stemmen voor (UPB plus Goeloe) en vier stemmen tegen (DP, plus Broertje Janga van de POB) werd aangenomen. In de motie wordt het beleid van het BC afgekeurd en wordt men verzocht de functies ter beschikking te stellen.

BELACHELIJK

Franklin Crestian van de DP verklaarde gisteren aan de Amigoe dat Bonaire zich door deze situatie belachelijk maakt en dat het besturen van het eiland door deze ontwikkelingen welhaast onmogelijk wordt.

Rudy Ellis meldde op zijn beurt dat deze stap voor Bonaire de beste is: de DPB is immers een partij die door interne moeilijkheden niet weet welke richting men uit wil. Hij vergeleek de partij met een 'boot op een grote, woelige oceaan.'

De motie van wantrouwen werd aangenomen tijdens een door de UPB aangevraagde raadsvergadering. Daar werden --ook door Goeloeheel wat vragen gesteld over vragen die eerder werden gesteld, maar die nooit beantwoord werden.

Na de eerste ronde kreeg gedeputeerde Melaan het woord en hij vroeg de gezaghebber om de vergadering te schorsen tot dinsdag: hij kon de vragen van Goeloe moeilijk uit het hoofd beantwoorden. Ook Cecilia had een dergelijke boodschap. Nadat de gezaghebber vroeg wie het voorstel van gedeputeerde Melaan steunt, bleken dat slechts 4 leden te zijn. De gedeputeerden moesten dus antwoorden.

In de tweede ronde bleek de oppositie niet tevreden met de manier waarop de vragen beantwoord waren, waarop UPB fractieleider, Rudy Ellis, de motie van wantrouwen indiende.

Er worden overigens de nodige moeilijkheden verwacht bij de vorming van een nieuwe coalitie voor Bonaire: aangenomen wordt dat de grootste partij UPB met zijn vier zetels waarschijnlijk zitting zal hebben in het nieuwe bestuurscollege. Bij de vorige crisis gingen er drie maanden overheen voor een nieuw DPB/POB college gevormd werd. Die lijdt nu, na negen maanden, schipbreuk.

President Perez in Hongarije

Satelliet-foto AFP

■ *BUDAPEST - President Carlos Andres Perez van Venezulea heeft een bezoek gebracht aan Hongarije welk communistisch land bezig is met drastische hervormingen op economisch en politiek gebied. Hij voerde daar ondermeer besprekingen met politieke leiders en vertelde daarover tijdens een persconferentie.*

Op Filipijnen:

Guerrilla berecht massamoordenaars

MANILA - De Filipijnse communisten zullen een aantal van hun guerrillastrijders "berechten" wegens de moord op 37 personen in een dorp in het zuiden van het land afgelopen juni.

Het Nationaal Democratisch front, een organisatie die wordt gecontroleerd door de Communistische partij, maakte dit bekend. In het communique staat dat na een intern onderzoek is gebleken dat het "Eerste peloton van de belangrijkste regionale guerrilla-eenheid op het zuidelijke eiland Mindanao verantwoordelijk is voor de tragedie omdat het niet voldoende politieke wijsheid aan de dag heeft gelegd en verzuimd heeft het verlies van onschuldige levens te vermijden". Er werd niet meegedeeld hoe de berechting zal gebeuren.

Op datum herkansing zit toerist alweer thuis

Coördinatieprobleem bederft succes rijbewijsvakanties

WILLEMSTAD — Vergeleken met de situatie in Nederland kan van Curaçao het volgende gezegd worden: hier je rijbewijs halen is een makkie en kost een prikkie. Dit begint zo langzamerhand bij steeds meer Nederlanders bekend te worden. Menig Lage Lander die het maar niet lukt te slagen voor zijn rijbevoegdheid, neemt het vliegtuig naar Curaçao en beproeft voor ongeveer 600 gulden zijn geluk bij een Antilliaanse rijschool. Grote kans dat hij slaagt. Autorijschool Curaçao pakt het slim aan en adverteert in Nederlandse bladen. Voor 4500 gulden koop je een vliegticket, een appartement en drie weken rijles. In Nederland geeft men de mondelinge toezegging dat het wel zal lukken met het examen. Uit reacties van twee mensen lijkt dat je voor dat bedrag nog wel eens bekocht uit kan komen.

Pak weg tien jaar geleden was het nog mogelijk in verschillende landen examen te doen. De rijvaardigheidstest was een lachertje. Verhalen over het even achteruit en vooruit op de politieparkeerplaats rijden deden de ronde. Egypte was één van de vakantiebestemmingen die wat dat betreft de kroon spanden. Slimmeriken toogden naar het land der Farao's en legden daar in 'no time' een proeve van rijbekwaamheid af.

Negen jaar geleden werd in Nederland de eis van kracht, dat wilde iemand in het buitenland zijn rijbewijs halen en het daarna laten inwisselen voor een Nederlands rijbewijs, hij eerst maar eens moest aantonen dat hij een half jaar in dat bewuste buiten-land had gewoond.

De grap is dat de Antillen en Aruba nog steeds deel uitmaken van het koninkrijk. Het is niet noodzakelijk om een half jaar op de Antillen te blijven.

GAT

Voilà het gat in de markt. Mensen die in Amsterdam-centrum geen schijn van kans hebben het roze document te verwerven, krijgen tegen betaling van 4,5 mille in drie weken drie keer de mogelijkheid examen te doen.

Die garantie geeft Rudwien Margarita. Zij organiseert in Nederland de rijbewijsreizen. Haar broer Elvis heeft een autorijschool op Curaçao. Vanaf februari adverteert de jonge onderneming en heeft zij niet te klagen over gebrek aan belangstelling. Dat laatste schrijft Peter Kee. Voor Het Parool maakte hij een artikel met de kop 'Even op Curaçao rijbewijs halen'.

Rudwien Margarita: "De enige eis die aan de klanten gesteld wordt, is dat zij eerder les hebben gehad in een auto met versnelling. Over het algemeen gaat het om mensen die al enkele malen gezakt zijn voor een Nederlands rijexamen" Zij schat de slaagkans op 99 procent.

NIET ZO BLIJ

Heeft de familie Margarita een lucratieve inkomstenbron aangeboord, de Nederlandse rijscholen zijn niet zo blij met de nieuwe concurrentie. De reisorganisatrice bekent regelmatig vervelende telefoontjes te krijgen. Scheldpartijen. Of beschuldigingen van illegaliteit.

Maar de rijbewijsvakanties zijn volstrekt legaal.

Eén van de mensen die een reis naar Curaçao heeft gemaakt, en met een rijbewijs is teruggekomen is niet echt te spreken over haar missie.

STENNIS

Ze zegt: "Toen we informeerden naar deze reis was de prijs 4500 gulden, maar omdat we met ons drieën gingen, betaalden we maar 3600 gulden per persoon. Mensen in het appartement naast ons betaalden echter elk 5000 gulden. Verder was het een groot probleem om daadwerkelijk de lessen te krijgen waar we recht op hadden. De instructeurs hielden zich niet aan de afspraken. Soms zag je ze zelfs twee dagen niet. Het is dat we een hoop stennis hebben gemaakt, anders had ik nooit het examen gehaald."

Het Parool meldt dat de vrouw uiteindelijk slaagde bij het derde examen. Ze rijdt nu - zij het onder begeleiding - in Nederland rond. Het ontbreekt haar nog aan zelfvertrouwen om alleen in een auto te stappen. Dat komt doordat het examen op de Antillen sterk verschilt van het Nederlandse. In een rustige buurt moet de kandidaat bewijzen dat hij de basisvaardigheden beheerst. Het is bij de redactie van de Amigoe bekend dat men hier volgens het beoordelingsformulier is geslaagd op onderdelen waarvoor men geen proeve van bekwaamheid heeft afgelegd. Zo bleek een verslaggever van deze krant bewezen te hebben op correcte wijze een snelweg op te kunnen rijden, terwijl hij niet eens in de nabijheid van een snelweg was geweest.

VERKEERSVEILIGHEID

Het Parool eindigt met deze overweging: "Voor structurele 'zakkers' wellicht de laatste kans om toch nog eens gediplomeerd achter het stuur van een auto te kunnen stappen. Of de verkeersveiligheid er baat bij heeft valt te betwijfelen."

Een tweede reactie over afrijden op Curaçao komt van een Amsterdammer die niet tijdig een tweede afrijdatum kon krijgen van het rijbewijsbureau. Hij zou op 30 augustus afrijden, maar miste de afspraak voor het theorie-examen op 24 augustus. Het afrijden moest uitgesteld worden. Buitenlanders die spoedig moeten vertrekken van het eiland krijgen soms voorrang bij de aanvraag van een afrijdatum. Zij moeten dan wel hun ticket kunnen tonen. Dat gebeurde ook in dit geval voor het afrijden op 30 augustus. De Nederlander kreeg van zijn rijschool de garantie dat hij een tweede afrijdatum kon krijgen en stelde zijn terugreisdatum uit tot 8 september. Alleen accepteerde het bureau de nieuwe datum niet als reden voor spoed. Afrijden op 13 september, zo luidde de beslissing. De rijschoolhouder bleek zijn garantie niet waar te kunnen maken. Zijn cliënt vertrekt vandaag vermoedelijk 600 gulden armer. Hij eiste teruggave van het geld vanwege het niet examen kunnen doen, maar of dat is gebeurd is vooralsnog niet bekend.

In het kader van hoor en wederhoor wordt ook Udemar Hawker aan het woord gelaten van Autorijschool Curaçao. Hij en Elvis Margarita leiden de rijschool. Reeds lang komen Nederlanders naar de Antillen en maken van de gelegenheid gebruik hun rijbewijs te halen. Autorijschool Curaçao is echter de eerste die reclame maakt in Nederlandse bladen. Met succes. Misschien wel met teveel.

In de afgelopen vakantie weken had alleen de school van Hawker en Margarita ongeveer 45 Nederlanders aan het lessen. Wat de instructeurs van de eigen rijschool niet aankunnen wordt overgegeven aan vier andere kleine rijscholen die samenwerken. Het was voor de instructeurs een drukke maand omdat ze extra aanmeldingen van vakantiegangers binnenkregen, maar ook omdat ze de verantwoording op zich nemen bij het bureau rijbewijszaken de benodigde papieren te halen. Met een onderbezetting op dit kantoor omdat het personeel op vakantie gaat en met de onwerkbare situatie dat examinatoren ingezet moesten worden in de administratie van het bureau, loopt het regelen van afrijdata al gauw in het honderd.

En het blijft druk. Hawkers rijschool zit al tot december vol.

COORDINATIE

Het is niet zo dat wij de stroom aanvragen niet aankunnen, het is meer een probleem van coördinatie. De examinatoren en het bureau rijbewijszaken doen hun best. Er hoeft geen sprake te zijn van privileges voor toeristen ten koste van de lokale bevolking, maar er zou toch misschien meer begrip moeten zijn voor het feit dat de meeste Nederlanders maar drie weken blijven. Wij brengen geld binnen voor het eiland, iedereen binnen onze sector heeft ervan. Eén afrijdatum valt er nog wel uit te peuteren. Een tweede gaat wat moeilijk. Het Parool heeft het bij het verkeerde eind als het blad stelt dat men van ons de garantie krijgt drie keer af te kunnen rijden."

Gezaghebber Wilsoe zei vanochtend niets te willen weten van een voorkeursbehandeling voor toeristen. "Het is best als ze hier willen afrijden, en we proberen hen zoveel mogelijk van dienst te zijn, maar als zij in drie weken tijd drie keer mogen afrijden, hoe zit dat dan met de lokale kandidaten? Het overheidsbeleid is dan ook: geen voorkeursbehandeling. Wat de particuliere rijscho en doen is hun zaak."

MEN KAN OP Curaçao rijlessen volgen voor een prijs van rond de 600 gulden. Nog altijd minder dan de helft van wat een rijcursus in Nederland kost. Het cursusgeld geeft recht op één her-xamen en is inclusief. Het aanvragen van het rij-xamen en het rijbewijs kost 52,50. Een doktersverklaring kost tien gulden. Voor het ondertekenen daarvan vraagt de arts 25 gulden. Voor 87,50 is het formele gedeelte klaar. De rest van de 600 gulden is voor de rijlessen.

De doktersverklaring bestaat uit een papier waarop men in moet vullen of men enig lichamelijk gebrek heeft dat de rijvaardigheid kan beïnvloeden. Zonder dat de dokter de aanvrager ooit gezien heeft, plaatst hij zijn handtekening onder de verklaring.

Strikt genomen hoeft men geen rijlessen te nemen om af te kunnen rijden. Voor het totaal bedrag is het echter mogelijk zoveel lessen te krijgen als nodig is om klaargestoomd te worden voor het rij-examen. Meestal komt dat in de buurt van vijftien lesuren. Het is mogelijk om drie tot vier lessen per week te krijgen.

Wil iemand voor de derde keer rij-xamen doen, dan moet hij zelf 40 gulden betalen voor het aanvragen van nieuwe examenpapieren.

De bedragen gelden voor Autorijschool Curaçao. Andere rijscholen kunnen uitgaan van andere bedragen.

PIKA

Stelling

Stelling van een lezer: zodra een politicus op de Dag van de Pers de media gaat prijzen, dient naar deze persoon een diepgaand onderzoek te worden ingesteld.

Blijf op de hoofdwegen

Goed nieuws: van verschillende kanten bereiken berichten de redactie dat Curaçao schoon is, schoner zelfs dan Aruba. Dat zijn vakantiegangers die dat zeggen. Er zal wel iets van waar zijn. Houden zo. En laten we de eilandsgasten alsjeblieft niet laten afwijken van de hoofdwegen.

Dreadlock Holiday

Rasta-mannen roken marihuana, drinken veel sterke drank, zitten de hele tijd achter de vrouwen aan, zijn excentrieke zonderlingen, zijn herkenbaar aan hun dreadlocks en moeten gewantrouwd worden.

Een rare stereotypering die helaas nog te vaak het denken van veel Antillianen beheerst. In combinatie met een zekere xenofobie (afkeer van vreemdelingen en alles wat vreemd is) kan dit al gauw tot rare situaties leiden. Want redeneert men door op de ingeslagen denkweg dan is iedereen die dreadlocks heeft rasta.

Een donkere Nederlander met een opvallend uiterlijk en dreadlocks maakte onlangs bij de ingang van Naick's Place kennis met deze wijze van denken. De portier weigerde hem binnen te laten omdat hij wel rastaman *moest* zijn. Vermoedelijk is in een grijs verleden tegen hem gezegd dat de discotheek niet toegankelijk is voor dreadlockers. En geen vlechtenman komt er dan ook in.

Dezelfde vakantieganger werd later geweigerd bij de nieuwe Salinja-dancing Escape. Daar ging het de portier om het opvallende hoofddeksel van de man. Want, zo luidt de redenering, een man draagt geen fez. Gelukkig liet de eigenaar de protesterende bezoeker wel toe. Maar de lol was er toen wel af.

Gevreesd moet worden dat je op sommige plaatsen alleen met slierthaar binnenkomt als je achternaam Gullit is.

The Jogging George(s)

Volgens sommigen verdient het aanbeveling dat ook George Hueck gaat joggen in afwachting van de uitslag van het accountantsonderzoek.

Foto: Ken Wong, AMIGOE

HET WEER

WEERSVERWACHTING GELDIG tot morgenmiddag 12.00 uur lokale tijd:

Licht tot half bewolkt en in de vroege ochtenduren kans op een enkele plaatselijke bui.

Zwakke tot matige oostelijke wind, (tussen zes en zestien knopen).

WEEROVERZICHT:

In de komende 24 uur wordt op de Benedenwindse eilanden enige aanvoer en onstabiele lucht verwacht, hierdoor kunnen enkele plaatselijke buien tot ontwikkeling komen.

OVERZICHT WEERSGESTELDHEID

Vanmorgen 0800 L.T. Afgelopen 24 uur

Station	Het weer	Max	Min	Neerslag mm
Aruba	halfbewolkt	--	--	0.0
Bonaire	halfbewolkt	--	24	0.0
Curaçao	zwaar bewolkt	33	27	0.0
St Eustatius	licht bewolkt	32	27	3.5
St Maarten	licht bewolkt	--	--	6.5
Amsterdam	licht bewolkt	--	--	-.-
Boston	onbewolkt	26	16	0.0
Caracas	zwaar bewolkt	29	20	0.0
Chicago	regenbui	31	19	11.9
Detroit	nevel	30	12	sporen
Kingston	licht bewolkt	34	26	0.0
Miami	licht bewolkt	33	26	27.9
New York	onbewolkt	28	19	0.0
Paramaribo	halfbewolkt	36	22	0.0
Philadelphia	nevel	29	17	0.0
Port of Spain	licht bewolkt	34	25	0.0
San Juan	licht bewolkt	32	24	40.9

Opleiding pijpfitten en lassen

■ *WILLEMSTAD — Vrijdag heeft de officiële start plaatsgevonden van de vakopleiding pijpfitten lassen die door de dienst Arbeidszorg in samenwerking met de stichting Bedrijfs Metalurgische Sector (SBMS) is opgezet. Veertig personen nemen hieraan deel: 26 pijpfitters en veertien lassers.*

De vakopleiding zal onder leiding van instructeurs van Wescon Nederland en Arbeidszorg plaats vinden, bijgestaan door een aantal gastdocenten voor de vakken Nederlands, Maatschappelijke Vorming en EHBO.

De cursus zal zes maanden duren en afgerond worden met een examen ter verkrijging van het vakdiploma. Aanwezig waren onder anderen drs A. Nicatia (hoofd van de dienst voor Arbeidszorg), B. van Wescon, F. Gressman en F. Marques.

Ingezonden

Karko's (2)

In de ingezonden brief van Defensa Ambiental die Amigoe plaatste op 6 september, wordt gesteld dat de karko op Aruba niet beschermd zou zijn. Dit is wel het geval. Dit geschiedt door de Marien- milieuverordening, artikel 1. Tevens zijn inmiddels ook van kracht geworden de wetten ter bescherming van schildpadden en koralen. Handhaving van deze wet is in handen van de strandpolitie, die haar taak goed uitvoert. Verder is er op Aruba een proces aan de gang, waarbij de hotels, duik-operators en anderen bewust gemaakt worden van het beschermen van het onderwatermilieu. Ook van deze zijde wordt alle medewerking ondervonden.

Ook de stelling van Defensa Ambiental als zou de zee vol kunnen zijn met volwassen karkos's na het uitzetten van ongeveer een miljoen karko's op Aruba, moet met een korreltje zout genomen worden.

In Arubaanse wateren is ongeveer 250 vierkante kilometer (= 250.000.000 vierkante meter) terrein beschikbaar voor karko's, volgens een marienbioloog die bijzonder goed op de hoogte is van de lokale omstandigheden. Eén miljoen karko's verdwijnen in het niet op deze oppervlakte als ze het allemaal zouden overleven.

Wij juichen het werk toe van Defensa Ambiental. Er is veel te doen op Aruba en op de Antillen op het gebied van milieubescherming en milieubewustwording. Maar wij menen dat inzenders van ingezonden stukken eerst bij betrokken organisaties op departementen dienen te informeren naar de achtergronden, voordat verkeerde inlichtingen aan de pers worden doorgegeven. Wij hopen ten slotte op een goede samenwerking tussen alle groepen die de natuurbescherming ter harte gaat.

ING S.M. VROLIJK
Hoofd directie Landbouw, Veeteelt, Visserij en Markthallen, Aruba

Aanhouding dief

WILLEMSTAD — In een woning aan de Caripitoweg is de man L.M (28) gearresteerd op verdenking van diefstal. Doorzoeking van het huis leverde een stethoscoop, een manometer, en een hoeveelheid siersteentjes op. De steentjes leken op 'diamant chips'.

Levensgevaarlijk verwond met mes

WILLEMSTAD — De 19-jarige U.C. heeft de 28-jarige K.C. levensgevaarlijk verwond met een mes. C. is met een diepe snijwond in de borst ter hoogte van het hart overgebracht naar het Sint Elisabeth Hospitaal. Het slachtoffer is er ernstig aan toe. Vrijdagochtend meldde de dader zich bij de recherche. De steekpartij vond plaats te Veeris.

Amerikaanse week in Zuikertuintje

WILLEMSTAD — Toko Zuikertuintje heeft van 11 tot en met 16 september een Amerikaanse week met Amerikaanse produkten en merken in de aanbieding. Van dinsdag tot en met vrijdag zal de klant tevens diverse produkten kunnen proeven. Een en ander gebeurt in samenwerking met de MIATCO, de Mid-America International Agri-Trade Council. Deze organisatie werd opgericht in 1970 en bestaat uit de departementen van landbouw van twaalf Amerikaanse staten.

Die staten nemen 50 procent van de totale farmproductie in de V.S. voor hun rekening.

Op 14 september is er in het ITC een 'Food Exhibition' waar inkopers uit het Caribisch gebied kennis kunnen maken met agrarische producten uit Noord en Centraal Amerika. Opdat de lokale consument ook kan proeven wat 'America's Heartland' te bieden heeft organiseert de MIATCO, in samenwerking met Toko Zuikertuintje een 'Amerikaanse week'.

Naast het proeven van monsters kunnen klanten Amerikaanse producten en merken tegen aantrekkelijke prijzen kopen en maken zij kans op typisch Amerikaanse prijzen zoals een microwave oven, een kitchen centre (keukenmachine) en de grote prijs: een retourtje voor twee personen naar Miami, Florida, inclusief auto en verblijf voor 1 week.

Foto: Ken Wong, AMIGOE

VALDEMAR MARCHA

Dr Marcha bij opening academisch jaar:

UNA na turbulent jaar weer op de goede weg

WILLEMSTAD — De universiteit van de Nederlandse Antillen (UNA) is vandaag, dankzij diverse positieve ontwikkelingen bij dat instituut, een betere onderwijsinstelling dan een jaar geleden, ondanks tekortkomingen als een vrij chronisch tekort aan (fulltime) docenten. Na een bijzonder turbulente start, vorig jaar van het academisch jaar, sloeg de UNA een nieuwe weg in, met als doel het instituut nieuw leven in te blazen- dat is aardig gelukt. De UNA zal dit jaar, tien jaar na oprichting, meer dan ooit willen bewijzen dat het een ondenkbaar en waardevol onderdeel van de gemeenschap is. Het jubileumjaar zal in het teken staan van verschillende wetenschappelijke- en culturele activiteiten, waaronder de publicatie van een boek over de interactie tussen Europa en het Caribisch gebied tussen 1492-1992. Alle UNA-docenten zullen hieraan meewerken.

Dit bracht gistermiddag UNA-rector magnificus, dr Valdemar Marcha, naar voren tijdens de jaarrede ter gelegenheid van de opening van het academisch jaar 1989/1990.

Een groot aantal autoriteiten en andere genodigden woonde deze jaarlijks terugkerende plechtigheid bij, die voor het eerst in handen was van dr Marcha. Onder hen bevonden zich gouverneur dr Rene Romer, premier Maria Liberia-Peters en onderwijsminister Ellis Woodley.

Marcha herinnerde aan het begin van zijn rede aan de moeilijke start vorig van het academisch jaar: die moest wegens problemen romdom de Technische Faculteit zelfs uitgesteld worden. De studenten hadden op die dag acties afgekondigd, wegens de aangekondigde sluiting van de T.F.

De faculteit bleef open en Marcha had gisteren een speech waaruit bleek dat het, op enige problemen na, weer koek en ei is bij de universiteit. 'Goede dingen kunnen vaak niet in guldens en centen worden uitgedrukt,' bracht de rector naar voren. Hij doelde uiteraad op het argument dat de UNA, uit puur economisch uitgangspunt maar beter kan ophouden te bestaan.

De rector bleek zeer te spreken over het effect van de 'Ban Topa' die kort na de opening van het vorige jaar gehouden werd: zo'n 5000 bezoekers vonden de weg naar de UNA en maakten kennis met de mogelijkheden van dit instituut. Volgens Marcha een goed teken aan de wand.

Hij zei dat op verschillende gebieden actie werd ondernomen het afgelopen jaar: een deskundige van de Rijksuniversiteit van Utrecht nam de struktuur en het functioneren van de UNA onder de loupe en presenteerde deze week verschillende struktuur-voorstellen. Die zullen de komende weken in verschillende interne workshops bestudeerd en besproken worden.

De UNA beschikt sinds kort over een studentendekaan: het gaat om drs Henry Pieterez, die als psycholoog werkzaam is bij de Schooladviesdienst (Sedukal). Voorts komt er een 'UNA p.r. man', wiens belangrijkste taak zal zijn, nieuwe studenten aan te trekken en interne- en externe contacten te bevorderen.

Er zijn meer plannen: de instelling van een Algemene Faculteit in samenwerking met het Taleninstituut ILA, het Marien Biologisch Instituut, Carmabi en het Archeologisch Instituut AAINA. Men is enkel nog in afwachting van de goedkeuring van de minister van onderwijs. In samenwerking met de University of Gainesville (Florida) en de Universiteit van Amsterdam zullen in de zomermaanden internationale wiskunde symposia gehouden worden, terwijl in samenwerking met de Erasmus universiteit ingaande september volgend jaar een masters opleiding 'business administration' van start gaat.

De UNA is ook druk doende met de uitbouw van zijn computer-centrum en zal ook extramurele cursussen geven. Een en ander vint plaats in samenwerking met de Erasmus universiteit. Gilbert Cijntje werd benoemd als directeur van het UNA computer centrum. Omdat zowel het lands- als het eilandsbestuur dit project moreel en financieel steunden, wil de UNA wat terugdoen: dat gebeurt binnenkort in de vorm van een seminar voor diensthoofden van land en eiland.

Aandacht besteedde de rector gisteren tijdens de jaarrede ook aan het universiteitsfonds, waarmee diverse voor de UNA belangrijke projecten gefinancierd kunnen worden.

Het is hoognodig dat docenten- salarissen opgeschroefd worden, want het te lage salaris is een van de belangrijkste redenen dat de UNA met zware onderbezetting in het docentenkorps kampt. Daardoor kan de universiteit zich noch op het gebied van de begeleiding noch op educatief gebied volledig ontplooien, vervolgde de rector.

De Juridische Faculteit (JF) heeft een moeilijk jaar achter de rug: in het afgelopen jaar kwamen er 39 man bij, waardoor het totale aantal studenten steeg tot 124. Dit jaar studeerden 22 personen af van de JF, zodat deze faculteit in totaal 199 afgestudeerden opleverde. Vier docenten verlieten de TF, er kwamen twee nieuwe voor in de plaats: onderbezetting dus, aldus de rector.

Bij de Sociaal Economische Faculteit (SEF) studeerden het afgelopen jaar het record aantal van 40 studenten af. Drie fulltime docenten vertrokken en er kwam één fulltimer bij. De staf is zwaar onderbezet.

Bij de Technische Faculteit (TF) schreven zich dit jaar 36 mensen in, vergeleken met 12 in 88/89. De moeilijkheden daar leidden tot een toename van 200%. Omdat de inschrijving per richting toch nog te wensen overlaat -slechts vier inschrijvingen bij de richting werktuigbouwkunde en zeven bij bouwkunde en civiele techniek- werd besloten die twee richtingen samen te voegen tot een nieuwe richting. Ook wordt dit jaar begonnen met een gemeenschappelijk eerste jaar voor alle TF studenten. De TF studenten hebben overigens geen enkel probleem met het vinden van een baan als ze de UNA-banken verlaten: de 16 personen die dit jaar afstudeerden, hadden allen al snel een job.

Het laatste deel van zijn rede besteedde Marcha aan het feit dat de UNA morgen precies tien jaar bestaat. Het instituut heeft zijn bestaansrecht bewezen en neemt een niet meer weg te denken plaats in de gemeenschap in, bracht hij naar voren. Dit hele jaar kunnen bij de UNA bijzondere activiteiten worden verwacht.

De nieuwe rector, die iedereen bedankte voor de medewerking en steun, meent dat de UNA op de goede weg zit en na de interne reorganisatie nog beter zal kunnen functioneren. 'We zijn vandaag een betere universiteit dan een jaar geleden. We hebben het orientatiegevoel weer te pakken,' aldus dr Valdemar Marcha, gistermiddag in de aula van de UNA ter gelegenheid van de opening van het academisch jaar.

Panam vanuit Miami naar Sint Maarten

WILLEMSTAD — Op 29 oktober hervat Panam haar vluchten tussen Miami, Sint Maarten en Antigua. Het herfst- en winterschema van de luchtvaartmaatschappij kan het toerisme van Sint Maarten gunstig beïnvloeden.

De nieuwe dienst is onderdeel van een aantal nieuwe vluchten. Panam vliegt naar vijf nieuwe Caribische bestemmingen en ook naar verschillende belangrijke steden in Noord-Amerika. De vijf Caribische destinaties zijn San Juan, Sint Maarten, Antigua, Nassau en Grand Cayman.

Peter McHugh, senior vice-president Marketing, meldt dat Panam de vluchten op St Maarten en Antigua graag hervat omdat het Caribisch gebied een zeer aantrekkelijk toeristisch gebied is geworden met een infrastructuur met onder meer goede eerste klas hotels, recreatieoorden en prachtige stranden.

Op dit moment bedient Panam, Sint Maarten dagelijks vanuit New York. De nieuwe Miami-vlucht zal gevlogen worden met Boeing 727-200-vliegtuigen met een stoelcapaciteit van 144.

De vertrektijd vanuit Miami is dagelijks om 17.30 uur. Het vliegtuig komt aan op Sint Maarten om 21.20 en op Antigua om 22.25 uur.

De Panam vluchten vanuit Antigua vertrekken om 08.00 uur 's morgens en vanuit Sint Maarten om 09.20. Tijd van aankomst in Miami: 11.20 uur. Deze nieuwe dienst heeft goede aansluiting in Florida op Panamvluchten naar Los Angeles, San Fransisco, Houston, Dallas, Washington, Mexico City en Guatemala.

Bovendien is de luchtvaartmaatschappij bezig haar activiteiten vanuit het verkeersknooppunt Miami (24 miljoen passagiers per jaar) te vergroten door directe Panamvluchten naar Philadelphia, Boston, Raleigh-durham en Charlotte. Ook komt er een directe vlucht van New York naar Fort Lauderdale en Hollywood.

Het nieuwe Panam-vluchtprogramma herstelt op 1 oktober de vroegere Miami-Nassau vluchten. Op 24 september komt de nieuwe vlucht Miami-Grand Cayman tot stand. Op 15 december begint de vaste verbinding Miami-Puerto Rico (vier maal per week).

De maatschappij heeft extra vliegtuigen aangeschaft die ingezet zullen worden op de nieuwe routes.

Batik in S-Galerie

WILLEMSTAD — Batik, een oorspronkelijke Indische vorm van expressie, is het thema van de expositie van Loes van Wickeren die op dit moment in de S-Galerie te bezichtigen is.

Loes van Wickeren exposeert zowel figuratief als abstract batik-werk. Buiten de gebruikelijke uitleg aan alle 625 kinderen van de Schweitzerschool sluit Loes van Wickeren haar expositie afsluiten met een tentoonstelling van batik werkstukken die onder haar leiding door de eerste klassers van de Albert Schweitzerschool werden gemaakt.

De batik-expositie van Loes van Wickeren is voor belangstellenden tot en met 30 september op schooldagen van 11.45 tot 12.45 uur te bezichtigen.

Helers verkochten buit Visitors Info

WILLEMSTAD — Twee mannen van 32 en 30 die verdacht werden van heling zijn verhoord en heengezonden. K.P en K.V. hadden kleding gekocht van voorlopig nog onbekenden die hun slag hadden geslagen bij de informatiestand naast het aanlegpunt voor de veerpont aan Otrobandazijde. 'Visitors Info' is eigendom van het echtpaar Wolf- Van Heiningen. Al eerder waren zij het slachtoffer van diefstal, inbraak en vandalisme.

WILLEMSTAD — E.R.(23) en E.W. (29) zijn opgepakt door agenten van Rio Canario. Ze hadden marihuana bij zich. Na verhoor en aanzegging van een proces-verbaal zijn de mannen heengezonden.

WILLEMSTAD —Woensdag werd er weer gebridged bij bridgeclub 'Baranca'. De uitslagen waren als volgt: 1. Heren Nijhoff-Maas 58.33 procent; 2. Dames Leerentveld-Fontilus 57.87; 3. Dames van Silfhout-Van de Jagt 56.48; 4. Mevr. de Vries-Hr. van Opstol 55.32; 4. Dames van Vliet-Nebbeling 53.94; 6. Heren Engelman-Roerhorst 53.24; 7. Dames Valkenberg-Boudewijns 52.78; 8. Echtpaar van Beek 53.31; 9. Dames Pijl-van Wittmar schen 52.08; 10. Heren Groot-van de Net 51.15; 11. Mevr. Moreru-Hr. Moenir-Alam 50.46 en 12. Dames Bustraan-Engelman 50.00.

Dr Alister McIntyre (U.W.I.):

Universiteiten spelen hoofdrol bij Caribische integratie

WILLEMSTAD — Caribische universiteiten hebben een niet te onderschatten rol bij het proces om te komen tot de hoognodige integratie van Caribische naties: samenwerking en bundeling van krachten op vooral wetenschappelijk,- technisch- en onderzoekgebied zal namelijk niet alleen de onderwijsinstituten -die te lijden hebben onder de gevolgen van de kleinschaligheid- maar ook de eilanden en hun mensen helpen uit hun achterstand te geraken. Deze boodschap had gisteren de vice-chancellor van de University of the West Indies (UWI), dr Alister McIntyre, bij de opening van het academisch jaar van de UNA. In de diesrede hield de geleerde uit Grenada een pleidooi voor Caribische eenwording. Als het de Europese landen lukt en als zij de noodzaak van integratie onderkennen, moet dat voor de Caribische regio een duidelijk teken zijn, aldus McIntyre, die zowel bij de Princeton als de Columbia University gastcolleges heeft gegeven.

Uit de toespraak bleek dat de University van de West Indies graag toenadering wil tot de UNA. Een eerste stap wordt gezet, wanneer de UNA rector- magnificus, Valdemar Marcha, begin volgende maand op Trinidad de installatie van de rector bijwoont. 'Wij kijken al tijden uit naar hechtere banden met de UNA,' aldus dr McIntyre, die meldde dat de UWI een enorme groei doormaakte in zijn 40 jarig bestaan. Men begon met 600 studenten en beschikt nu over 12000, verdeeld over drie campussen op Jamaica, Trinidad and Tobago en Barbados. De UWI werd in 1962 autonoom maar werkt nog steeds nauw samen met de Universiteit van Londen. De universiteit leverde in totaal 35.000 studenten af waaronder vele topmensen, die in alle sectoren te vinden zijn, zei de vice- chancellor gistermiddag voor een volle zaal.

De spreker, die beschouwd wordt als één van de belangrijke Caribische intellectuelen, legde veel nadruk op het belang van Caribische integratie. De eenwording van Europa in 1992 is een teken aan de wand, dat de bundeling van krachten nodig is. Ook noemde hij de veranderde economische omstandigheden in de wereld (de ontwikkeling van Zuid Oost Azië en Japan) en meldde dat de naties in deze regio zich eilandelijk handelen en denken in feite niet meer kunnen permitteren. 'We moeten wereld denken en regionaal handelen.'

UPGRADING

McIntyre noemde de gevoelige pijlers van de Caribische ministaten en de noodzaak de kwaliteit en de dienstverlening te verbeteren. Erg belangrijk in deze context is upgrading van de technologie en de diversificatie van de pijlers en de export. Deze ontwikkeling zou zeker niet alleen aan de overheden overgelaten moeten worden. Dáár start de rol van de universiteit, bracht hij naar voren. 'De regionale integratie is een gemakkelijke intellectuele taak.' Uit diverse voorbeelden moest blijken dat de UWI al diverse belangrijke studies verrichtte, ondermeer naar het stichten van een Caribische federatie: daar kwam niets van terecht, maar de noodzaak tot samenwerking werd al gauw genoeg onderkend.

INTEGRATIE

De Caricom, bracht hij voorts naar voren, draagt bij dit alles een belangrijke steen bij en heeft integratie boven op de agenda staan. 'De Caribische universiteiten moeten dit raamwerk oppakken en die verder invulling geven,' aldus McIntyre, die stelde dat universiteiten ook binnenshuis de nodige aanpassingen moeten doorvoeren willen ze de studenten op technisch gebied voorbereiden op veranderde ontwikkelingen op wereldniveau. Meer en betere trainingen, betere leerkrachten van exacte vakken op middelbare scholen zijn onmisbare condities om dit te bereiken. Ook research werd door hem genoemd.

Vrij uitgebreid ging hij in op de reeds vrij gevorderde samenwerkingsvormen tussen de diverse onderwijsinstituten in het oostelijk deel van het Caribisch gebied. Door McIntyre 'universities without walls' genoemd, waarbij studenten van de diverse eilanden in staat worden gesteld elkaars programma's en opleidingen te volgen. Wat de UWI betreft, zou ook de UNA hiervan deel kunnen uitmaken. 'Wij willen samenwerken met andere universiteiten. Ik twijfelde er geen moment aan, dat de UNA dat ook wil,' aldus dr Alister McIntyre tijdens zijn diesrede bij de UNA op Curaçao.

Dag van de Alfabetisering

■ *WILLEMSTAD —In het gebouw van Initiativa Partikular Korsou, IPK, aan de Conscientiesteeg 2 te Otrobanda is gisteravond de Dag van de Alfabetisering gevierd met een cultureel programma en een kleine tentoonstelling. Sprekers waren onder anderen Tom Toppenberg, Adrie Williams, gedeputeerde Dito Mendes de Gouveia en Frank Martinus Arion (uiterst links op de foto).*

Na incident bij MCB-ontvangst

Watty Vos roept premier tot de orde

ORANJESTAD — Naar aanleiding van het incident dat zich voordeed bij de openingsontvangst van de Caribbean Mercantile Bank Strada waarbij premier Nelson Oduber op onheuze wijze de coördinator van het Arubahuis in Den Haag Miro Dabian tot de orde riep omdat hij met AVP-statenlid Watty Vos stond te praten, was voor statenlid Vos reden om in een brief de premier op het onjuiste van zijn houding te wijzen.

'Reeds enige malen treedt u op, een minister president niet waardig', aldus Watty Vos in zijn brief, 'het wordt tijd dat u beseft dat u minister-president van Aruba bent en negatief optreden uwerzijds valt terug op de gemeenschap.

In ons hoogste bestuursorgaan - de staten - trad u enige tijd geleden ook op -door het uiten van bepaalde woorden - welke niet bepaald een premier waardig waren'.

Vos wijst erop dat de premier nu weer in tegenwoordigheid van gasten uit het buitenland meende een hoge functionaris - die ook nog mede oprichter van de MEP is - op onheuze wijze tot de orde te moeten roepen. Het optreden werd door de aanwezigen dan ook ten scherpste afgekeurd.

Als volksvertegenwoordiger tekent Vos protest aan tegen dit optreden, waarbij hij erop wijst dat dergelijk optreden geen respect geeft voor de functie van minister president. Tenslotte hoopt hij dat de premier dergelijk optreden in de toekomst zal voorkomen.

AGENDA ARUBA

KANTOORUREN AMIGOE: 08.00-12.00 / 14.00-17.30 uur, zaterdag gesloten.

TELEFOON 24333. Voor spoedgevallen na kantoortijd: 21639, 22316 en 24508. Page-boy: 127-743

TELEFAX 22368

BANKREK nr 10.815.445 Banco di Caribe.

POLITIE 100.

ALARMCENTRALE 115.

ZOEKERTJES verschijnen op dinsdag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 08.00-12.00 14.00-17.00 uur worden opgegeven; behalve op zaterdag. Alleen zoekertjes, die op maandag en donderdag voor 10.00 uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

BIOSCOPEN
PRINCIPAL: 20.30 uur *"Indiana Jones and the last crusade"* (adventure 14 jr.)
DRIVE-IN: 20.30 en 24.00 uur *"The seventh sign"* (thriller, 18 jr.).

.....

WACHTREGELING DOKTOREN
Oranjestad, Madiki, Tanki Flip, Noord, Tanki Leendert, Paradera en Sta. Cruz: dokter E. Lacle, Seroe Pita 54B, tel.: 23379.
Pos Chiquito, Savaneta en San Nicolas: dokter J. Tromp, via Centro Medico San Nicolas, tel.: 48833

.....

DOKTER HART KINDER-POLIKLINIEK (Shakespearestraat 13, tel.: 27263/24300): spreekuren maandag t/m zaterdag van 08.30-11.30 uur, maandag, woensdag en vrijdag ook van 15.00-18.00 uur.

.....

CENTRO MEDICO CARABOBO (L.G. Smith Boulevard 34, tel.: 21777): dra L.G. Beke-Martinez, Engelandstraat 7, tel.: 24696.

.....

WIT GELE KRUIS: Oranjestad: tel.: 23168, Noord tel.: 23425, Santa Cruz en Paradera: tel.: 28288/25543; Savaneta en Brazil: tel.: 47020/48301; San Nicolas: tel.: 45906; Dakota: tel.: 29008 (wijkgebouw), 24444 (kantoor)
(voor brandgevallen, ongelukken of een of ander ongeluk gelieve Alarmcentrale op te bellen, tel.: 115)

.....

TELEARUBA
ZATERDAG: 18.00 The Amazone met Jacques Cousteau; 19.00 Style with Elsa Klensch; 19.15 Big story; 19.30 Crossfire; 20.00 Testament; 21.00 CNN international news; 21.45 Estreno; 23.30 Sports tonight (CNN); 24.00 Sluiting.

ZONDAG: 17.00 Father Murphy; 18.00 Punky Brewster; 18.30 Musical extravaganza; 19.15 This week in Japan; 20.30 CNN international news; 21.00 Quo Vadis? 22.45 Week in review; 23.30 Sports tonight (CNN); 24.00 Sluiting.

.....

DIVERSEN
FLIGHT INFORMATION CENTER: dagelijks geopend van 07.00-20.00 uur; na 20.00 uur informaties via verkeerstoren.

ESSO SERVICE CENTER (Oranjestad): **24.00 uur per dag geopend** (alleen gesloten van zondag 20.00 uur tot maandagmorgen 07.00 uur).

STICHTING ZIEKENVERPLEGING ARUBA
DOKTER HORACIO E. ODUBER HOSPITAAL (tel.: 24300)
Bezoekuren:
Kinderafdelingen: doorlopend bezoek van 08.00-20.00 uur; andere afdelingen: van 11.00-12.00/15.00-15.45/18.30-19.30 uur.
Rookverbod:
Er is een algemeen rookverbod in het hospitaal. Slechts op enkele recreatieplaatsen in het hospitaal mag er gerookt worden.

KONINGIN WILHELMINA FONDS (tel.: 24652/22817): informatiecentrum woensdag geopend van 08.30-12.00 uur - Paardenbaaistraat 8 (boven).

FADA (Paardenbaaistraat 8, tel.: 32999): voor inlichtingen omtrent preventie alcohol/drugsmisbruik.

MAANDAG
DIVERSEN
INDIAN ROCK GARDEN WATERSLIDE: maandag, dinsdag, woensdag en vrijdag geopend van 10.00-18.00 uur; donderdag de gehele dag gesloten.

MUSEO HISTORIKO ARUBANO: openingstijden maandag t/m vrijdag van 09.00-12.00/16.00-19.00 uur; zaterdag van 09.00-12.00 uur.

BUREAU LEVENS-, GEZINS- EN HUWELIJKS- MOEILIJKHEDEN (Layex Building, Wilhelminastraat 19): iedere werkdag van 07.30-12.00/13.00-16.30 uur (ook mogelijk afspraak te maken via tel.: 23145 of 25111).

CENTRO KIBRAHACHA (**dagverblijf voor bejaarden**): openingsuren dagverblijf: 08.00-12.00 uur; kantooruren: 07.30-12.30/14.00-17.00 uur - Piedra Plat 23 (tel.: 28159).

BEGELEIDINGSCENTRUM GEESTELIJK GEHANDICAPTEN «MAN NA OBRA»: elke maandag en donderdag van 09.00-12.30 uur gelegenheid om producten te kopen in het oude gebouw van «Bibito Pin», t/o Protestantse kerk, Piedra Plat.

.....

KERKDIENSTEN
BRAZIL: zon.: 09.00 en 19.00 uur.
DAKOTA: zat.: 19.00 uur; zon.: 08.00 uur.
EMANUELKAPEL: zat.: 19.00 uur.
NOORD: zat.: 19.00 uur; zon.: 07.30 en 18.00 uur.
ORANJESTAD: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 10.00 en 19.00 uur.
PARADERA: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 en 17.30 uur.
POS CHIQUITO: zon.: 08.00 uur
SAN NICOLAS: zon.: 08.30 en 18.30 uur.
SANTA CRUZ: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAVANETA: zat.: 19.00 uur; zon.: 17.30 uur.
TANKI LEENDERT: zon.: 09.00 uur.

.....

PROTESTANTSE KERKDIENSTEN
ORANJESTAD: 10.00 uur ds A. van den Doel (crèche en zondagsschool).
SEROE COLORADO: 08.30 uur ds A. van den Doel.
PIEDRA PLAT: 10.30 uur ds Hessen.
SAN NICOLAS: 09.00 uur ds Hessen; zondagsschool op dezelfde tijd.

.....

DE NIEUW APOSTOLISCHE KERK (Golettstraat 5-A): 09.30 uur kerkdienst.

.....

Rector Pronk van Universiteit van Aruba:

'Het eerste jaar is er hard gewerkt'

ORANJESTAD — Onder grote belangstelling werd gistermiddag het Academisch jaar geopend van de Universiteit van Aruba. Vorig jaar gingen de deuren van de Universiteit van Aruba voor het eerst open. Omdat de universiteit zich in een opbouwfase bevindt, bestaat nu alleen nog de mogelijkheid om de rechtenstudie te volgen. Vorig jaar is met het eerste jaar van de studie begonnen. De studie duurt in beginsel vier jaar.

Onder de aanwezigen bevonden zich gouverneur Felipe B. Tromp, premier Nelson Oduber, leden van de Raad van Ministers, fractieleiders van de Staten, leden van de rechterlijke macht, docenten, studenten en vele anderen uit de gemeenschap.

'Er is hard gewerkt, het afgelopen jaar', zo memoreerde de rector van de universiteit, mr. drs. P. Pronk in zijn openingsrede. De benodigde reglementen werden goedgekeurd door het College van Curatoren (het bestuur van de universiteit), die dit belangrijke werk verricht, naast een volledige dagtaak.

INHAALEFFECT

In september 1988 meldden zich 69 studenten aan voor het eerste jaar. Er namen 50 studenten deel aan de verschillende tentamens. 22 Studenten hebben in één keer hun eerste jaar van de kandidaatsfase (KI) afgerond. Het aantal tweede jaars kandidaatsstudenten zal ongeveer 25 bedragen. 'De belangstelling voor de rechtenstudie overtreft onze stoutste verwachtingen', aldus Pronk. Het aantal aanmeldingen voor het eerste jaar bedraagt 38. Pronk meende dat hier nog sprake was van een zeker inhaaleffect, omdat de rechtenstudie op Aruba een aantal jaren niet mogelijk is geweest, wegens sluiting van de dependance van de UNA op Aruba in 1985.

Het onderwijs werd vorig jaar veelal door part-time docenten verzorgd, wat niet anders kan in een startsituatie. Het College van Curatoren is er echter in geslaagd in samenwerking met de regering een tweetal fulltime docenten aan te trekken. Pronk wees met name op de bemoeienissen van de Minister van Welzijnszaken, de heer Refunjol. De nieuwe docenten zijn mevrouw mr. drs. H.B. van Aller en mr. dr. G.F.M. Bossers, die beiden verbonden waren aan de Universiteit van Amsterdam. Mevrouw van Aller was tevens werkzaam als advocaat en procureur in Amsterdam.

Van Aller zal het vak Staatsrecht en Bestuursrecht verzorgen voor dit jaar in de kandidaatsfase II. Tevens zal zij dit jaar het decanaat van de faculteit vervullen.

Bossers is benoemd als docent Strafrecht en Strafvordering in combinatie met het vakgebied Rechtsgeschiedenis. Bossers verzorgt het onderwijs in de betreffende vakken in de KI en KII fase.

DANK

Pronk maakte van de gelegenheid gebruik mr. P.V. Sjiem Fat en drs. G. Bakema dank te zeggen voor hun grote inzet en toewijding in het verzorgen van hun colleges in het afgelopen jaar. Mr. Sjiem Fat doceerde rechtsgeschiedenis en drs. Bakema economie. Beide docenten konden wegens persoonlijke omstandigheden hun parttime docentschap niet continueren.

Het economie onderwijs zal worden verzorgd door drs. B.S.R. Marapin en de collega Burgerlijk Recht door mr. W. Smith.

Reeds nu is gedacht aan de invulling van het vervolg van de studie na de kandidaatsfase (KI en KII); de doctoraalfase (DI en DII). Met name wordt daarbij betrokken wat voor Aruba relevant en nodig is. De te verzorgen keuzevakken zullen daar op afgestemd zijn. Er zijn dan ook reeds definitieve afspraken gemaakt over de komst van diverse hoogleraren, met het oog hierop.

Pronk vermeldde dat goede contacten worden onderhouden met een aantal Nederlandse universiteiten. Met de juridische faculteit van de UNA is de samenwerking gecontinueerd. Beide faculteiten (UA en UNA) voeren hetzelfde toelatingsbeleid voor studenten. In de toekomst zal die samenwerking zeker nog worden uitgebreid.

RECHTSINFORMATIE

In de doctoraal-fase zal intensieve aandacht worden besteed aan het vak rechtsinformatica. Deze kennis is van essentieel belang, óók voor juristen, omdat zij overal in de maatschappij te maken krijgen met automatisering en de gevolgen daarvan. Alle juridische faculteiten besteden tegenwoordig aandacht aan de informatica. Daarom is in samenwerking met de vakgroep Rechtsinformatica van de universiteit van Brabant (Tilburg), na een gedegen voorbereiding van ruim een jaar een projectvoorstel voorbereid. Dit voorstel is ter subsidiëring aangeboden aan- in eerste instantie- niet overheidsinstellingen.

Pronk hoopte dat de subsidiëring tijdig rond zou zijn, om studenten in hun eerste doctoraal jaar reeds vertrouwd te kunnen maken met computergebruik, toepassingsmogelijkheden in het recht en de juridische informatievoorziening.

'Het is verheugend', aldus Pronk, 'dat er naast studenten, ook personen van buiten de universiteit de bibliotheek bezoeken om informatie te krijgen. De universiteit heeft dan ook de meest uitgebreide juridische collectie op het eiland. Binnenkort zal in samenwerking met een deskundige worden bezien of er nog meer en verfijnde toegangsmogelijkheden tot de collectie kunnen worden ontworpen en of de catalogus van de bibliotheek wellicht geheel of gedeeltelijk geautomatiseerd zal moeten worden.

ACTIVITEITEN

'Alhoewel er veel tijd is gaan zitten in de organisatiestructuur van de universiteit, de indeling van functies, de docenten bezetting en de ondersteunende functies, is er toch reeds een bescheiden begin gemaakt met andersoortige activiteiten, aldus Pronk in zijn openingsrede.

De door de universiteit georganiseerde lezingen werden goed bezocht. Door de uitbreiding van de staf kunnen deze activiteiten worden opgevoerd. Er hoeft niet alleen gedacht te worden aan juridische onderwerpen. Op het programma voor oktober staan bijvoorbeeld een tweetal voordrachten over Arubaans-Antilliaanse jeugdliteratuur.

STUDIERICHTINGEN

In de naaste toekomst zal moeten worden bezien of er mogelijkheden zijn om te starten met één of meerdere andere studierichtingen. Nadere concretisering vraagt echter de nodige menskracht en middelen. Een begin is gemaakt met de te verwachten benoeming van een secretaris/administrateur. Deze functionaris zal samen met het College van Curatoren en de Universiteitsraad intensief worden betrokken bij het onderzoeknaar en de eventuele concretisering van- nieuw op te zetten studierichtingen.

ORANJESTAD — Om kennis te maken met de toerisme-faciliteiten verblijven momenteel op Aruba groepen reisagenten uit Colombia (foto boven) en Virginia Beach/Providence, Verenigde Staten. Gina Gnecco (rechts boven foto) en Castro Perez (derde van links, onder), van het Toeristenbureau, zorgden ervoor dat de reisagenten tijdens een trade show volledig op de hoogte kwamen van de ontwikkeling van de toeristenindustrie.

Marlboro

ORANJESTAD — In Elias Mansur ballpark wordt maandagavond een beslissende baseballwedstrijd gespeeld tussen Marlboro en Aruba Video center.

Deze wedstrijd moet uitmaken welke van de twee ploegen als nummer één en nummer twee van de eliminatie-ronde zullen eindigen. In eerste instantie eindigde Marlboro als nummer één met een gewonnen wedstrijd meer dan Video Center. Een uitspraak van de Beroepscommissie in een protestzaak viel niet voordelig uit voor Marlboro. Hierdoor veranderde een overwinning in een nederlaag voor Marlboro, waardoor Marlboro en Video Center gelijk kwamen te staan.

Gedurende vijf weken met Nederlandse steun

Evaluatie activiteiten op gebied van volkshuisvesting

ORANJESTAD — Vanaf maandag 11 september zal gedurende vijf weken een evaluatie plaatsvinden van de activiteiten die op het gebied van de volkshuisvesting op Aruba zijn uitgevoerd. Het doel van de evaluatie is: het analyseren en beoordelen van het programma en de activiteiten van 'Fundacion Cas pa comunidad' (FCCA) in de periode 1979-1989 en van de wijze waarop in de toekomst activiteiten op het gebied van volkshuisvesting vorm zouden kunnen krijgen.

In onderling overleg tussen de minister van Antilliaanse en Arubaanse zaken en de regering van Aruba is in 1988 besloten deze onafhankelijke evaluatie uit te laten voeren onder verantwoordelijkheid van de inspectie Ontwikkelingssamenwerking te Velde (I.O.V.) van het ministerie van Buitenlandse Zaken.

Voor de evaluatie is een hoofdteam samengesteld, bestaande uit: dr T.J. Segaar (missie-leider IOV), dr E.A. Wegelin (missielid M.E.I.), F.R. Sint Jago (missielid Aruba). Als deel van deze evaluatie wordt een bewonersonderzoek uitgevoerd door een team bestaande uit: mevrouw drs M. Zaayer en mevrouw Glenda Gil.

RAPPORT

Na een periode van twee maanden veldwerk door het evaluatieteam zal een concept-rapport worden opgesteld en besproken met de minister van Publieke Werken en Volksgezondheid en het bestuur van de FCCA in december dit jaar/januari volgend jaar. Het eindrapport zal worden uitgebracht aan de minister voor Ontwikkelingssamenwerking in Nederland, die het via de minister van Antilliaanse en Arubaanse zaken zal doen toekomen aan de regering van Aruba en de minister van Publieke Werken en Volksgezondheid.

In de periode 1979-1989 heeft Nederland ten behoeve van het Volkswoningbouw programma ongeveer zestig miljoen florin aan technische en financiële hulp verstrekt. Deze had betrekking op de stichting en verder ondersteuning van de nieuwe woningbouw-corporatie en voor de bouw van nieuwe volkswoningen voor koop of huur, woning- en wijkverbetering, technische assistentie en bouwmaterialen voor zelfbouw, het verstrekken van leningen aan kopers en zelfbouwers, en de vorming van een 'revolving fund'. Deze werkzaamheden zijn uitgevoerd door de in 1979 opgerichte FCCA.

Mariniers niet weg van Aruba

SAVANETA — Premier Nelson Oduber ontkende in Telenoticias ten stelligste dat de mariniers Aruba gaan verlaten en dat de kazerne opgeheven wordt. Hij vertelde dat hij tijdens zijn recente bezoek aan Nederland met Van Bolkenstein en Van Houwelingen had afgesproken dat de mariniers op Aruba blijven tot 1996 in afwachting wat daarna gaat gebeuren.

De premier deed deze uitspraak naar aanleiding van uitlatingen van ex-premier Henny Eman, dat de tekenen erop wijzen dat de mariniers gaan vertrekken en er zonder uitstel maatregelen moeten worden genomen.

Ook de eerste officier van de kazerne - die zijn licht had opgestoken bij de commandant Zeemacht en in Den Haag - ontkende ten stelligste vertrek van de mariniers. 'We gaan gewoon door en hebben in oktober op Aruba nog oefeningen met de Franse marine.

Lotto-pot naar 65 duizend florin

ORANJESTAD — Doordat bij de trekking van vrijdagavond geen der inzenders de vier getrokken nummers - 21, 4, 31, 1 - geraden heeft blijft de beschikbare 55.967.53 in de pot waardoor de eerste prijs van de trekking van vrijdag rond de 65.000 florin zal liggen. Voor de tweede prijs een bedrag van 11.066,93 meldde zich een deelnemer met lotto loco die drie nummers plus de joker 6 had geraden. Voor de derde prijs - drie nummers goed - zijn er 34 deelnemers waarvan 14 lotto loco, die ieder 67,85 florin ontvangen.

Op Aruba dreigt tekort

Water uit Dominica

ORANJESTAD — Evenals in 1984 gaat Aruba binnenkort water uit Dominica invoeren om het dreigende watertekort te kunnen opvangen. Het hoofd van het WEB ing. Chenco Yarzagaray zette uiteen dat na overleg met minister-president en de minister van Economische Zaken besloten was water uit Dominica te importeren.

Yarzagaray wees erop dat onder meer door meer hotelkamers en het warme weer een tekort aan water dreigt. Contacten werden gelegd om schepen te krijgen - in 1984 zorgde de Lago daarvoor - voor vervoer van het water. De heer Yarzagaray wees erop dat de keuze op Dominica was gevallen omdat in 1984 bleek dat het water uit dit land goed was.

Het werd op Aruba getest en gefilterd en bleek uitstekend voor gebruik. Overleg wordt gepleegd met Esso en Lago om de opslagtank op het haven terrein nu reeds aan Aruba over te dragen zodat daarin het water opgeslagen kan worden.

Ing Yarzagaray stelde dat een gedeelte van de riolering van het vliegveld naar Basi Ruti en waterzuiveringsplant te Bubali reeds was schoon gemaakt en ruim drie ton heeft gekost. Voor het schoonmaken van de riolering van het vliegveld naar Talk of the Town, Oranjestad en Dakota heeft men zes ton nodig welk geld nog niet beschikbaar is.

Het schoonmaakwerk zal worden uitgevoerd door Morflow Aruba die daarvoor een nieuwe wagen installatie heeft aangeschaft. Na het schoonmaken komt een einde aan de stank en verstoppingen.

Getuige in drugszaak wegens meineed opgepakt

ORANJESTAD — De man R.M., die als getuige optrad in een drugszaak, werd vrijdag, verdacht van meineedpleging, voor verder onderzoek opgesloten.

Verschillende personen, onder wie politiemensen, moesten vrijdag voor de rechter verschijnen als getuigen in de zaak tegen de man O.J. Deze O.J. stond terecht omdat in zijn bezit acht rietjes, gevuld met drugs, werden aangetroffen. Getuige R.M. verklaarde op vrijdag voor de rechter dat zijn eerdere verklaring bij de politie waaronder hij zijn handtekening zette, niet op waarheid berustte. In plaats hiervan kwam R.M. ter terechtzitting met de verklaring dat hij nooit drugs had gekocht van O.J.

Deze nieuwe verklaring wekte in de zaal de nodige verdenking van meineed op en na het opmaken van proces-verbaal werd R.M. naar de wacht gebracht.

Dokterswoning Sta Cruz verkocht

SANTA CRUZ — Minister van volksgezondheid en Publieke Werken Charro Kelly bevestigde dat de vervallen dokterswoning van Santa Cruz verkocht is. In januari werd door drie experts van de overheid een rapport uitgebracht over de vervallen dokterswoning te Santa Cruz, waarvan de waarde op 7.500 florin werd geraamd. Op advies van Domeinbeheer werd het terrein in erfpacht gegeven en de opstal van de vervallen dokterswoning mede verkocht.

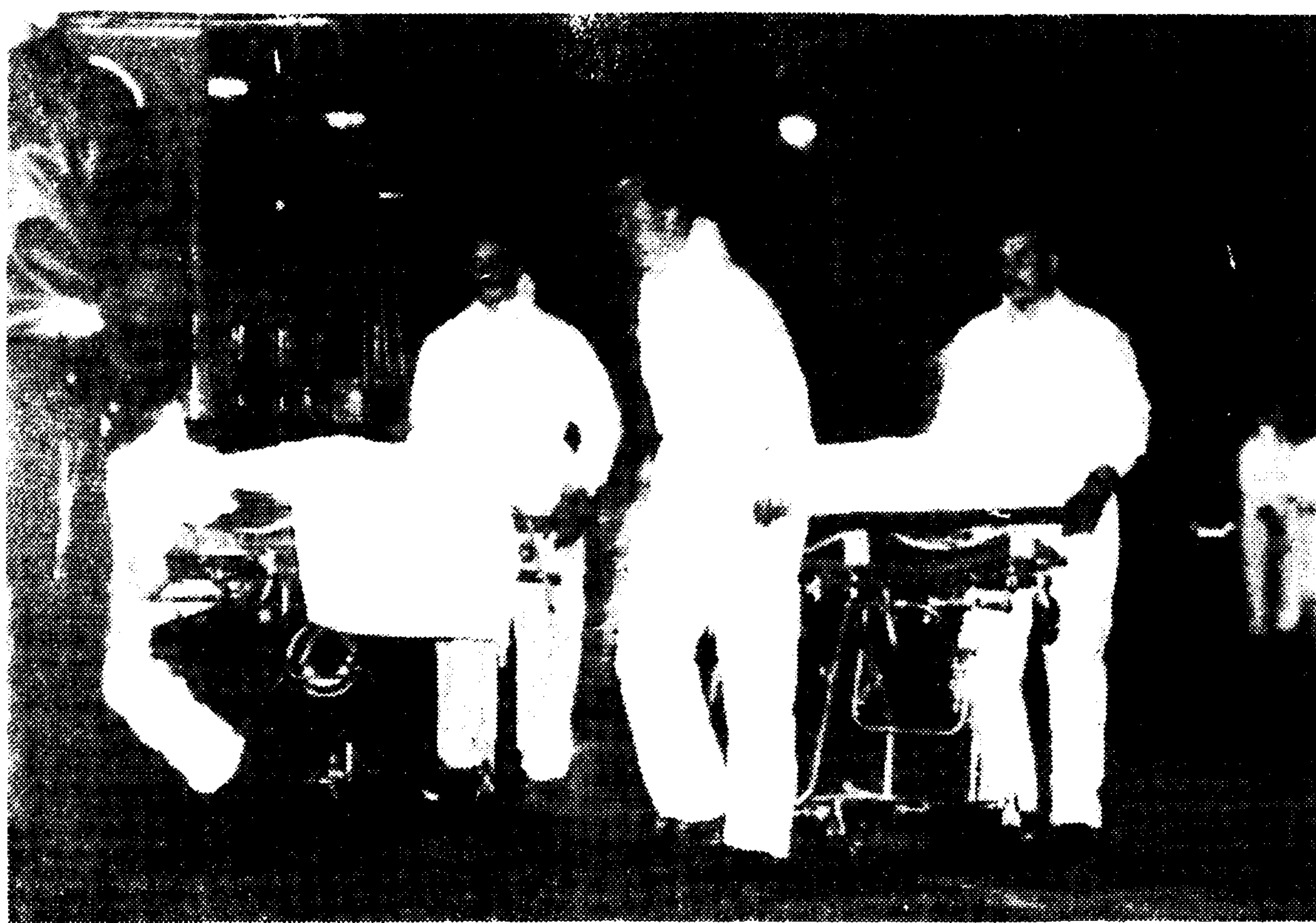
ORANJESTAD — De filmliga Aruba vertoont op 17 september Alfred Hitchcock's suspense-film 'The Rope'. De betrokken acteurs zijn: James Stewart, John Dall, Farley Granger, Cedric Hardwicke, Joan Chandler en Constance Collier. De film wordt gespeeld op Laser-apparatuur en begint om half negen in Cas di Cultura.

Seminar over valse paspoorten

WILLEMSTAD — Onlangs vond er een seminar plaats over het fenomeen van paspoortvervalsingen. 120 Personen namen deel aan het seminar. De helft van dat aantal bestond uit leden van het politiekorps en de immigratiedienst, de andere helft bestond uit werknemers van de verschillende luchtvaartmaatschappijen. Allen kregen instructies in het ontdekken van vervalsingen.

José Lobato en Manuel Cornejo verzorgden de instructies. Lobato is immigratie-officier bij de ambassade van de Verenigde Staten in Mexico. Cornejo is werkzaam bij de inlichtingen dienst van het Amerikaanse departement van Justitie. Hij is ingedeeld bij de dienst die gaat over immigratie- en naturalisatiezaken en is gestationeerd op het eiland Puerto Rico.

De coördinatie van het seminar was in handen van Panam-salesrepresentative dr Johnny van Ierland in samenwerking met David Dreher, consul van de Verenigde Staten op Curaçao.

■ *HIRTSHALS - Een Noors verouderd passagiersvliegtuig is met 55 mensen aan boord in de Noordzee terecht gekomen. Men vreest dat geen van de inzittenden de ramp heeft overleefd. Een Westduits oorlogsschip dat op oefening was in het betrokken gebied bracht stoffelijke resten van slachtoffers aan land.*

Piloot heeft niet kunnen waarschuwen

Noors vliegtuig in zee gestort: 55 doden

KOPENHAGEN - Voor de westkust van Denemarken is vrijdag een Noors vliegtuig met meer dan vijftig inzittenden neergestort, zo heeft een functionaris van het vliegveld Kastrup van Kopenhagen meegedeeld. Men neemt aan dat niemand de ramp heeft overleefd.

Het toestel van de Noorse maatschappij Partnair maakte een vlucht van Oslo naar Hamburg. De woordvoerder van de alarmcentrale van de Deense reddingsdienst in Karup deelde al snel mee dat op de plaats waar het vliegtuig in zee stortte, twintig zeemijlen ten noorden van de plaats Hirtshals, vijftien lichamen waren geborgen. Een luitenant-kolonel van de Deense luchtmacht meldde niet lang daarna dat geen van de inzittenden het ongeluk heeft overleefd.

METROPOLITAN

Het vliegtuig, type Metropolitan, van de luchtvaartmaatschappij Partnair had in totaal 55 passagiers en bemanningsleden aan boord. De Metropolitan, een tweemotorig vliegtuig, wordt nauwelijks meer ingezet op lijnvluchten, de Scandinavische maatschappij SAS vliegt al 25 jaar niet meer met het type.

De piloot van het vliegtuig heeft voor hij neerstortte niet gemeld dat hij in moeilijkheden verkeerde. "Het vliegtuig was vol, alle inzittenden waren Noren. Wij gaan ervan uit dat het toestel rond 16.30 (plaatselijke tijd) in zee stortte", zei een woordvoerder van Partnair. Direct na de melding van het ongeluk zijn Westduitse en Deense helikopters en Deense schepen naar het rampgebied gestuurd. Een schip dat in de buurt was haalde de eerste slachtoffers uit het water.

EXPLOSIE

Reddingswerkers achten het onwaarschijnlijk dat er overlevenden zijn van de ramp met het Metropolitan-vliegtuig. Voor het vallen van de nacht werden al de dode lichamen van 22 mannen en tien vrouwen geborgen, zo meldde de Deense reddingsdienst in Karup. De resten van de overigen van de 55 inzittenden zouden zich nog in de wrakstukken bevinden.

De passagiers van het toestel, allen medewerkers van een Noorse rederij, waren op weg naar Hamburg. Een explosie aan boord zou de oorzaak van de ramp zijn geweest, zo meldde het Noorse persbureau NTB in Oslo. Het toestel was plotseling van de radarschermen verdwenen, terwijl het weer goed was. De piloten hadden geen tijd gehad om een noodsignaal uit te zenden naar de verkeerstoren in het Deense Kastru.

VRESELIJK

"De schok moet vreselijk zijn geweest" aldus een helikopterpiloot die aan de reddingswerken deelnam. Het toestel zou "als een steen" in zee zijn gevallen. Zo werd gezegd.

De vijf bemanningsleden en alle vijftig passagiers hadden de Noorse nationaliteit. Het vliegtuig was gecharterd door de rederij Wilhelm Wilhelmsen group om in Hamburg de te waterlating van een schip bij te wonen. De helft van de honderd werknemers van Willemsen Lines, een dochteronderneming van Wilhelm Wilhelmsen, was aan boord.

De hoop nog overlevenden te vinden is opgegeven, aldus een officier van de Deense kustwacht. "Het wrak is in kleine stukjes uiteengebroken, hetgeen er op wijst dat het vliegtuig met een grote vaart is neergestort" aldus kapitein Finn Riis voor de Deense televisie.

Cuba: ramp vliegtuig schuld van piloot

HAVANA - De vliegramp in Cuba, die zondag aan 170 mensen het leven kostte, is vermoedelijk te wijten aan een verkeerde beslissing van de piloot.

Toen de piloot zondagavond opsteeg onweerde het hevig boven Havana. De verkeerstoren stelde voor het vertrek uit te stellen maar de piloot ging daar niet op in, zo heeft de directeur van de Cubaanse luchtvaartdienst, Rogelio Acevedo, vrijdag bekendgemaakt. Acevedo, voorzitter van de staatscommissie die het ongeluk onderzoekt, vertelde dat de piloot een paar seconden nadat hij was opgestegen door de harde wind de macht over het stuur verloor. Daarop stortte de Iljoesjin-62 met 126 inzittenden, merendeels Italiaanse vakantiegangers die op weg waren naar huis, neer op een woonwijk. Slechts een passagier zou de ramp overleefd hebben.

Tenminste 45 inwoners van de wijk kwamen om het leven toen het toestel op hun huizen te pletter sloeg. De geluidsbanden uit de zwarte doos van het vliegtuig worden in Moskou bestudeerd.

Prof Schalken bij opening Academisch Jaar Aruba:

'Willekeur in de zon is even erg als willekeur in de kou'

ORANJESTAD — Na de openingstoespraak door de rector van de universiteit mr. drs. P. Pronk hield prof. mr. T.M. Schalken, hoogleraar in het Strafrecht en het Strafprocesrecht aan de Vrije Universiteit te Amsterdam - voormalig lid van het Hof van Justitie van de Nederlandse Antillen en secretaris van de Antilliaans-Arubaanse commissie herziening strafrecht - zijn redevoering over 'de nieuwe Antilliaanse-Arubaanse strafvordering in het licht van internationale rechtsnormen'.

Hij vroeg zich af welke invloed de rechtspraak van het Europese Hof voor de rechten van de mens te Straatsburg uitoefende op de inrichting van de Antilliaans-Arubaanse strafproceswetgeving.

Is wat Europese rechters voor wenselijk houden, bijvoorbeeld in Nederland, wenselijk voor Aruba, voor Curaçao en voor Saba? Dient de wetgever geen rekening te houden met verschillen in rechtsgevoel tussen Zuidamerika en Westeuropa? Anders gezegd: rechtvaardigt het anders zijn van Aruba op velerlei gebied een andere verhouding tussen overheid en burger of een andere behoorlijkheid waarmee de overheid met haar burgers dient om te gaan en dus een andere strafvordering? Bij de nieuwe strafvordering gaat het er aan de ene kant om dat de overheid ter bescherming van de samenleving met overtuiging de criminaliteit bestrijdt, maar aan de andere kant in het belang van die samenleving daarbij op een behoorlijke manier te werk gaat: zeker in een land onder de tropenzon dat pretendeert een rechtsstaat te zijn. Het gaat ook niet alleen om het individuele belang van de verdachte die terechtstaat maar om het algemene belang van een behoorlijke procesvoering. Dat gaat elke burger aan die geen verdachte is en dat ook nooit hoopt te worden, maar die wel het slachtoffer kan zijn van onbehoorlijk overheidsoptreden. Dan geldt: willekeur in de zon is even erg als willekeur in de kou.

Aan de hand van een drietal recente uitspraken van het Europese Hof te Straatburg over gevoelige kwesties, besprak de spreker vervolgens de standpunten daarover in het nieuw ontworpen Antilliaans-Arubaanse Wetboek van Strafvordering. De uitspraken betroffen de toelaatbaarheid van anonieme getuigen in het strafproces, het recht op ondervraging door de verdachte van getuigen en het recht van de verdachte op een spoedige voorgeleiding aan een rechterlijke autoriteit. Wat betreft de toelaatbaarheid van anonieme getuigen in het strafproces kwam de spreker tot de conclusie dat de regering daarover in het ontworpen wetboek alleszins recht doet aan de rechtmatige belangen die in het strafproces in het geding zijn.

KOSTOVSKI

Hoewel het ontwerp geen rekening kon houden met de uitspraak van het Europese Hof over deze kwestie in de zaak Kostovski, omdat deze van later datum dan het ontwerp was, voldoet het toch aan de criteria van het Europese verdrag en de daarop gebaseerde uitspraak. De kern van de Antilliaanse-Arubaanse regeling houdt in, dat de zittingsrechter te allen tijde de getuige onder geheimhouding kan horen. Zo kan hij inhoud geven aan de door hem in acht te nemen behoedzaamheid bij de waardering en de selectie van het bewijsmateriaal.

Alleen met medewerking van het openbaar ministerie kan hij de anonimiteit opheffen door de getuigen ter zitting te dagvaarden of door diens verhoor zonder geheimhouding aan de rechter-commissaris op te dragen.

Nu het openbaar ministerie handhaving van de anonimiteit in eigen hand heeft, bepaalt het ook zelf de daaraan verbonden risico's. De mate waarin het openbaar ministerie bereid is deze risico's te aanvaarden, is derhalve bepalend voor de overtuiging waarmee de bedreigde getuige garanties omtrent diens anonimiteit kunnen worden gegeven. Dat klemt te meer wanneer het om een kleine samenleving gaat, waarin mensen maar al te vaak moeite hebben om met hun mening voor de dag te komen, laat staan om tegen iemand een bestaande verklaring af te leggen die tot diens veroordeling kan leiden.

ONDERVRAGING

Op het tweede punt, het recht op ondervraging door de verdachte van getuigen, bevat het ontwerp een bepaling die rechtstreeks teruggaat op een beslissing van het Europese Hof (de zaak-Unterpertingen). Zo kent art. 228 de verdachte dat recht uitdrukkelijk toe m.b.t. getuigen die naar verwachting niet op de zitting zullen kunnen verschijnen. Een rechter-commissaris mag dagvaarding van een weigerachtige getuige niet weigeren, als deze naar het oordeel van de verdachte voor hem ontlastende verklaringen zou kunnen afleggen.

Ook m.b.t. het derde en laatste punt, het recht van de verdachte op een spoedige voorgeleiding aan de rechterlijke autoriteit, is volgens spreker in het ontwerp van wetboek voldaan aan het criterium van het Europese Hof (zaak-Brogan). Het ontwerp bepaalt dat een verdachte voor de duur van twee dagen in verzekering kan worden gesteld. Deze inverzekeringstelling kan door de officier van justitie met zes dagen worden verlengd. In dat geval moet de verdachte op de derde dag van zijn inverzekeringstelling, dus op de eerste dag van zijn verlenging, aan de rechter-commissaris worden voorgelegd.

UNIVERSEEL

Schalken wees er vervolgens met nadruk op, dat procesnormen een universeel karakter hebben, omdat dan de verhouding tussen overheid en burger in het geding is. Dan krijgt het rechtsgevoel ineens een sterk normatieve betekenis, los van wat iemand gewend is van de overheid te verwachten. Als een verdachte weet, dat hij, als hij blijft ontkennen, door de politie wordt geslagen, dan kan men het politiegedrag niet goedkeuren door te zeggen dat de verdachte wist wat hij kon verwachten. Een van de ficties waar een rechtsstaat zich van bedient is nu juist, dat een verdachte burger voor onschuldig wordt gehouden totdat zijn onschuld door de rechter is vastgesteld, ook al bestaan er nog zulke sterke aanwijzingen tegen hem.

Procesnormen zijn dan ook daarom zo belangrijk, omdat het in de praktijk niet altijd eenvoudig is zo'n fictie tot richtsnoer van het overheidshandelen te maken. Omdat procesnormen indicaties zijn voor behoorlijk overheidsoptreden, moeten zij soms afwijken van het heersende rechtsgevoel. In zoverre is er geen aparte plaats voor het Antilliaans-Arubaanse rechtsgevoel, maar het betekent ook niet dat de Antillen en Aruba zich moeten modelleren naar de standaard van Europees-christelijke normen. Aan die procesnormen liggen universele waarden ten grondslag, die alles te maken hebben met elementair respect van de menselijke waardigheid en niet met een onkritisch respect voor de (toevallige) machthebbers.

RECHTSSYSTEEM

Tot slot bracht Schalken nog het praktische argument naar voren, dat Aruba het zich niet kan veroorloven om wel zorg te besteden aan een goed geoutilleerd vliegveld en een goede infrastructuur van het hotelwezen, maar daarbij de infrastructuur van het eigen rechtssysteem te verwaarlozen. Elke Amerikaan is zich bewust van zijn rechten en als hij met zijn huurauto betrokken raakt bij een aanrijding, beoordeelt hij Aruba niet slechts naar de witheid van zijn stranden of het schijnen van zijn zon, maar ook naar hoe krijg ik waar ik recht op heb. Dat begint al met de manier waarop hij door de politie wordt behandeld. Minder zuiver kan idealisme dus ook nog vertaald worden in dollars.

Dames-finale:

Navratilova tegen Graf

NEW YORK - Martina Navratilova staat voor de zevende keer sedert 1981 in de finale van de open Amerikaanse titelstrijd. De viervoudig winnares van de US open versloeg in de halve eindstrijd Zina Garrison in 86 minuten in twee sets: 7-6 (7-4), 6-2.

De 32-jarige nummer twee van de wereld had op het beton van Flushing Meadow alleen in de eerste set, die 56 minuten in beslag nam, problemen met Garrison. Beide speelsters verloren een keer hun opslag voordat Navratilova in de tiebreak toesloeg (7-4).

Dat verlies brak het verweer van Garrison, die vorig jaar voor sensatie had gezorgd door Navratilova in de kwartfinales uit te schakelen. In de tweede set dicteerde Navratilova met haar scherpe opslag-volley spel het verloop (6-2). Het was haar 25e overwinning op Garrison in 26 ontmoetingen. De troostprijs voor de als vijfde geplaatste Garrison bestond uit een cheque van 75.000 dollar.

VELE GROTEN ONTBREKEN OP SLOT-EVENEMENT

Spanjaarden komen met eigen ploeg

Strijd om wereldbeker atletiek dit weekeinde in Barcelona

BARCELONA - Het Olympisch stadion op de Montjuich in Barcelona is dit weekeinde plaats van handeling van de vijfde editie van de strijd om de wereldbeker atletiek. De internationale amateur atletiek federatie (IAAF) creëerde destijds het evenement als proefballon voor wereldkampioenschappen in de atletiek. Düsseldorf had in 1977 in het Rheinstadion de première van het evenement, waarin continentale ploegen strijden om de eer.

De strijd om de wereldbeker heeft de waarde van zijn bestaan nooit echt kunnen aantonen. De vertegenwoordigingen van Azië, Afrika en Oceanië zijn veel te zwak om echt te kunnen concurreren met de ploeg van de Verenigde Staten en de Europese vertegenwoordigers.

De publieke belangstelling bleef altijd ver onder de verwachting en de IAAF bepaalde in 1981 dat het gastland ook een formatie mocht afvaardigen. Wat dat betreft kreeg Italië in dat jaar in Rome de primeur.

Voor de wedstrijden van het komend weekeinde zijn er heel wat problemen geweest. De Verenigde Staten, dat zijn team samenstelde op basis van de nationale titelstrijd in juni, komt lang niet in zijn sterkste formatie uit omdat talrijke toppers die kampioenschappen negeerden.

Donderdag kwam in Barcelona pas de definitieve samenstelling van de Afrikaanse ploeg rond.

WONDERLOPER

De Marokkaanse wonderloper Said Aouita, die op basis van zijn op 13 augustus in Hengelo op de 1500 meter gelopen 3.50,55 (beste wereldseizoenprestatie) wereldkampioen Abdi Bile (Somalië) uit de ploeg liep, start nu ineens op de 5000 meter, waardoor de meervoudig wereldkampioen veldloop en Olympisch titelhouder op de vijf kilometer John Ngugi (Kenya) het veld moest ruimen.

Deze wijziging kwam mede onder druk van de Spaanse organisatoren, die er alles aan willen doen hun evenement het nodige prestige te verschaffen, tot stand.

In de Catalaanse hoofdstad starten in elk geval acht Olympische kampioenen van Seoul op de 36 onderdelen, die op het programma staan. Het zijn: Ulf Timmermann (DDR, kogelstoten), Jurgen Schult (DDR, discuswerpen), Petra Felke (DDR, speer), Sigrun Wodars (DDR, 800 m), Natalia Lissovskaja (Sov, kogelstoten), Roger Kingdom (Vst, 110 m horden), Paula Ivan (Roe, 1500 m) en Julius Kariuki (Ken, 3000 m steeple chase).

WERELDRECORD

Naast Kingdom (110 m horden), Ivan (mijl) en Aouita (3000 m) is de Cubaanse hoogspringer Javier Sotomayor de vierde deelnemer, die dit seizoen een wereldrecord verbeterde. Twee andere nieuwe wereldrecordhouders van dit seizoen, de Kenyaan Peter Koech (3000 m steeple chase) en de Mexicaan Arturo Barrios (10.000 m) ontbreken. Koech is volledig uit vorm en Barrios nam niet deel aan de selectiewedstrijden voor de Amerikaanse ploeg (Canada, Zuid- en Midden Amerika) in Bogota.

Tot de wereldtoppers, die in Barcelona ook niet aan de start komen, behoren de polsstokhoogspringer Sergei Boebka (vrij af van de Russische bond) en de Amerikanen Carl Lewis (ver) en Butch Reynolds (400 m).

Zij zijn echter geen eerste op de wereldseizoenranglijst. Van de aanvoerders van de 32 individuele nummers tellende wereldranglijst van 1989 komen er desalniettemin negentien in Barcelona aan de start. De vraag is echter hoe groot de tol is die het na-Olympische seizoen heeft gevraagd.

Nederland is in Barcelona ook vertegenwoordigd. Emiel Mellaard kwam voor de Europese ploeg vrijdagavond reeds in actie bij het verspringen.

DEELNEMERS

De deelnemende ploegen in Barcelona zijn: Mannen: Afrika, Amerika, Azië, Oceanië, Verenigde Staten, Europa, Groot-Brittannië, DDR en Spanje.

Vrouwen: Afrika, Amerika, Azië, Oceanië, Verenigde Staten, Europa, DDR, Sovjetunie en Spanje.

NEW YORK - Steffi Graf heeft de finale bereikt van het open Amerikaanse tenniskampioenschap in New York.

Op Flushing Meadow versloeg ze de Argentijnse Gabriela Sabatini, die op de ene foto vertwijfeld naar haar hoofd grijpt. Op de andere foto uit de Westduitse Steffi Graf haar vreugde, na de laatste beslissende slagenwisseling.

Martina Navratilova is haar tegenstandster in de finale.

Thatcher vraagt zich af:

"Kunnen we ons niet beter uit het WK terugtrekken"?

LONDEN - De Britse eerste minister Margaret Thatcher heeft een oproep gedaan aan de Britse voetbalbond "zorgvuldig te overwegen" of het niet beter is zich terug te trekken uit de strijd om de wereldbeker, waarvan de finaleronde in 1990 in Italië plaatsvindt.

Mevrouw Thatcher kwalificeerde het optreden van de Britse fans bij de kwalificatiewedstrijd Engeland - Zweden in Stockholm als een "schande voor Groot-Brittannië".

Volgens de Britse premier zou men er goed aan doen zich terug te trekken, als de bond niet kan garanderen, dat in Italië een herhaling van dergelijke scenes achterwege blijft.

Slechts een klein deel van de voetbalvandalen, die woensdagavond in Stockholm tekeer gingen, zijn inmiddels naar Groot-Brittannië teruggekeerd. In de nacht van donderdag op vrijdag werden de supporters, die in Hoek van Holland op de boot waren gezet, in Harwich door veertig man Britse politie opgewacht. Een honderdtal Britten was eerder uit de trein gestapt, die ze van Zweden naar Hoek van Holland zou brengen, om de Britse politie-controle te ontlopen.

Vijfentwintig fans keerden aan boord van de Zweedse veerboot Tor Britannia uit Goteborg terug. Alvorens aan boord te gaan werden zij verhoord en gevisiteerd. Ook moesten zij voor de duur van de reis de paspoorten inleveren.

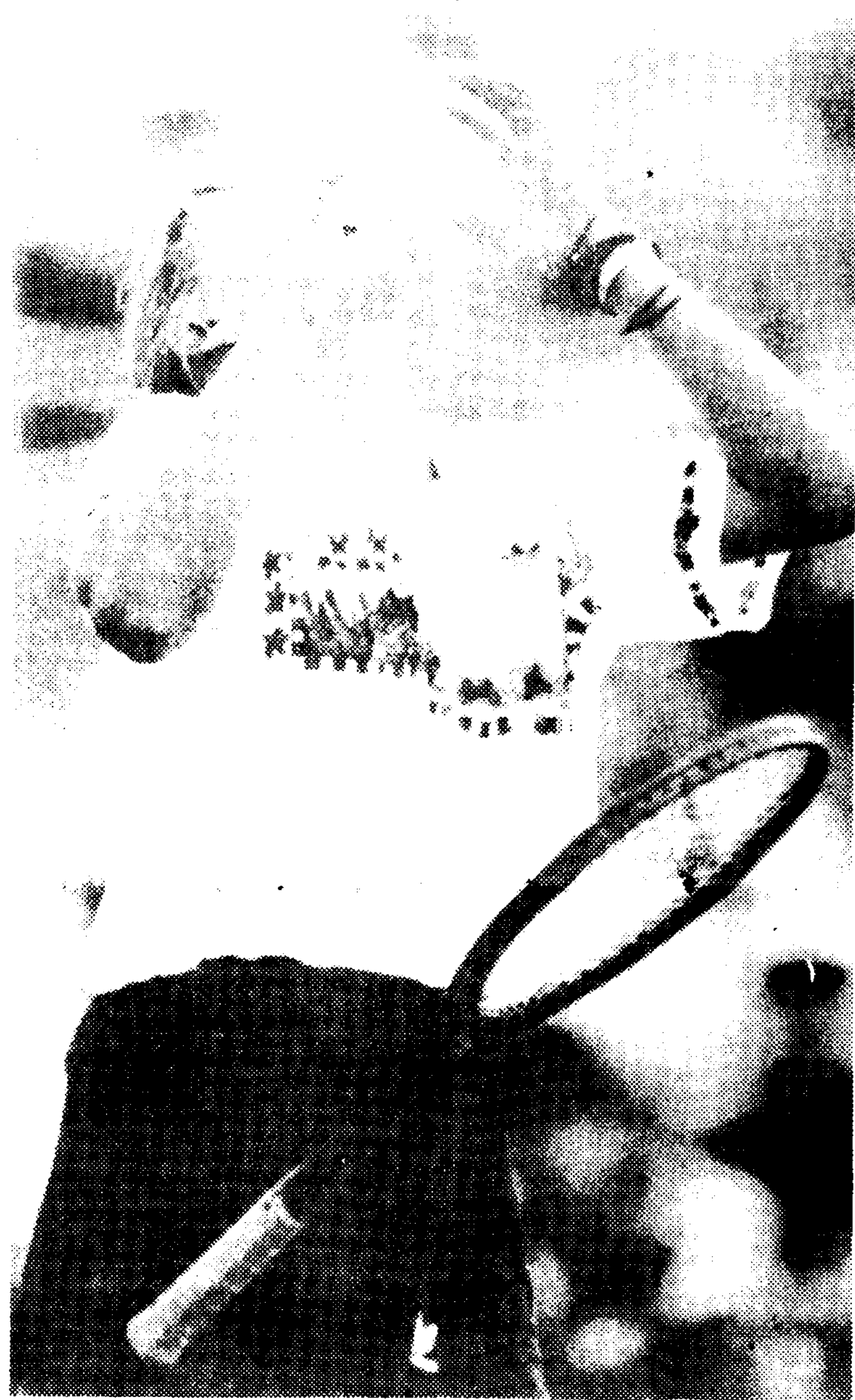
Volgens een bericht in de "Times" is de Britse regering verontwaardigd, dat de Zweedse autoriteiten de meer dan honderd Britse supporters, die in Stockholm werden opgepakt, zonder vorm van proces op vrije voeten hebben gesteld.

Valse naam bij doping

BLED - De internationale roei federatie (Fisa) heeft de Tsjechoslowaakse Irena Soukupova voor de duur van een jaar geschorst.

Soukupova had in juli bij de dopingcontrole tijdens de Rotseeregatta in Luzern positief gereageerd. Ze bleek neusdruppels, met Efedrine, genomen te hebben.

Normaal is in een dergelijk geval de strafmaat drie maanden schorsing. De Fisa besloot echter tot een veel strengere straf omdat Soukupova bij de controle een valse naam had opgegeven. Trainer Milan Loukota en arts Jaroslav Hrdina, die hiervan op de hoogte waren, werden eveneens voor de duur van een jaar geschorst.

0-3 verlies en rode kaart

Gevoelige nederlaag FC Den Haag bij MVV

MAASTRICHT - FC Den Haag heeft in zijn eerste uitwedstrijd van het seizoen, vrijdagavond in Maastricht, een geducht pakslag gekregen. De ploeg werd door een bepaald niet wervelend MVV naar een 3-0 nederlaag gespeeld. Bovendien moesten de Hagenaars vanaf de 27e minuut met tien man spelen omdat verdediger Albert van Oosten rood kreeg. Na zijn onbesuisde actie moest hij op een brancard worden afgevoerd.

Den Haag had, gehandicapt door het ontbreken van een vijftal geblesseerde spelers, in de eerste helft helemaal niets in te brengen. Binnen twaalf minuten hadden Vincent (schot naast) Verbeek (redding Stam) en Delahaye (kopbal naast) MVV op voorsprong kunnen brengen. Twee keer kon Den Haag daarna nog redding brengen via overtredingen waarvoor arbiter Luinge geen strafschop wenste te geven.

Halverwege de eerste helft kreeg MVV-doelman De Haan het eerste en voorlopig ook laatste schot tussen de palen te verwerken. Daarna werkte Den Haag zich zelf in de nesten. Linkerverdediger Van Oosten, kennelijk geïrriteerd omdat hij geen vat kreeg op Vincent, trapte vallend MVV'er Lanckohr onderuit.

Van Oosten blesseerde zich daarbij zo erg dat hij op een brancard moest worden weggevoerd. Bovendien kreeg hij rood. De Haagse defensie, die toch al nauwelijks vat had op de Maastrichtse acties, werd daarna helemaal zoek gespeeld en nog voor rust zetten Delahaye (34e minuut) en Vincent (40e) de thuisploeg op een rustgevende 2-0 voorsprong.

Vier minuten na de pauze maakte Koen Quaden 3-0, toen hij een pass van Van Berge Henegouwen met een boogbal afrondde.

LAAF gaat optreden tegen wegblijvers

BARCELONA - Primo Nebiolo, de Italiaanse voorzitter van de internationale amateur atletiek federatie (IAAF), heeft in Barcelona bekend gemaakt dat zijn organisatie gaat optreden tegen atleten, die wegblijven bij wedstrijden.

Nebiolo vertelde dat hij een brief aan alle nationale bonden heeft geschreven waarin hij hen vraagt streng op te treden tegen atleten die wegblijven bij IAAF-wedstrijden, zoals nationale kampioenschappen. 'Wij gaan strenge maatregelen nemen tegen sportlieden, die niet deelnemen aan de nationale titelstrijd van hun land maar op dezelfde dagen wel voor een fors startgeld uitkomen in andere wedstrijden. Wij gaan hen schorsen.'

John Holt, de secretaris-generaal van de IAAF, kondigde aan dat bij de bestuursvergadering in januari een regel zal worden aangenomen, waardoor nationale bonden wegblijvers bij nationale kampioenschappen kunnen schorsen. Holt doelde met name op het feit dat Carl Lewis bij de Amerikaanse titelstrijd van dit jaar verstek liet gaan.

Ollan Cassell, een van de vice-voorzitters van de IAAF, vertelde dat de maatregel ook zal gelden voor atleten, die wegblijven van wedstrijden van het Grand Prix-circuit, waarvoor zij hebben ingeschreven. 'Er zijn atleten die zelfs niet verschijnen wanneer zij al in het bezit zijn van een vliegticket.'

Primo Nebiolo deelde ook mede dat de IAAF het voornemen heeft laten vallen de strijd om de wereldbeker af te schaffen en in plaats daarvan elke twee jaar om de wereldtitels te laten strijden.

Sport Agenda

SENTRO DEPORTIVO KORSOU
(zwembad)
geopend van 09.00-12.00/14.00-17.00 uur; dinsdag- en donderdagmorgen gesloten.

BOWLEN
(Damacor Bowling Club, Chuchubiweg)
openingstijden: maandag t/m donderdag van 17.00- 02.00 uur; vrijdag en zaterdag van 16.00 uur tot na 02.00 uur; zondag vanaf 13.00 uur.

SCHAAKVERENIGING CURAÇAO
(Rust & Burgh)
iedere maandagavond om 20.00 uur gelegenheid tot schaken.

SCHAAKVERENIGING JANWE
(Sentro di Bario Janwé)
elke zaterdag van 09.00-13.00 uur uur schaakles en -training voor de jeugd vanaf 7 tot 23 jaar.

BASEBALL
20.00 uur BBC Groot Kwartier Stars vs BBC Sta Rosa Indias - SDK.

LIGA UNI TUR
10.00-11.30 uur Gasora Giants vs Isla Rangers; 12.00-13.30 Warda D vs Family Island Finance; 14.00-15.30 Bow di Palu vs Sigi Gosa Nos Pan; 16.00-17.30 Terremoto vs Sure Lottery H.S. - Post 6.

ZONDAG
VOLLEYBALL
(Federashon di Volibol Korsow)
eredivisie, dames.
17.00 uur Xaverianen vs Sta. Rosa Nos Strea; 18.30 uur Hurricane V/Dorp Eddine vs Green Socks.
heren: 17.00 uur Silver Blasters Island Finance vs Stakamahachi Banco Caribe; 18.30 uur Watakeli vs Xaverianen Noticiero - sportzaal SDK.

LIGA UNI TUR
12.00-13.30 uur Sigi Gosa Nos Pan vs Casa Leon; 14.00-15.30 uur Terremoto vs Chez Susenne; 16.00-17.30 uur Pepina vs Warda D - Post 6.

BASEBAL
10.30 uur BBC Blue Hawks vs BBC Royal Scorpions - SDK.

ATLETIEK (RRCK)
06.30 uur start 10-K Fatumloop te Rooi Catootje naar de finish bi Seaquarium.

SOFTBALL (Liga Amistad)
10.00 uur Aguila vs Carpatala; 12.00 uur Nos ku Nos vs Awa Limpi; 14.00 uur Bati Bala vs Bols; 16.00 uur Veteranos vs Jaws - Suvek Ballpark.

*****

Geen Oranje- Engeland meer

ZEIST - De jubileuminterland tussen Nederland en Engeland gaat definitief niet door. De KNVB en de Engelse voetbalbond (FA) hebben dat vrijdag in gezamenlijk overleg besloten. Het vriendschappelijke duel, in het kader van het honderdjarig bestaan van de KNVB, stond voor woensdag 13 december in De Kuip op het programma. Na de ernstige supportersrellen in Stockholm woensdag rondom de WK-kwalificatiewedstrijd tussen Zweden en Engeland deed Colin Moynihan, de Britse minister van sportzaken, een dringend beroep op de FA de wedstrijd tegen Nederland af te zeggen. Moynihan vreesde nieuwe geweldadigheden van de beruchte "hooligans" in Rotterdam.

De KNVB probeert nu op korte termijn overeenstemming met een nieuwe tegenstander te bereiken. België en Frankrijk zijn al genoemd als mogelijke vervangers van Engeland.

Gullit trapt af

DEN HAAG - Ruud Gullit, Frank Rijkaard en Marco van Basten hebben van de clubleiding van AC Milan toestemming gekregen de benefietwedstrijd tussen het Nederlands elftal en het Kleurrijk elftal op 20 september in De Kuip bij te wonen.

De kans is echter klein, dat ook maar een van hen in Rotterdam daadwerkelijk aan voetballen za! toekomen. Het Milanese supertrio wordt geplaagd door blessures. Aanvoerder Gullit zal in ieder geval wel de aftrap voor zijn rekening nemen.

De KNVB heeft de Belg Marcel van Langenhove als scheidsrechter aangewezen. Cees Bakker en John Blankenstein zullen als grensrechter fungeren. De voorverkoop voor het benefietduel verloopt voorspoedig.

Dinsdag 19 september

Den Bosch wel tegen Feijenoord

ZEIST - De competitiewedstrijd tussen BVV Den Bosch en Feyenoord wordt toch op dinsdag 19 september gespeeld.

Op aandrang van de politie van Den Bosch, die al rekening had gehouden met het inzetten van extra mankracht op die dag, wordt het duel niet opnieuw verschoven.

De burgemeester van Den Bosch had het duel op zondag 17 september verboden, in verband met een halve marathon die op die dag in de stad wordt gelopen. De wedstrijd werd verplaatst naar 19 september, maar de KNVB maakte tegen die datum bezwaar met het oog op de benefietwedstrijd vliegramp Zanderij. Dat duel wordt op 20 september in De Kuip tussen het Nederlands elftal en het Kleurrijk elftal gespeeld.

Schotten met 3-1 verslagen

Joegoslaven als eerste Europeanen naar WK

ZAGREB - Het Joegoslavische elftal heeft de eindronde van de wereldtitelstrijd in Italië bereikt. De Joegoslaven stelden het deelnemersbewijs veilig door in Zagreb met 3-1 te winnen van Schotland. Van de vier doelpunten namen de Schotse spelers er drie voor hun rekening.

Door de overwinning werd Joegoslavië zeker van een van de twee plaatsen in groep 5, die automatisch toegang tot de eindronde verschaffen. De tweede plaats gaat ondanks de nederlaag voor 99 procent naar Schotland. De Schotten dienen uit hun resterende twee wedstrijden, uit tegen Frankrijk en thuis tegen Noorwegen, een punt te halen om in juni 1990 ook een gooi te doen naar de wereldtitel.

Joegoslavië werd voor 45.000 dol enthousiaste toeschouwers het eerste Europese land dat zich via de kwalificatieronde plaatste voor het lucratieve eindtoernooi. Daar zag het in de eerste helft niet naar uit. Hoewel de Schotten aan een gelijkspel voldoende hadden zich te plaatsen, verloochenden ze hun voetbal-aard niet en togen ze onvervaard ten aanval.

Dat resulteerde in de 37e minuut in de treffer van Durie (0-1). Pas na de pauze herstelde het thuisland zich. Binnen zes minuten boog het door voornamelijk Schotse medewerking de achterstand om in de eindstand van 3-1. Katanec, in de zomer verhuisd van VFB Stuttgart naar Sampdoria, kopte in de 54e minuut de gelijkmaker in.

Binnen twee minuten hielpen Nicol en Gillespie de Joegoslaven aan de overwinning. Eerst mikte Nicol in de 59e minuut de bal achter zijn eigen doelman Leighton, zestig seconden later volgde Gillespie dat onfortuinlijke voorbeeld.

Eerst overgangsregeling

Volgend jaar ledenstop Elfstedentocht opgeheven

LEEUWARDEN - Na de komende winter zijn nieuwe leden weer welkom bij de vereniging "De Friesche Elf Steden", organisator van de 200 kilometer lange schaatstocht door Friesland. De ledenstop, die vanaf 1985 gold, zal worden opgeheven.

De laatste twee winters is de tocht niet doorgegaan. Maar in het bestand van 20.000 leden vindt weinig doorstroming plaats. Iedereen betaalt trouw een tientje per jaar en laat zich niet uitschrijven. Het bestuur vindt het ongewenst dat op die manier het lidmaatschap blijft voorbehouden aan een relatief kleine groep, waarbij de jonge generatie geen kans krijgt.

Van 1 maart 1990 staat het lidmaatschap open voor iedereen ouder dan zeventien jaar en worden lidmaatschapsnummers en startnummers gescheiden. De minimum-leeftijd voor deelname aan de tocht is achttien jaar.

Het bestuur heeft geen financiële drempel willen opwerpen. De jaarcontributie blijft een tientje, voldoende voor het opbouwen van enige reserves. De Elfstedentocht zelf wordt bekostigd uit de inschrijfgelden.

Afgezien van de wedstrijdtocht blijft het aantal startplaatsen bij een eventuele tocht beperkt tot 16000.

Het bestuur heeft zo min mogelijk willen tornen **aan** de rechten van de huidige leden. Daarom is gekozen voor een overgangstermijn van twee winters. Onder het voorbehoud dat in die periode geen elfstedentocht plaatsvindt. In dat laatste geval gaat de nieuwe regeling eerder in.

Bij de overgangsregeling zal een gewogen lotingssysteem worden toegepast: 12.000 startplaatsen voor het huidige bestand van 20.000 leden en 4000 startplaatsen voor de aanwas. De loting vindt telkens direct na 1 december plaats. Degenen, die zijn ingeloot, ontvangen een startnummer.

Na de loting voor de winter van 1992 zijn oude en nieuwe leden gelijkberechtigd. Met dien verstande dat degenen die het langste lid zijn, bij inloting een lager startnummer hebben - en op de dag der dagen dus eerder mogen vertrekken - dan zij die later lid zijn geworden.

Het startrecht wordt overdraagbaar. Bij voorkeur aan leden van de vereniging. Het bestuur van de vereniging "De Friesche Elf Steden" meent dat de kans niet erg groot is, dat er een lucratieve handel in startbewijzen ontstaat.

"Als men daar op uit is, kan men beter meedoen aan de staatsloterij", aldus ijsmeester Kroes. "Je loot ieder jaar in. Maar op dat moment weet je niet of er een Elfstedentocht komt. Als hij wel doorgaat, heb je iets dat waardevol is voor zestienduizend man. Zoiets zet geen zoden aan de dijk."

Platini verbitterd

'Alle voetbaltrainers, ook ik, zijn nutteloos'

PARIJS - Verbitterd door de uitschakeling van het Franse nationale elftal in de voorronden van het wereldkampioenschap, kan Michel Platini geen enkele waardering opbrengen voor het vak, dat hij uitoefent: dat van bondscoach.

"Alle voetbaltrainers, met inbegrip van mijzelf, zijn nutteloos" aldus Platini donderdag in een interview met het Franse sportblad l'Equipe.

De vroegere Europese voetballer van het jaar blijkt heel wat te hebben afgezien bij de 1-1 van dinsdag in Oslo tegen Noorwegen. "Ik word er ziek van dat allemaal van de bank te moeten aanzien. Je mag er niet tussenspringen. Je kunt niets doen.

Je geeft honderdvijftig procent van jezelf. Je denkt aan alles. Je denkt voor iedereen en waar leidt het allemaal toe? Nergens. Je bent, net als al die andere trainers, volstrekt nutteloos. Totaal nutteloos, begrijp je. Dat is verschrikkelijk..."

Toch zegt Platini, die vorig jaar november als Frans bondscoach aantrad, er voor negentig procent zeker van te zijn, dat hij zijn contract, dat tot het einde van het jaar loopt, zal uitdienen. "Voetbal is mijn leven. Daarbuiten is niets. Besta ik eigenlijk niet eens", aldus Platini. "Ik ben een slaaf van de bal en zal dat mijn hele leven blijven."

Engelse angst voor rellen

Doorgaan interland Oranje-Engeland onzeker geworden

LONDEN - Naar aanleiding van het ernstige wangedrag van de Britse voetbalsupporters woensdag in Stockholm heeft Colin Moynihan, de Britse minister van sportzaken, de Engelse bond verzocht af te zien van het spelen van de vriendschappelijke interland tegen Nederland op 13 december in Rotterdam. Die wedstrijd zou worden gehouden in het kader van het honderdjarige jubileum van de KNVB.

In een brief aan voorzitter Bert Millichip doet Moynihan een beroep op het gezonde verstand, "In het belang van de toekomst van het Engelse voetbal in het algemeen en het landsbelang in het bijzonder." Welke veiligheidsmaatregelen door de KNVB ook worden getroffen, de kans op ontsporing blijft altijd aanwezig, meent Moynihan.

De KNVB had met de Engelse bond overigens al afgesproken, dat er voor de jubileuminterland geen kaarten naar Engeland zouden worden gestuurd.

Zweden had voor het WK-kwalificatieduel ook geen toegangsbewijzen beschikbaar gesteld. Desondanks waren ruim duizend Britse fans naar Stockholm afgereisd, waar een spoor van vernieling werd achtergelaten.

Ierland gelijk tegen BRD

DUBLIN - De nationale ploeg van de Bondsrepubliek heeft de vriendschappelijke interland tegen Ierland in Dublin gelijk gespeeld: 1-1. Het team van Franz Beckenbauer, concurrent van Nederland in WK-kwalificatiegroep 4, maakte daarmee een eind aan de Ierse reeks van tien gewonnen thuiswedstrijden. Na tien minuten stonden de Ieren met 1-0 voor dankzij Frank Stapleton. Voor de bij Ajax mislukte spits was het de negentiende treffer in zeventig interlands. Hij evenaarde het record van Don Givens. Bayer München-speler Hans Dörfner maakte na 33 minuten gelijk, toen hij van twintig meter uithaalde na een voorzet van Thomas Hassler. De Westduitsers speelden zonder hun 'Italianen'.

*****

WIELRENNEN / WINGENE - Ad Wijnands heeft in Wingene (Bel) een profwedstrijd over **192 kilometer gewonnen in 4 uur en 31 minuten.** De Belg Edwin van Hooydonck werd tweede in dezelfde tijd. De derde plaats ging naar Michel Cornelisse (Ned), die 21 seconden achterstand had. In Wellen won de Nederlander Leon Boelhouwers een amateurwedstrijd over 113 kilometer in 2 uur en 42 minuten.

Brazilië-Chili:

Zondag valt beslissing

ZUERICH - De Wereldvoetbal Federatie Fifa komt zondag in een speciale zitting in Zürich bijeen om het staken van de wedstrijd Brazilië - Chili, afgelopen zondag in Rio de Janeiro, te bespreken.

Het beslissende duel in groep 3 van de Zuidamerikaanse zone voor deelneming aan de eindronde van de strijd om de wereldtitel, werd na 69 minuten gestaakt door de Argentijnse arbiter Lostau. Nadat een 'zevenklapper' Chileense doelman Rojas zou hebben geraakt, weigerden de Chilenen, ook na een pauze van 25 minuten, verder te spelen. Lostau, die inmiddels met de Brazilianen het veld weer had betreden, floot toen maar af. Brazilië stond op dat moment met 1-0 voor. Een gelijkspel was voor de gastheren genoeg voor kwalificatie.

Een woordvoerder van de Fifa verklaarde woensdag dat er gewacht wordt op foto's van het incident. De rapporten van de scheidsrechter, een vertegenwoordiger van de Fifa en van een neutrale waarnemer, de Spanjaard Dominguez, zijn inmiddels binnen.

'Ik heb leuke dingen gezien'

Gullit spreekt positieve woorden over teamgenoten

AMSTERDAM - Als een ware aanvoerder meldde Ruud Gullit zich na Nederland - Denemarken bij zijn ploeg in de kleedkamer, om positieve woorden te spreken. "Ik heb leuke dingen gezien", sprak de speler van AC Milan, door de medische staf voorlopig op rust gezet. "Natuurlijk was er sprake van mindere periodes. Dat is niet zo belangrijk. Er waren veel positieve punten."

Als voorbeeld noemde Gullit Henk Fräser. "Hij heeft het erg goed gedaan. Geconcentreerd en bijna foutloos gespeeld. Verder vond ik dat in de eerste helft al het gevaar van rechts kwam. Dat is dus een compliment aan Van 't Schip. Bovendien bood het debuut van Roy perspectief."

Het was Gullit niet ontgaan dat Oranje met slechts twee "echte" internationals speelde, Wouters en Koeman. "Het was ook geen toeval dat zij juist de steunpilaren van de ploeg waren."

Wouters, hoewel nog niet volledig terug, wilde perse spelen tegen Denemarken. "Wat mij ontbreekt is wedstrijdritme op het hoogste niveau. Aan een interland heb je daarom meer dan aan een wedstrijd tegen Vitesse of MVV. Het gaat met mij weer de goede kant op. Het positie-spel en de snelheid is nog niet goed. Daar moet ik aan werken."

Voor Hendrie Kruzen betekende de interland een afsluiting van een moeilijke periode. Dat Libregts hem in zijn nabeschouwing prees, was meegenomen. "Het verraste mij dat ik ondanks mijn vertrek naar Kortrijk nog in beeld was in Zeist.

Ik heb er nu weer vertrouwen in. Bij PSV is het niet gelukt. Het zal wel aan mij, en niet aan Hiddink hebben gelegen. Ik constateer slechts dat meer nieuwe spelers bij PSV geen kans krijgen. Zie Boerebach."

Kruzens voornaamste doel is constant te blijven. "Als ik mijn vorm bij Kortrijk handhaaf, denk ik een goede kans op het WK te maken. Ik zal er alles aan doen om er bij te blijven."

Hulp van bisschop aan gewonde guerrilleros

■ *SAN SALVADOR — Een Amerikaanse delegatie verblijft momenteel in El Salvador om hulp te verlenen aan gewonde guerrilleros. Enkelen van hen hebben van de Salvadoraanse regering toestemming gekregen het land te verlaten voor het ondergaan van medische hulp.*

Foto: een vertegenwoordiger van de bisschop van Boston (rechts) in gesprek met een gewonde guerrillero van het FMLN.

0-0 in Oostenrijk

Sovjetunie dicht bij plaatsing WK

WENEN - De voetbalmachine uit de Sovjetunie nadert de eindronde om de wereldtitel in Italië. De volgelingen van Valeri Lobanovski bleven voor 60.000 toeschouwers in het uitverkochte Praterstadion van Wenen overeind tegen Oostenrijk: 0-0. Uit de wedstrijden tegen de DDR (uit) en Turkije heeft de nummer twee van de Europese titelstrijd nog maximaal twee punten nodig.

Maar ook Oostenrijk kon tevreden zijn. Met de voorlopig tweede plaats in de groep zijn de kansen op het tweede ticket naar de strijd om de wereldtitel levensgroot. Vandaar speelde het thuisland vanuit een gesloten defensie.

De Russen kregen in negentig minuten maar twee kansjes. Litovtsjenko en Protasov hadden in de tweede helft bijna succes met schoten. De beste mogelijkheden voor Oostenrijk waren voor Manfred Zsak, die voor Ajax' Europa Cup-tegenstander Austria Wien voetbalt. Zsak stuitte twee maal op doelman Tsjanov van Dinamo Kiev, de vervanger van Rinat Dassajev.

Ede wil op ATP- kalender komen

EDE - Organisator Gies Pluim van het invitatietennistoernooi in Ede heeft de afgelopen dagen in New York onderhandeld om zijn evenement met ingang van 1991 op de kalender van de associatie van tennis professionals (ATP) te krijgen.

Het komend jaar wordt het toernooi in elk geval volgens de oude formule van 30 april tot en met 5 mei gehouden.

Iets concreets heeft Pluim nog niet kunnen bereiken.

"Ik heb met de belangrijkste mensen van het circuit, zoals Franulovic, McManus en Bartoni, van gedachten gewisseld. Mijn bedoeling, en van mijn mede-organisatoren, is om vanaf 1991 in Ede een officieel 1 miljoen dollartoernooi te realiseren.

Dat zou dan moeten gebeuren in de periode direct na de Amerikaanse open, september dus. Door het wegvallen van de Zuidafrikaanse toernooien zijn er nu ook wat gaten in de kalender gekomen. Over een maand praten we verder in Antwerpen."

TENNIS / NEW YORK -De komende drie jaar wordt de afsluiting van het tennisseizoen bij de mannen in Frankfurt gehouden. Dat maakte de ATP (associatie van tennis professionals) in New York bekend. De ATP denkt aan dezelfde formule als tot nu toe bij de Masters in New York (sinds 1977) gold.

Budapest demilitariseert grensgebied

BUDAPEST - De Hongaarse communistische partijtop wil een demilitarisering langs de grenzen met Joegoslavie en Oostenrijk. De partijleider Reszo Nyers zei vrijdag dat het voorstel onderwerp is van een "regionaal veiligheidsinitiatief", dat een reeks eenzijdige ontwapeningsmaatregelen bevat.

De "veiligheidszone" moet vijftig kilometer breed worden. Voor het einde van 1990 willen de communisten het aantal pantserwagens in het gebied met tweehonderd verminderen, een reductie van vijftig procent. Afgelopen januari had Hongarije reeds aangekondigd het aantal strijdkrachten met meer dan negenduizend manschappen en 250 tanks terug te brengen. De nieuwe reductie komt hier nog bij.

*****

CAP D ANTIBES - De EG-ministers van Financien zijn zaterdag in het Franse Cap d'Antibes voor informeel overleg bij elkaar gekomen. Voornaamste onderwerp van gesprek is het plan voor een Economische en monetaire unie. De eerste fase van die unie moet 1 juli volgend jaar ingaan.

*****

PARIJS - De Franse minister van Justitie heeft juridische vervolging gelast van de filmregisseur Autant-Lara, die tot voor kort namens het Franse Front National in het Europees parlement zat. Autant-Lara zal worden vervolgd wegens zijn racistische uitlatingen en het aanzetten tot rassenhaat. Hij maakte tegenover een blad anti-semitische opmerkingen over de oud-voorzitter van het Europees parlement Simone Veil en beschuldigde haar ervan politieke munt te slaan uit het feit dat zij in de Tweede Wereldoorlog in een concentratiekamp heeft gezeten.

'Zet je beste beentje voor'

■ *WILLEMSTAD — 'Bo t'ei? Saka bo kara! Bo tambe ta Kòrsou' (Ben je daar? Zet je beste beentje voor! Jij bent ook Curaçao), is de leuze en het thema van de Dag van het Onderwijs op Curaçao voor dit jaar.*

Rond dit thema zullen tal van evenementen worden georganiseerd.

Deze week heeft gedeputeerde Dito Mendes de Gouveia de commissie geïnstalleerd die zich zal bezig houden met de viering van de Dag van het Onderwijs. De commissie bestaat uit ouders, leden van de vakbond voor leerkrachten, directies van scholen en overheidsdiensten die werkzaam zijn ten behoeve van het onderwijs.

Sithoc nadert koploper

Undeba-SUBT: 0-0

WILLEMSTAD — Het ere-divisie treffen Undeba-SUBT/Fatum is gisteravond in een doelpuntloze puntendeling geëindigd. Het gelijkspel biedt de Bandabaose ploeg, die in haar vorige wedstrijd voor het eerst dit seizoen onderuit ging, niet veel ademruimte aangezien Sithoc inmiddels tot op 2 punten is genaderd en één wedstrijd minder heeft gespeeld.

Voorlopig behoudt Undeba echter de koploperspositie met 12 punten uit 9 wedstrijden met verreweg de beste doelpuntenverhouding (15-6). SUBT behield eveneens zijn positie van voor de wedstrijd: nummer vijf met 9 punten uit 9 wedstrijden. Het gelijkspel van gisteravond is de vijfde van het seizoen voor SUBT. De andere ploegen die in puntendelingen grossieren zijn Centro Dominguito en Victory Boys, beide ook met vijf.

SUBT heeft gisteravond zijn slag kunnen slaan in de eerste helft. Het had een duidelijk overwicht, wat Undeba tot hoofdzakelijk verdedigen dwong, maar verzuimde dit in de score tot uitdrukking te brengen. In de tweede helft voerde Undeba van zijn kant het tempo op en het duel werd veel interessanter met voluit offensief voetbal aan beide kanten. In de openingsminuten van de tweede helft al openden de Undeba-spitsen het vuur op het SUBT-deel met enkele schitterende acties en schoten van onder meer Robert Vapor, Shurmel Lodowika en Fransley Vicario. Bij SUBT ondernamen Oswin Luciano (debutant) en Burney Poppen de beste doelpogingen.

Het treffen werd ontluisterd door ongeoorloofde tackles van voornamelijk SUBT-spelers. Dit culmineerde in de verwijdering van Curley Rock een vijftal minuten voor het einde.

In de eerste divisie verstevigde koploper Centro Hubenil Mahuma zijn positie aan de top. Het pakte de zege ten koste van Canisius Boys. Bij rust was de score nog intact. C.H. Mahuma is de enige nog ongeslagen ploeg in de FFK-competitie. Het heeft thans 21 punten in 11 wedstrijden.

Morgenavond wordt de competitie voortgezet met de volgende wedstrijden: Indekor -Hubentut Korsou en Jong Holland - Jong Colombia.

NIET ETHISCH

OSLO - Het grootste reclamebureau van Noorwegen, BSB Bates, heeft in een paginagrote advertentie in een van de meest gerespecteerde Noorse dagbladen gereageerd tegen de manier waarop de politici campagne voeren in de huidige verkiezingsstrijd. De klacht van BSB Bates, onderdeel van het internationale concern Saatchi and Saatchi, verscheen in het blad Aftenposten.

Het reclamebureau vindt dat de diverse partijen, in het bijzonder de Arbeiderspartij van premier Gro Harlem Brundtland, niet ethisch bezig zijn. BSB-directeur Arne Jensen zegt dat de partijen "hun boodschappen uitdragen op een wijze die aan bedrijven niet wordt toegestaan".

Eis vijf jaar

Den Bosch - De Officier van Justitie bij de rechtbank in Den Bosch, mr. G. Regelink, heeft vrijdag vijf jaar geëist tegen de 36-jarige I. C. (Celestina) uit Den Bosch. Ze wordt ervan verdacht in de nacht van 9 juni haar 31-jarige vriend R. Martina met een mes om het leven te hebben gebracht. [illegible] was. Ter zitting bleek dat de vrouw al tien jaar een haat/liefdeverhouding had met de Bosschenaar, die alcoholist was. Hij gaf veelvuldig grote feesten voor zijn vrienden, werd dan dronken, misbruikte haar seksueel en mishandelde haar, aldus de verklaring van de verdachte.

Toen de vrouw een eigen woonruimte vond, dwong de man haar hem bij zich in huis te nemen en ging de relatie op dezelfde voet voort. Na een feest en drankgebruik op de avond van de moord sloeg het slachtoffer zijn vriendin weer en drukte haar keel dicht. Zij wist los te komen en vond in de keuken een mes. Daarmee stak zij de man. Zij vluchtte naar familie en belde een arts en de politie. De officier zei bij zijn eis rekening te hebben gehouden met de verzachtende omstandigheden.

Uitspraak 22 september.

BRUSSEL - De meeste piloten van de Belgische luchtvaartmaatschappij Sabena gingen zaterdag voor 24 uur in staking. Door de actie moesten 40 vluchten vanaf Brussel afgelast worden. Twaalf konden er wel doorgaan, aldus een woordvoerder van Sabena.

NICOLAS GUILLEN

geniale muzikale dichter

ONLANGS IS DE befaamde Cubaanse dichter Nicolas Guillén overleden. Afgelopen donderdagavond hield dr Henry Habibe in de Openbare Bibliotheek te Scharloo een lezing over het werk van Guillén.

Guillén werd in 1902 in Camaguey op Cuba geboren. Hij is bekend geworden door zijn klankdichten in de sfeer van de Negritude. Later lag het accent van zijn poëzie meer op de sociaal-economische toestanden en op de politiek. Hij groeide uit tot een dichter van de revolutie.

Henry Habibe besprak vooral de Afro-Antilliaanse aspecten in de poëzie van Guillén, dus over de poëzie uit zijn eerste periode. Hij gaf zijn lezing als ondertitel mee: *'Akulturashon [illegible] su poesia'*.

Aculturatie is een term uit de culturele anthropologie, waarmee de beïnvloeding van twee culturen op elkaar wordt aangeduid. Guillén was een mulat, hij had zowel Europees, Spaans, als Afrikaans bloed, en de invloed van beide culturen deed zich bij hem gelden. Op beide culturen was hij trots.

KRANTEN

De vader van Nicolas Guillén was hoofdredacteur van de krant *Las Dos Republicas* en later van *La Libertad*. Hij was zeer geïnteresseerd in de politiek. Er werden thuis ook politieke [illegible] gehouden. Bij een opstand in 1917 moest de vader vluchten. Hij werd uiteindelijk [illegible] werd [illegible] achter met [illegible]. Zij zorgt ervoor dat [illegible] toch kunnen [illegible].

Nicolas Guillén heeft in die jaren de rassendiscriminatie in Cuba aan den lijve ondervonden. In 1928 stichtte [illegible] ling van de [illegible] in het conservatieve Camaguey zelf. Volgens de socioloog [illegible] Cuba tot in het midden van de twintigste [illegible] gebukt onder de discriminatie.

In de jaren tussen 1929 en 1932 ongeveer bestreed Nicolas die vooroordelen zowel in zijn werk als in zijn gedichten. Guillén heeft enkele jaren bij het gouvernement gewerkt, maar vanaf 1929 werkte hij als verslaggever bij de krant *'Diario de la Marina'*, waar hij meewerkte aan de pagina *'Ideales de una Raza'*.

Hij gaf in die jaren de dichtbundels *'Motivos de Son'* en *'Songora Cosongo'* uit. Guillen noemde die bundels zijn *'Poemas Mulatos'*, waarin hij volgens Habibe duidt op het proces van aculturatie, een cultureel samenspel, dat in Amerika begonnen is in 1492.

RITME

Guillén ontmoet in 1930 kort na elkaar de zwarte Amerikaanse dichter Langston Hughes, die in zijn gedichten blues en spirituals laat meeklinken en de populaire Cubaanse musicus en componist Rosendo Ruiz. Zij beiden inspireren hem tot zijn *'Motivos de Son'*, een bundel gedichten op het ritme van zijn eigen Cubaanse muziek. Hij schreef ze, zoals hijzelf verklaarde, allemaal op een dag, nadat hij van de krant thuiskwam. De thema's in die gedichten zijn de rassendiscriminatie, de slechte sociaal-economische omstandigheden van de zwarte Cubanen en hun minderwaardigheidscomplex.

Als voorbeeld declameert Habibe twee gedichten uit die bundel: *'Negro Bembon'* en *'Mulata'*.

NIVEAU

Guillén vond dus niet dat poëzie niet over zwarte mensen kon gaan, zoals anderen wel vonden. De criticus Vasconcelos reageerde zelfs op de bundel met te zeggen dat Guillén zijn niveau niet moest verlagen door over deze aangelegenheden. Guillén dient hem van repliek in het beroemd geworden artikel *'Sonos y Soneros'*, waarin hij uitlegt dat juist in deze gedichten het eigen, representatieve ritme van Cuba naar voren komt.

Guillén hield ook een lezing over zijn dichtbundel die nog meer schandaal veroorzaakte. Het publiek hield niet van deze gedichten: ze gingen over een lagere sociale klasse, over rasvooroordelen, over prostitutie en dergelijke. Daarbij kwam dat Guillén de taal, (het 'slang') van de mensen waarover hij schreef, gebruikte, niet het Spaans van de hogere klasse.

NIEUWVORMEN

Een jaar later kwam de bundel *'Songora Cosonga'* uit. Hierin zijn veel elementen van de Afrikaans-Cubaanse cultuur terug te vinden. De titel spreekt in dezen voor zich. Beide titelwoorden zijn nieuwvormen van de dichter zelf. Het gaat om de klankwaarde van de woorden. Als voorbeeld van een gedicht waarbij het om de klank en het ritme van de woorden en niet meer om de betekenis gaat, leest Habibe een der gedichten voor:

Yambambo, yambambe!
repica el congo solongo,
repica el negro bien negro;
congo solongo del songo
baila yambo sobre un pie

mamatomba,
serembe cuserembe.

el negro canta y se ajuma,
el negro se ajuma y canta,
el negro canta y se va.
acuememe serembo,
ae;
yambo,
ae;
tamba, tamba, tamba, tamba,
tamba del negro que tumba;
tumba del negro, caramba,
caramba, que el negro tumba:
yamba, yambo, yambambe!

In dit gedicht spelen niet alleen de muzikale elementen mee van de Afro-Cubanen, maar er zijn ook religieuze aspecten aan te wijzen.

VERNEGEREN

Guillén wil in zijn poëzie laten zien hoe de slaven en hun afstammelingen zich gemengd hebben met de Spanjaarden op Cuba en hoe beide bevolkingsgroepen invloed op elkaar uitoefenden. Colá Debrot vertaalde de woorden van Guillén met : *'Wie niet van buiten vernegert, vernegert van binnen'*. In een ander gedicht verwoordt Guillén hoe de Cubaanse cultuur noch Afrikaans, noch Europees is, waarbij hij de katholieke Santa Barbara opvoert naast Chango uit de Afrikaanse religie, maar een mengvorm van beide is.

Dit is het thema waarover Henry Habibe vertelde in zijn lezing van donderdagavond. Zijn lezing eindigde met een voordracht van Guillén zelf, op de band, van zijn gedicht *'El Apellido'*, dat hetzelfde thema tot onderwerp heeft.

CURAÇAO

De discussie na afloop vertaalde de poëzie van Guillén naar de negritude poëzie op Curaçao. Over Pierre Lauffer en Elis Juliana kon men het eens zijn, de poëzie van Eric La Cruz en Frank Martinus riepen meer vraagtekens op.

NEL CASIMIRI

MENSEN

Diagnose op lijk van 400 jaar

Meer dan **400 jaar na haar dood** hebben wetenschappers vastgesteld dat de beroemde renaissance-schoonheid Maria d'Aragona aan syfilis leed. Dit wordt in de nieuwste uitgave van het Britse medische tijdschrift "Lancet" bekendgemaakt.

De stoffelijke gemummificeerde resten van de vrouw werden in een klooster in Napels opgegraven en door artsen onderzocht. Maria d'Aragona (1503-1568) behoorde in haar tijd tot de hoge geestelijke en religieuze kringen in Italie. Volgens de Lancet is het de eerste keer dat op deze manier bij een overleden historische persoonlijkheid een geslachtsziekte wordt vastgesteld.

In 2000 geen analfabetenisme meer in Egypte

President Hosni Mubarak van Egypte heeft een decreet uitgevaardigd waarin staat dat alle Egyptenaren in het jaar 2000 moeten kunnen **lezen en schrijven**. Dit heeft de pers in de Egyptische hoofdstad Cairo vrijdag gemeld.

De kranten citeerden minister van Onderwijs Ahmed Fathi Surur volgens wie alle staatsinstellingen en particuliere organisaties moeten meewerken aan de uitvoering van het decreet.

Het doel daarvan is te bereiken dat alle kinderen in het land naar mogelijkheden moeten worden geschoold en alle oudere mensen die nog niet kunnen lezen en schrijven de kans krijgen dat alsnog te leren, aldus de minister.

Volgens niet-officiele schattingen is momenteel circa de helft van de Egyptische bevolking analfabeet. Met name het aantal vrouwen dat niet kan lezen of schrijven zou zeer groot zijn.

Randy Linquist uit Randolph in de Verenigde Staten houdt hier zijn portemonnee aan de haak, die hij daags tevoren bij het vissen had verloren. Toen Dennis Murphy ook een verwoed visser enkele dagen later op dezelfde plek ging vissen, pakte hij goed beet: de portemonnee van Linquist met alles erop en eraan.

Geen hondepoep meer op straat

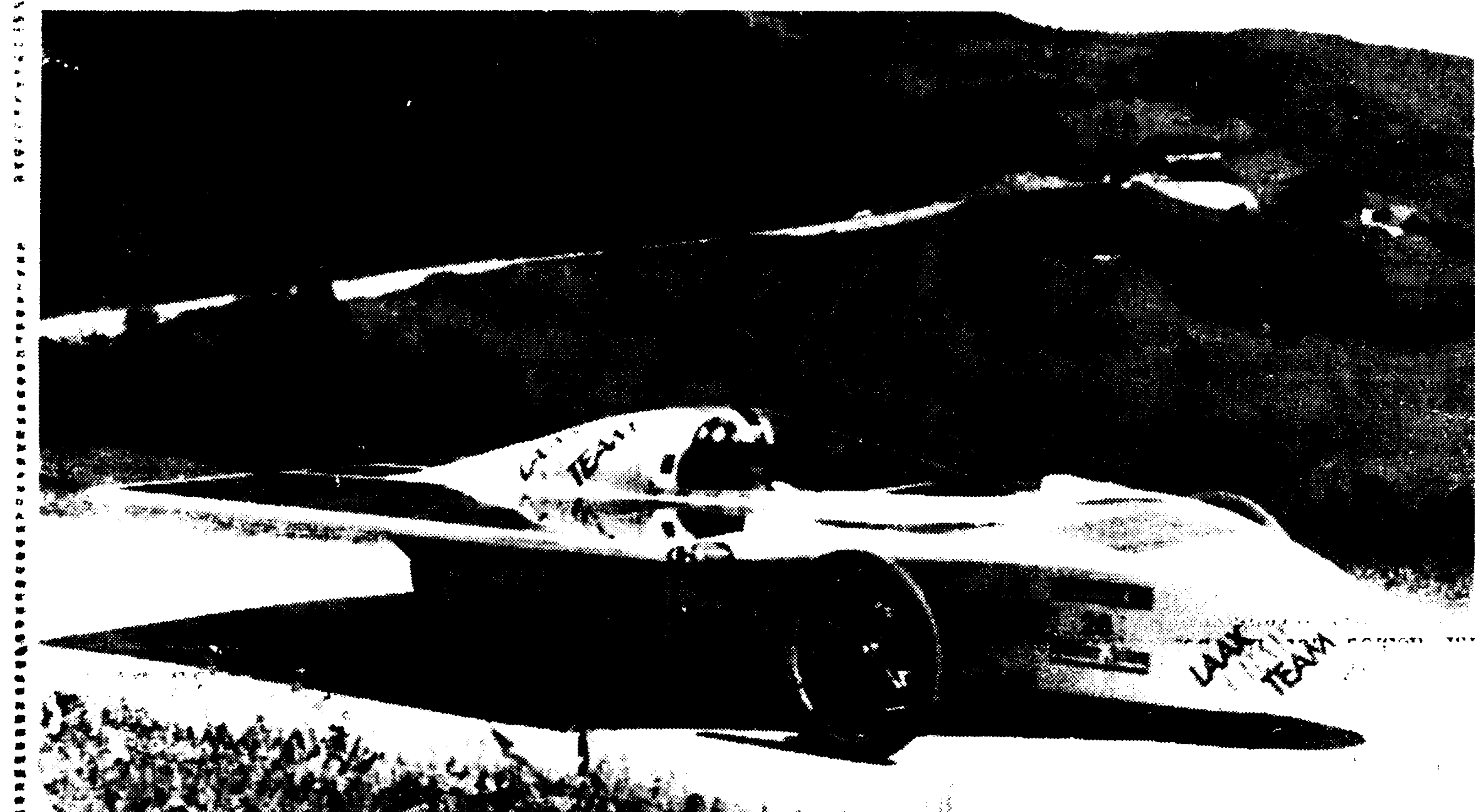
In Tilburg komt een **verbod** om honden te laten poepen op de openbare weg. Ook in de goed kan een hond in deze Brabantse stad straks zijn behoefte niet meer kwijt.

Voor het geval dit toch zou gebeuren, is de eigenaar van de hond verplicht de poep op te ruimen en thuis in de container te deponeren. Hondenbezitters zijn verplicht een schepje of een zakje bij zich te dragen, op straffe van een geldboete. De Tilburgse wethouder van milieu, P. van Hassel, heeft dit vrijdag meegedeeld.

Onder het motto "toffe honden laten niets achter" gaat de wijziging van de APV straks gepaard met een voorlichtingscampagne. Tilburg trekt bijna drie ton per jaar uit voor de strijd tegen de hondepoep.

Tilburg is niet de enige gemeente met maatregelen tegen hondepoep. De gemeente Groningen bijvoorbeeld verklaarde begin dit jaar winkelstraten in het centrum, alsmede speelterreinen en bepaalde wandelgebieden tot verboden gebied voor honden. Groningen kent ook uitrenplaatsen en toiletten voor honden.

Conradin Cathomen, een voormalige Zwitserse skikampioen, beweegt zich nu langs de berghellingen in een door zonne-energie aangedreven automobiel. Hij is één van de twintig deelnemers aan het onlangs begonnen eerste Europese kampioenschap voor 'zonmobielen' in de bergen, dat in Zwitserland wordt gereden tussen Disentis en St. Moritz.

WEEKEINDEDIENST EILANDSGENEESKUNDIGEN

STADS- EN 2DE DISTRICT OOST
9 september 1989 vanaf 08.00 uur t/m 11 september 1989 om 07.00 uur.
Dokter Braam. Spreekkamer Marie Pompoen, tel.: 615265; spreekuren 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 74624 b.g.g. 89266 89337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Wilsoe, Da Costa Gomez, Nassy, Nassy-Tseng, Tseng, Winklaar, Braakman, Doran en Guerrero-Bakmeyer)

STADS- EN 2DE DISTRICT WEST
8 september 1989 vanaf 17.00 uur t/m 11 september 1989 om 07.00 uur
Dokter Roose, Spreekkamer Kas Chikitu, tel.: 623550; spreekuren 11.00-12.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 83233 b.g.g. 89266/89337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen Swart, Roose, Braakman-Bonder, Gerstenbluth, Goilo-Henry, Soliana-Tjin, Heerenveen, Nivillac, Rosales-Concession, Pabio, Elhage en Davelaar)

DERDE DISTRICT BANDABAO
8 september 1989 vanaf 17.00 uur t/m 11 september 1989 om 07.00 uur.
Dokter Vonhogen, Spreekkamer: Barber, tel.: 641605; spreekuren: 10.00-11.00/17.00-18.00 uur; spoedgevallen: tel.: 75761 b.g.g. 89266 89337.
(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Tweed, Vonhogen, Schellens, Lucacius en Spong).

■ **Patiënten van hier niet genoemde artsen wordt aangeraden in spoedgevallen de eigen arts te bellen en te informeren wie voor deze de dienst waarneemt.**
Het verdient te allen tijd aanbeveling een huisarts te kiezen die in avonden en weekeinden bereikbaarheid geregeld heeft. Vraag er naar bij uw eerstvolgend bezoek!
*****

NACHTDIENST ARTSEN: Patiënten van de artsen van Bandabao (3e distrikt) kunnen in spoedgevallen telefoon 641658 bellen en dan het antwoordapparaat afluisteren.
De patiënten van de andere medische distrikten kunnen voor spoedgevallen de artsenpraktijk van hun eigen huisarts bellen; net antwoordapparaat zal dan mededelen wie de dienstdoende arts is.

THORAX CENTER (Jan Noorduynweg naast UNA, tel.: 85544): openingstijden van maandag t/m vrijdag van 08.00-17.00 uur; op zon- en feestdagen alsmede op werkdagen na 17.00 uur voor spoedgevallen tel.: 85917.

WIT GELE KRUIS PRINSES MARGRIET (wijkverpleging): Kantoor Santa Maria 17, tel.: 82947/82344; geopend van maandag t/m vrijdag van 07.00-~~17.00 uur; zaterdag~~ de gehele dag gesloten; na 17.00 uur kunt u de zuster van de wacht bellen: zuster Rëmer, tel.: 370460.

KLEUTERBUREAU 14.00-16.00 uur alleen volgens afspraak.

ZUIGELINGENBUREAU: maandagmiddag van 12.30-15.30 uur; donderdagmiddag van 07.15-10.30 uur; alleen volgens afspraak.

GEZINSVERZORGING (Kwido pa Famia): geopend van maandag t/m vrijdag van 07.00-12.30 13.30-17.00 uur, kantoor Sta. Maria 17, tel.: 80222.

FUNDASHON LECHI DI MAMA KORSOU: voor meer informatie kunt u de volgende nummers bellen: 75628, 672289 en 55504.

NEUTRALE WIJKVERPLEGING (voorheen Wijkverpleging Curaçao): Kantoor Rio Canario-/Gosieweg, tel.: 44231 44232; geopend van maandag t/m vrijdag van 07.00-18.00 uur; de wacht heeft zuster Caupain, tel.: 88614, pageboy 027-053 b.g.g. 43838.

LUCHTPOSTSLUITING (Postkantoor Groot Kwartier)
Nederland: voor gewone stukken: maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag 11.30 uur; woensdag 10.15 uur. Voor aangetekende stukken één uur van tevoren.
Suriname: voor gewone stukken: dinsdag en vrijdag 17.30 uur en zaterdag 10.45 en 17.00 uur.

DIERENARTS (Veterinaire Dienst, Parera): bij spoedgevallen na 17.00 uur of in het weekeinde gelieve tel.: 614000 op te bellen voor de dienstdoende arts.

DIERENASIEL: dagelijks geopend van 08.00-12.00/14.00-18.00 uur; op zaterdag van 08.00-13.00/14.00-18.00 uur, tel.: 54300.

BOTICA BANDABAO: dagelijks geopend van 08.00-19.00 uur.

BOTICA'S (weekeindedienst)
Zat.: Otrobanda: Muizenberg, Muizenberg z/n, tel.: 44390/44391.
Punda: Vredenberg, Socratesstraat 3, tel.: 613300.

Zon.: Otrobanda: Paradeis, F.D. Rooseveltweg 46B, tel.: 89676.
Punda: Sta. Rosa, Sta. Rosaweg 56, tel.: 77675.

VERLOF BEGRAFENIS
9 sept.: R.A. de Windt, Uteweg 53.
10 sept.: H.R. Andrade, Vesuviusstraat 19.

DIVERSEN
ANTILLIAANSE GNOSTISCHE BEWEGING
Brievengat: iedere maandag- en woensdagavond om 19.30 uur te Jirajaraweg 8, Centrum Devi Kundalini.
iedere woensdag- en vrijdagavond om 19.30 uur te **Openbare Basisschool Brievengat.**
Bandabao: iedere donderdagavond om 19.30 uur gebouw Credit Union San Pedro.
Kanga: iedere woensdag- en zaterdagavond om 19.30 uur te Centrum Abraxac, achter Kooyman.
Santa Rosa: iedere maandag- en zaterdagavond om 19.30 uur te Aloëstraat 12.

TONEEL: 20.30 uur uitvoering van 'Atá mi riba dje' gebracht door toneelgroep Arteproba en Doble R Super Special Star o.l.v. Anthony Jamanika - Centro Pro Arte Schouwburgweg z/n.

ZATERDAG
DIVERSEN
BIBLIOTEKA PUBLIKO KORSOU (A.M. Chumaceiro Bulevar, tel.: 617055) **t/m 16 september** gedurende openingsuren gelegenheid tot bezichtigen expositie 'Esaki ta May' (van May Henriquez) in de Expositiezaal.

SOSIEDAT ANTIANO DI BEIBEL: **t/m 15 september** van 08.00-12.00/14.30-17.00 uur internationale bijbelvertaalworkshop - Koetshuis, Avila Beach Hotel.

KONINKLIJKE MARINE: tot 9 september bezoek van het Franse fregat 'Detroyat' en van 14.00-17.00 uur is het schip opengesteld voor het publiek - Mathiywerf.

TELECURAÇAO
ZATERDAG: 16.30 Telefiesta met Tante Irma en Tante Shirley; 17.30 Going great; 18.00 Purba ku keshi; 18.15 Countries & people; 18.45 After School Specials; 20.00 Notisiero Tele-8; 20.30 21 Jump Street; 21.30 Estreno: «Who gets the friends?; 22.00 Wega di Number Kòrsou; 22.10 vervolg Estreno; 24.00 Sluiting.

ZONDAG: 14.00 Matinee; 16.00 Sena di Señor; 17.00 Sala di konsierto; 17.45 Wega di Number Kòrsou; 18.00 Telepatria met Chin Behilia; 19.00 Wil di suerte; 19.30 Moda ku Mylène; 20.00 Notisiero Tele-8; 20.30 Shete dia; 21.00 After school special; 22.00 Santo Domingo invita; 23.00 Sluiting.
(wijzigingen voorbehouden)

Wega di Number Korsou

4 2
7540
2707
5538

AMIGOE Fax: 674524 Tel: 672000

UITGEVERIJ AMIGOE N.V.
Scherpenheuvel z/n of P.O.B. 577
Curaçao N.A.
Giro 440.000
Bankrek. nr.: 11-07-313
Algemene Bank N.V.
Bankrek. nr.: 874.825.10
Maduro & Curiel's Bank N.V.

CURAÇAO
Centrale (alle afdelingen)
672000

Directie:
Ingrid de Maayer-Hollander
Leeward News Holding

Hoofdredactie:
Ard Horvers (hoofdredacteur)
Overige leden Redactie:

Toon van Dongen, Ana van Leeuwen, Joel Labadie, Sheila Rhodes (secretaresse), Izaan Moeniralam (sportredacteur), Chris van Grol (sportmedewerker), Solange Isselt (opmaak) en Ken Wong (fotograaf)

ADVERTENTIE-AFDELING
Acquisitie:
Viola Bernardus en Janny Naaldijk
Aanname advertenties:
Maandag t/m vrijdag van 07.30-16.00 uur
Alle advertenties voor de komende dag moeten 1 dag van tevoren vóór vier uur binnen zijn.

ZOEKERTJES verschijnen op dinsdag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 07.30-16.00 uur worden opgegeven, behalve op zaterdag.

Alleen zoekertjes die op maandag en donderdag vóór twaalf uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

UITGEVERIJ AMIGOE ARUBA
Nassaustraat 110
Tel: 24333 (drie lijnen)

Directeur-Hoofdredacteur:
Jos van der Schoot
Redactie: Ramiro Tromp, Anna Tromp-Van der Schoot, Djisbie Franken (fotograaf)
Advertentie-afdeling: Jos van der Schoot en Eileen Landsmark

BONAIRE
Correspondent:
Hubert Linkels, Kaya Gobernador N. Debrot 154 tel: 8627

SINT MAARTEN
Correspondent:
Eddie Williams, P.O Box 366, tel: 22580/22764
Faxnummer: 25868

Abonnementen en advertenties:
The Chronicle, Grounddove Road, Pointe Blanche, tel: 23919.

SABA:
Correspondente:
Esther Mommers, tel: 2265

ST. EUSTATIUS:
Vertegenwoordigster/Correspondente:
Mevrouw Peggy van de Horde, Whitewallweg 1

HILVERSUM
correspondenten:
B. Jos de Roo en Victor Hafkamp: Radio Nederland Wereldomroep (tel: 035-16151, toestel 319)

Persagentschappen: ANP en AP
Samenwerkingsovereenkomst met The Miami Herald, De Haagsche Courant, De Brabantse Pers

DRUKKERIJ: Rotaprint N.V.

DISTRIBUTIE (abonnementen):
Curaçao: Districo N.V. Tel: 370503, 370504 en 370304

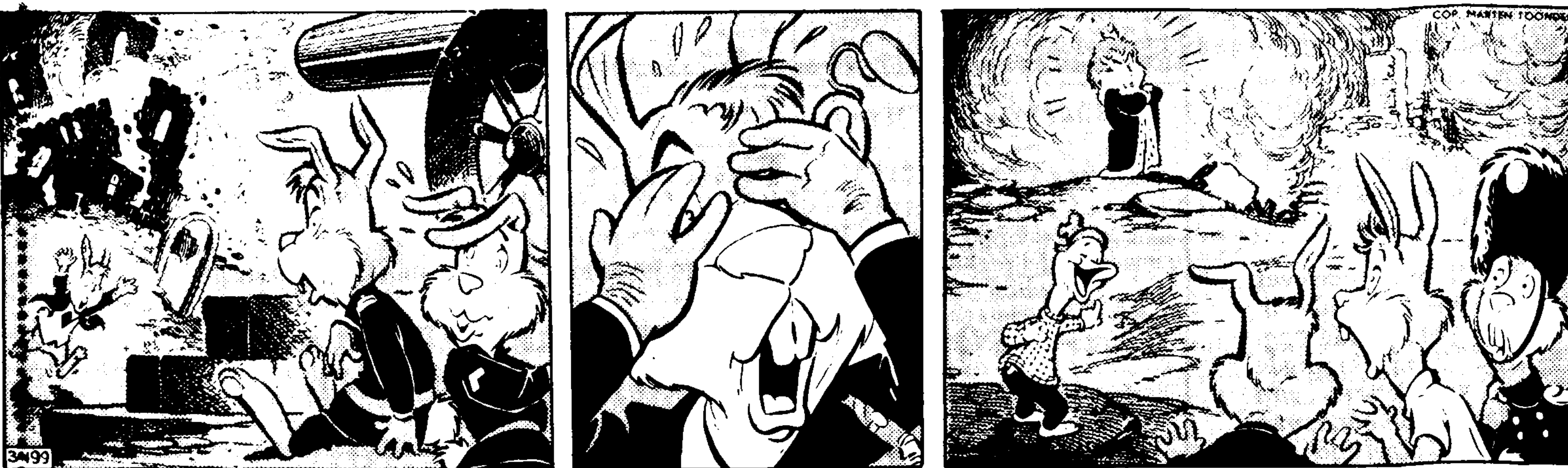
Voor klachten gelieve deze nummers op te bellen. Het abonnementsgeld kan ook betaald worden via Giro rek. nr. 208.000, Maduro Bank rek. nr. 286.330.03 en ABN rek. nr. 11.15.626
Aruba: Nassaustraat 110, tel: 24333
Bonaire (abonnementen en incasso): mv. A. Wong-Loi-Sing, Kaya Cacique 4

Losse nummers 60 cent:
Abonnementsprijs op alle eilanden van de Nederlandse Antillen **vijftien gulden per maand**

Buiten Antillen (Nederland):
NAf. 80,15 per maand (luchtpost) of NAf. 24,- per maand (zeepost); jaarlijks vooruit te betalen

Tom Poes en de Beunhaas

door Marten Toonder

3499 - Toen het schot afging stonden de omstanders een ogenblik als door de donder getroffen. In plaats van water spuwde het kanon een zwaar model kogel op het brandende kasteel - en dit was te veel voor het reeds zo beproefde metselwerk. Met donderend geraas stortten de muren in, zodat de vlammen onder het puin werden gedoofd en er slechts een rokende puinhoop overbleef.

'O wee!' riep Opa Beun, 'het was geen brandspuit! Het was een kanon!' 'Ja, wat mal, hè?' kraaide Wammes Waggel. 'Maar de brand is toch uit. Knap, hè?'

De kapitein van de lijfwacht herstelde zich. Nu de zaken deze keer genomen hadden besloot hij er het beste van te maken. 'Och, het is allemaal een kwestie van doorzicht', sprak hij. 'Ik zag meteen, dat hier geen halve maatregelen zouden baten. Als er geen brandspuit komt, moet het leger ingrijpen, dacht ik. Krachtig en afdoende! Een goed soldaat dooft vuur met vuur. Voor vaderland en vorst! Hoezee!'

'Reuze knap, neef!' prees de grootvader. 'Je bent een prima vakman. Maar nu je het zo zegt... eh... waar is de vorst eigenlijk? De koning, bedoel ik?'

Er viel een drukkend zwijgen - en in het rode licht zag men het gelaat van de geharde krijger verbleken. Doch toen klom er uit de puinhopen een gedaante omhoog. Hij was in een mantel gehuld en een kroon dekte zijn machtige schedel. 'Hier is de koning!' riep hij met daverende stem.

HENRY ® **By Dick Hodgins**

HENRY'S RHYMES FOR OUR TIMES
I passed my mirror and heard it say:
"Do a good deed...
"and make my day!"

BONER'S ARK ® **By Addison & Frank Johnson**

WHEN YOU LOOK OVER THAT VAST EXPANSE OF OCEAN GOD MADE, WHAT DO YOU THINK ABOUT, CUBCAKE?
SOMETHING I LOVE VERY MUCH, UNCLE BONER!
SALT-WATER TAFFY!

BEETLE BAILEY ® **By Mort Walker**

I'M GLAD YOU INVITED ME TO GO TO THE MOVIES WITH YOU, SARGE
YEAH
I NEEDED SOMEONE TO HOLD THE POPCORN

REDEYE ® **By Bill Yates & Mel Casson**

TANGLEFOOT! HAVE YOU FINISHED TRIMMING LOCO'S MANE AND TAIL YET?
NO...
...HE KEEPS KICKING AND BITING ME!
I HATE HAVING MY HAIR CUT IF I DON'T HAVE ANYTHING TO READ!

AGENDA BONAIRE

POLITIE: 8000
BRANDWEER: 8222
TAXICENTRALE: 8845
HOSPITAAL: 8900

LANDFILL te Lagoen: maandag t/m vrijdag van 07.00-16.00 uur; zaterdag 08.00-12.00 uur; zondag gesloten.

OPENBARE BIBLIOTHEEK
(**openingstijden** voor het publiek)
maandag en donderdag van 14.00-18.00 uur; dinsdag en vrijdag van 08.00-12.00 / 14.00-17.00 uur; zaterdag van 10.00-12.00 uur)
(**openingstijden** voor lezers)
woensdag van 14.00-19.00 uur.

POSTSLUITING: maandag t/m vrijdag aangetekende stukken 15.45 uur; gewone stukken 16.30 uur.

SERVICE CLUBS
Kiwanis: donderdagavond 19.30 uur - Hotel Bonaire.
Lions: informatie E. Felipa, tel.: 8546/8238.
Round Table: elke tweede maandag - Buurtcentrum Terra Corra.
Rotary: woensdag 12.00 uur - Restaurant Beefeater.

BESTUURSKANTOOR EN BEVOLKING: 08.00-12.00 / 14.00-15.30 uur loketten geopend.

MUZIEKBIBLIOTHEEK: voor bezichtiging hiervan gelieve contact op te nemen met de heer Rudy Bedacht, Noord Nikiboko 194.

POLITIECLUB (Weg naar Willemstoren): geopend op vrijdag van 20.00-24.00 uur; zaterdag van 12.00-24.00 uur.

SPREEKUUR (gezaghebber): elke donderdag van 09.00-11.00 uur op het Bestuurskantoor, Kralendijk; laatste donderdag van de maand van 10.00-12.00 uur te Rincon.

LVV: **openingstijden slachthuis** maandag t/m woensdag van 07.00-12.00/13.00-16.00 uur en donderdag en vrijdag van 06.00-11.00/11.30-14.30 uur.

KERKDIENSTEN
Sint Bernarduskerk Kralendijk:
dagelijks 18.45 uur; zondag 08.30 en 19.00 uur.
Coromotokerk Antriol:
dagelijks 19.30 uur; zondag 09.00 en 18.00 uur
Ludovicuskerk Rincon:
dagelijks, ook zondag, 19.30 uur.

KLACHTENBEZORGING doorgeven aan mevr. A. Wong- Loi- Sing, Kaya Cacique 4.

Stinapa voorzitter Raymundo Saleh:

Restauratie Slagbaai van cultuur-historisch belang

KRALENDIJK - Stinapa kan zich niet beklagen over de belangstelling die het Nationaal Park Washington/Slagbaai de laatste jaren geniet. Eerst bleek Nederland bereid de gebouwen bij de ingang van het park te restaureren en in 1986 werd er toestemming gegeven voor de verbetering van het wegennet in het park en de toegang vanuit Rincon. Begin maart van het vorige jaar werd er door de Stinapa Bonaire, Cede Antias en de vertegenwoordiger van de ontwikkelingsprojecten N.A. (VNONA) drs Lammert de Jongh opnieuw een project ondertekend van 1,2 miljoen (Nederlandse) gulden. Dat project, de volledige restauratie van de vier vervallen gebouwen van historische waarde, is vanmorgen officieel overgedragen.

Eigenlijk al een project dat aandacht kreeg in het begin van de tachtiger jaren. Aangezien het op dat moment niet oportuun was financieriung aan te vragen, werd dat project enkele jaren in de ijskast gezet. In 1986 diende de Stinapa Bonaire via de Cede Antias een verzoek in bij de Nederlandse regering voor de restauratie van de gebouwen te Slagbaai in het kader van de sociaal educatieve projecten.

Nederland bleek bereid een bedrag van 545.000 gulden te financieren het eilandgebied Bonaire droeg f.361.245,- bij terwijl Stinapa Bonaire zelf de vereiste 25 procent voor dit soort projecten inbracht met grond en de opstallen. Een totale investering van 800.000 gulden.

PARTICULIER

De Stinapa stelt primair, dat de restauratie van de gebouwen uit het oogpunt van cultureel historische waarde is gebeurd. Raymundo Saleh: 'Dat tevens kan dienen tot een toeristische attractie is meegenomen, maar dat is voor Stinapa Bonaire nooit de bedoeling geweest. 'De gedachte die architect Fernando Julian over de restauratie en het doel van de gebouwen heeft lijkt echter uitgebreider dan Stinapa voorzitter Saleh voor ogen heeft. Hij denkt meer aan het gebruik door natuurliefhbbers, wetenschapsmensen en biologen.

De oorspronkelijke plantages Slagbaai en Washington zijn nu volledig in het bezit van Bonaire. Saleh: 'In 1969 ronddde het toenmalige BC het nationale park af met de aankoop van plantage Washington, dat aansloot op het reeds eerder in het bezit gekregen Slagbaai.

Het gebied dat nu het nationale park vormt, heette vroeger in zijn totaliteit Amerika, zoals de plantages op Bonaire haast altijd verdeeld waren en bekend waren onder Latijnsamerikaanse namen.

We kennen de plantages Guatemala, Venezuela, Mexico, Colombia en Bolivia. Washington - als hoofdstad van de VS - werd ook de toegangspoort tot de plantage Amerika. Dat was in 1800.'.

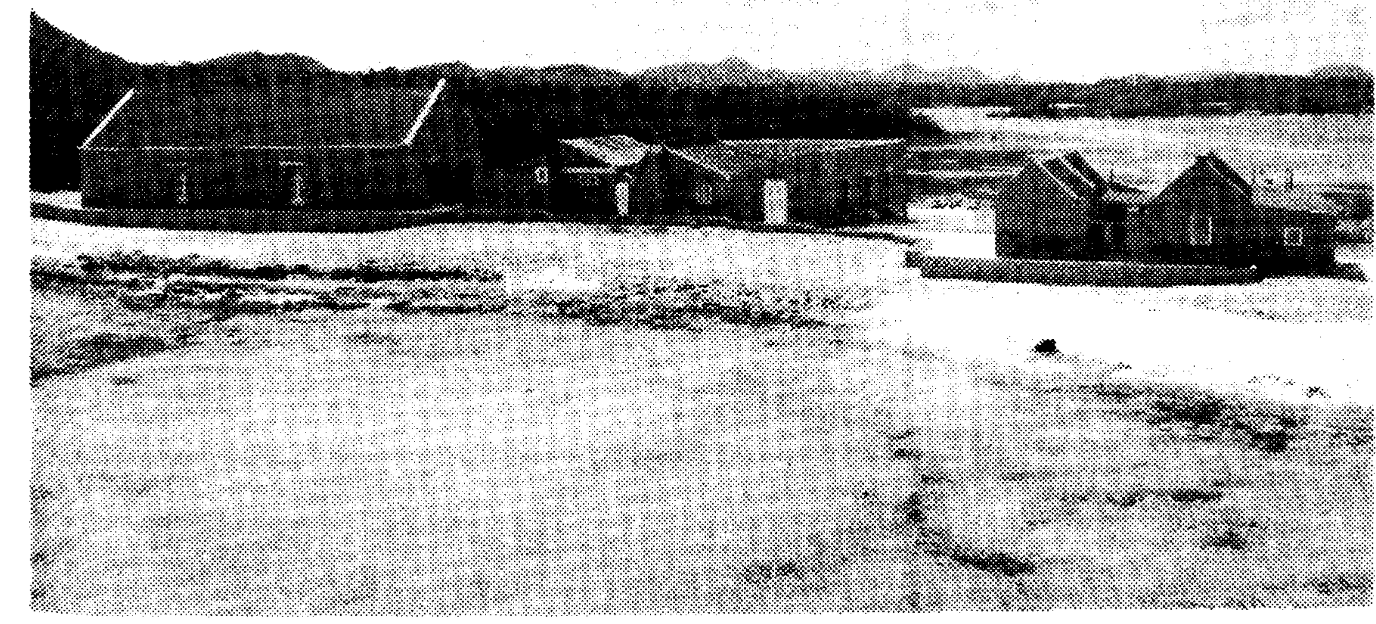
Het hele gebied was trouwens in particuliere handen. Een bezit, dat rond 1868 werd aangekocht als onderdeel van een openbare verkoop.

In 1969 kocht de overheid de plantage Washington van wijlen Boy Herrera. Daarvoor werd een lage prijs bedongen, maar wel met de voorwaarde dat het gebied uitsluitend als nationaal park gebruikt zou worden. De tweede aankoop gebeurde in 1975 toen de Stinapa samen met de Nederlandse en de Antilliaanseregeringsfinanciering Slagbaai kon kopen. Het totale gebied waarover Stinapa Bonaire nu beschikt is ruim zes duizned vierkante hectometer parkgebied.

*****

BUDAPEST - De vooraanstaande hervormingsgezinde Hongaarse politicus en lid van de collectieve leiding Imre Pozsgay is door de leden van de Socialistische arbeiderspartij in de stad Debrecen niet gekozen als afgevaardigde naar een belangrijk partijcongres volgende maand. Dit heeft het officiele Hongaarse persbureau MTI gemeld. Een partijfunctionaris verklaarde dat de uitslag van de stemming in Debrecen niet inhoudt dat Pozsgay definitief afwegig is op het congres. Hij kan ook in andere plaatsen worden voorgedragen.

*****

KRALENDIJK - Vanmorgen zijn de vier gerestaureerde gebouwen te Boco Slagbaai officieel in gebruik genomen. Het gedeelte rechts op de foto was al eerder gerestaureerd door Stinapa Bonaire. De overigen werden gerestaureerd via Cede Antias.

Uitvoering project Slagbaai geheel Antilliaanse zaak

KRALENDIJK - Een groot aantal genodigden onder wie vele autoriteiten van Landsregering en eilandelijke overheid waren vanmorgen aanwezig bij de officiële overdracht van de vier gerestaureerde gebouwen te Boca Slagbaai. De eerste stappen voor dit project werden in de eerste maanden van 1987 gezet en het waren vooral de heren minister Franklin Crestian van Ontwikkelingssamenwerking, drs Lammert de Jongh van VNONA, Tirso Sprockel van Cede Antias en Raymundo Saleh van Stinapa Bonaire die hun krachten bundelden om tot het uiteindelijke resultaat te komen.

Het project dat begroot werd op acht ton is een geheel Antilliaanse zaak geworden. De architect was de heer Fernando Julian en de bouw werd uitgevoerd door de aannemers Wilson Thode en Angel Josephia, die van de drie gebouwen (het eerste gebouw werd al in een ander stadium gerenoveerd) juweeltjes hebben gemaakt van een grote historische en cultuurele waarde.

De gerestaureerde gebouwen zijn prachtig gelegen op een puinrichel die de binnenbaai van de buitenbaai scheidt. De omgeving zelf is bij velen al bekend als een plek van weldadige rust waar het heerlijk en ongevaarlijk zwemmen is, mooie koraalriffen en een zeer rijke vogelstand.

ZOUTOPSLAG

De gebouwen dienden vroeger als een Magasina waarin zout werd opgeslagen; later werd er ook een galerij aangebouwd waar het zout werd vermalen. Nu de gebouwen gerestaureerd zijn is de voormalige zoutopslag veranderd in een verblijf, waar ruim dertig personen een weekeinde zouden kunnen doorbrengen.

In het kleinste gebouw de voormalige opzichterswoning - is een mogelijkheid om souvenirs te kopen, terwijl er bovendien een ruimte is gecreëerd waar de bezoekers een verfrissing kunnen krijgen.

Het middelste gebouw wordt gebruikt als een woonhuis waarin slaapzalen, badruimte, een kleine eetzaal en enkele zithoeken zijn aangebracht. Het grootste gebouw is de vroegere magasina en is in verschillende slaapzalen verdeeld, zodat meerdere groepen tegelijkertijd van de aanwezige ruimte gebruik kunnen maken.

REISAGENTEN UIT JAMAICA

■ **WILLEMSTAD** — *Momenteel bezoekt een groep, bestaande uit zestien reisagenten van Jamaica, Curaçao. Dat is een gevolg van een uitnodiging van het Bureau voor Toerisme, de ALM en de CHATA (hotelorganisatie).*
De groep heeft tal van maatschappijen en toeristische gelegenheden op Curaçao bezocht.

PEKING - Geruchten dat het slecht gesteld is met de gezondheid van de Chinese leider Deng Xiaoping hebben zaterdag nieuw voedsel gekregen doordat Deng, tegen de gewoonte in, geen ontmoeting heeft gehad met een bezoekend staatshoofd. President Blaise Campaore van Burkina Faso rondde zaterdag zijn besprekingen met Chinese functionarissen af en vertrok voor een bezoek aan andere Chinese steden, zonder een gesprek te hebben gehad met de 85-jarige Deng. De sterke man van China is al niet meer in het openbaar gezien sinds juni, toen hij voor de televisie de militairen prees voor het neerslaan van de studentenprotesten.

Van kabinetsformatie in Nederland

De Koning: voorfase duurt drie of vier dagen

DEN HAAG - Informateur De Koning wil binnen drie a vier dagen de "voorfase" van de informatie hebben afgerond. Hij wil in die periode met alle fractievoorzitters spreken. De bedoeling is dat hij met hen afzonderlijke gesprekken voert, zo zei hij vrijdag op een persconferentie in Den Haag.

De Koning sprak van een voorfase van de informatie met een orienterend karakter. Daarin komen geen zaken met een doorslaggevend politiek karakter aan de orde. Wel zal hij de fractieleiders vragen wat ze vinden van de denkbare mogelijkheden om tot een meerderheidsregering te komen, wat zij perse niet willen, wat hun politieke wil is en of bepaalde onderwerpen blokkades kunnen vormen. Ook CDA-fractieleider Lubbers zal die duidelijkheid moeten verschaffen, aldus de informateur.

POLITIEKE WIL

De Koning zal zich in de verkennende besprekingen met de fractieleiders van met name de partijen die het meest voor regeringsverantwoordelijkheid in aanmerking komen, vooral richten op het onderzoeken van de politieke wil tot samenwerking. Hij noemde de moeilijkheidsgraad van zijn opdracht vrij hoog gezien de adviezen die de fractieleiders na de verkiezingen aan de koningin hebben uitgebracht. In dit verband zei De Koning ook meer helderheid te willen over de interpretatie van de fractieleiders van de verkiezingsuitslag.

"Ik ben de opstanding en het leven;
Wie in Mij gelooft, zal leven, ook al is hij gestorven, en een ieder, die leeft en in Mij gelooft, zal in eeuwigheid niet sterven."
Johannes 11; 25-26

Met grote droefheid maken wij het overlijden bekend van mijn geliefde echtgenote en onze onvergetelijke moeder, schoonmoeder en grootmoeder

Selinda Bartola Suares-Martes
beter bekend als CHEI DI ALFREDO
op de leeftijd van 81 jaar

Namens haar echtgenoot : **Alfredo Suares**
Haar kinderen : **Alex en Rugia Suares-Merens**
Zuster Selinda Suares en de zusters van Schijndel
Norman Suares en Ingrid Evertsz
Oswald Saures en Thelma Anthonia
Lidia Suares
Wilna Suares
Wilfried Suares en Libertad Jimenez
Henry en Eileen Suares-Toulon

Haar kleinkinderen: : **Milaine, Wernher, Norin, Steven, Darrell, Dianne, Herrick, Argenis, Michael en Sherard Suares**

Haar zwagers : **Albaricio Suares en familie**
Onze Reineta en familie

Haar neven/nichten : **Vera en Eddie Laker en familie**
Daniël en Marco Paulina
Anna Mitchell-Cratsz en familie
Shon We Cratsz en familie

Overige familieleden : **Ruben Blancheville en familie (St. Maarten), Mariëla Jansen-Hersilia en familie, familie Curie, Kleinmoedig, Cannister, Anthonia, Toulon, Merens, Evertsz, Reineta, Wederfoort, Margaritha, Marianita de Windt en zuster.**
Al haar buren en kennissen.

De teraardebestelling zal plaats vinden op maandag 11 september om half vier, vertrekkende van de R.K. Kerk van Sta. Rosa naar de R.K. begraafplaats te Montagne.

Gelegenheid tot condoleren vanaf 12.00 uur 's middags in de Rooms Katholieke Kerk te Sta. Rosa.

Vóór de teraardebestelling wordt er een H. Mis opgedragen voor de zielerust van de overledene.

ST
ASSURANTIE-EN ADVIESBUREAU SUARES/THODE N.V.

Hierbij maken wij het overlijden bekend van

mevrouw SELINDA BARTOLA SUARES-MARTES

moeder van onze mede-direkteur Oswald J. Suares.

Tevens maken wij bekend dat ons kantoor op maandag 11 september 1989 vanaf 12 uur 's middags, wegens rouw,
GESLOTEN ZAL ZIJN

» stockmarket « NEWS

AMSTERDAM SEPTEMBER 8, 1989

AKZO	147,00	NAT.NEDERL.	74,00
AMRO BANK	78,40	PHILIPS GLOEIL.	47,50
BOLS LUCAS	156,00	ROBECO	113,50
GIST BROCADES	35,40	RODAMCO	81,20
HAGEMEYER	119,50	ROLINCO	114,20
HEINEKEN NV	140,50	RORENTO	62,10
KLM	55,40	ROYAL DUTCH	151,60
KON.NED.PAP.	56,10	UNILEVER	160,00

NEW YORK STOCK EXCHANGE SEPTEMBER 8, 1989

ABBOTT LABS.	62 7/8	+ 1 1/8	HOMESTAKE MNG.	15	+ 3/8
ALCAN	24 1/8	UNCH	IBM	116	- 1/4
AMER.BRANDS	76 3/4	- 1	ITT	61 3/4	+ 1/4
AMERICAN EXP.	36 5/8	- 1/8	JOHNSON & J.	52	- 1/8
APACHE	15 1/2	- 1/8	KELLOGG	76 3/4	+ 3/4
AM.TEL.& TEL.	39	+ 1/8	MERCK & CO.	70 7/8	- 1/8
AMOCO	49 3/8	+ 5/8	MINNESOTA MNG.	74 3/4	+ 3/4
ANHEUSER B.	41 1/2	+ 1/2	MOBIL CORP.	57 1/8	+ 1/2
BECTON DICK.	57 3/8	+ 1/4	MONSANTO	120 3/8	UNCH
BORDEN	34 7/8	+ 5/8	NCR CORP.	63 7/8	- 3/4
CAMPBELL S.	48 1/8	- 3/8	NORF.SOUTH	39 3/4	+ 1/4
CHRYSLER	26 1/2	UNCH	NORTHROP CORP.	23 3/8	- 1/4
CITICORP	31 3/4	+ 1/4	PARAMOUNT COM.	56 1/2	- 3/4
COCACOLA	63 3/4	- 1	PLACER D.M.	15 1/2	- 1/8
DIGITAL EQ.	98 1/8	- 7/8	PFIZER	70 1/8	+ 3/4
DUPONT	116 1/4	- 7/8	PHELPS DODGE	77 1/2	+ 1/4
EAST.KODAK	50	+ 7/8	PHILIP MORIS	162 5/8	- 1 5/8
EXXON	44 1/2	+ 1/4	POLAROID	46 7/8	- 7/8
FORD	53 5/8	+ 3/4	QUAKER	61 1/4	- 1/8
GENL.ELECTR.	56 1/2	- 1/8	RALSTON P.	86 1/2	- 3/4
GENL.MOTORS	49 7/8	- 1/8	SARA LEE	56 7/8	- 3/8
GILETTE	46 1/4	+ 1/4	SHELL TRP.TR.	42 1/2	+ 1/4
HEINZ	62 5/8	UNCH	UPJOHN	39 3/4	- 1 1/8
HILTON	106 5/8	- 1/2	UNOCAL	55 1/2	3/4

DOW JONES
INDUSTRIALS 2709.53 + 2.66
TRANSPORTATION 1473.68 - 7.29

CLOSING MARKET COMMENT SEPTEMBER 8, 1989:
THE MARKET MANAGED TO HANG ON TO A 2 POINT GAIN WITH ADVANCES EDGING OUT DECLINES BY A NARROW MARGIN. VOLUME WAS 157 MLN SHARES.

Serieus jong echtpaar (zonder kinderen) ZOEKT MET SPOED een ongemeubileerd

HUIS TE HUUR

in goede buurt, met 2 of 3 slaapkamers. Huurprijs ƒ.600,- tot ƒ.800,-. Voor aanbiedingen tijdens kantooruren: 616337 's avonds en weekend: 75653

Bent U op zoek naar een leuke hobbie?

Dan moet U bij

TRI-CHEM textielverf

zijn, met veel geldbesparend plezier en ontspannend werk.

U KRIJGT EEN GRATIS DEMONSTRATIE.

Voor meer inlichtingen kunt U bellen telf. 88993 of 82649.

UN EMPRESA LOKAL TA BUSKA UN PERSONA PA TRABOU ATMINISTRATIVO

ku algun aña di eksperensia

Por fabor manda tur karta di solisitashon na P.O. Box 2098.

TERRACE BISTRO BON BINI AT FORT WAAKZAAMHEID

FRIDAY, SATURDAY AND SUNDAY NIGHT SPECIAL

Come and enjoy THE BEST VALUE FOR MONEY B.B.Q. SALAD BAR on the island!!

For example Prime Sirloin Steak and choice of 9 salads - Naf. 20.-.

Available also Prime Tenderloin, Chicken & Ribs, Shrimps and Catch of the Day.

For your total relaxed enjoyment we also offer The most panoramic views from the terrace and Car Park Security.

We are open 7 nights a week
Our bar from 17.00 hrs. and the
B.B.Q. from 19.00 hrs.
Reservations recommended. Phone: 623633.

Tom, Annemieke & Staf.

Voor al Uw

LASWERK en HEKWERKZAAMHEDEN

de kleinste dat er is, mooi en snel klaar.

Tel.: 618210

Wist u dat onze Antilliaanse Verffabriek meer dan 200 VERSCHILLENDE produkten maakt?

neem bijvoorbeeld:

pehalin VLOERBEITS

Een semi-synthetische transparante lak op een gemodificeerde polyurethaan hars basis. Pehalin VLOERBEITS is speciaal voor houten vloeren en trappen doch is ook uitstekend geschikt voor het krasvrije afwerken van alle binnen houtwerk. Pehalin VLOERBEITS is in hoogglans en matglans verkrijgbaar.

Voor meer informatie bel de service afdeling van de AVF.,
Tel.: 79566 - Fax: 72048

Antilliaanse Verffabriek

Kwaliteits produkten om uw huis en alles daarin en rondom te beschermen en te verfraaien!

HOUSE FOR SALE

Well maintained and situated in a good neighbourhood. Furnished. (Matanciastraat no. 8, Matancia). Private property 920m². A storage place (60m²) at the side may be used for business purposes.

Those interested may contact Ms. Monica Sanchez at 616499 during business hours. Financing possible.

De lekkerste

ROTIE'S,

pom, pastei, bamie, nassie, Chinese kip, geroosterde kip, varken moksie alesie, moksie meksie, bruine bonen.

kunt U krijgen elke zondag tussen 12 en 4 uur te Kawal Parair Kav. 87
Tel.: 674103

OPENBARE VERKOOP

Op dinsdag 19 september 1989 des voormiddags om 10 uur zal ten kantore aan de Polarisweg 31 - 33 ten overstaan van één van de notarissen of diens plaatsvervanger van het kantoor Palm & Senior in het openbaar worden verkocht ex artikel 1203 van het Burgerlijk Wetboek:

een perceel grond gelegen in het Tweede District van Curacao op "CABO VERDE", ter grootte van 1.300m2, nader omschreven in meetbrief nummer 112 van 10 augustus 1956, met het daarop gebouwde plaatselijk bekend als F.D. Rooseveltweg 356.

De veilingvoorwaarden liggen ter inzage op voormeld notariskantoor vanaf 8 dagen voor de veiling en houden onder meer in dat iedere bieder gehouden is terstond een bankgarantie of andere vorm van zekerheid te stellen tot nakoming van zijn bod en de bijkomende kosten.

Nadere informatie betreffende eventuele financiering door de executerende bank is verkrijgbaar op het ondergetekende notariskantoor.

NOTARISKANTOOR PALM & SENIOR
Polarisweg 31-33
Tel.: 613199 - 613655.

Landhuis *Jan Kock*

Restaurant Foenchipot

Elke zondag 1000 Verschillende Krioyo gerechten Hollandse Pannekoeken.

Life-Music van 3 - 6 uur met

TRIO LOS CAPORALES

op zondagmiddag.

- BAR elke dag open van 11.00 - 20.00 uur.
- Voor reserveringen bellen: 648087.

Te huur aangeboden

Luxe gemeubileerd huis met 3 slaapkamers, 2 badkamers, ruime keuken en zitzaal.

Tel. 67368 - 614647

ARKET & ARCOS 2/3 DIMENSIONAAL de meest verkochte tekenpakketten in Nederland

BOUWCALC IT/MIX & BOUW-GWW BESTEK & STABU-WISSET BESTANDEN

KODIJNAN GEINTEGREERDE SOFTWARE

WORDPERFECT 5.0 NEDERLANDS

Uw geautoriseerde leverancier

Telefax: 675819 Postbus 3085 Curacao.

LAATSTE PORCH SALE

Zondag 9-1 uur

Alles moet weg

Kom kijken Dr. Leusweg 3

(achter Randy Auto Sales Sta. Rosa)

FAILLISSEMENT BLOQUERA CEMENTOS CURACAO N.V.

Bij beschikking d.d. 1 september 1989 van de E.A. Heer Rechter in het Gerecht in Eerste Aanleg op Curacao werd de naamloze vennootschap

gevestigd aan de Schonegevelstraat nr. 10-A, in staat van faillissement verklaard met benoeming van mr. G. Bracht tot Rechter-Commissaris en ondergetekende tot curator.

mr. G.L. van Giffen
Kantoor G. L. van Giffen
- Advocaten -
De Ruyterkade 61
Curacao.

Te huur aangeboden

Tel. 614321 na 18.00 uur

GEVRAAGD:

SECRETARESSE

voor dokterspraktijk

(5 ochtenden en 3 middagen)

Vereisten: — Havo diploma of daaraan gelijkwaardig

Bekendmaking

De commandant VKC maakt bekend dat op zondag 10 september 1989 van 09.00 t/m 13.00 uur schietoefening zal worden gehouden.

Te huur gevraagd

Beloning f. 250,—

NOTARISKANTOOR PALM & SENIOR
Polarisweg 31-33
Tel.: 613199 - 613655.

OPENBARE VERKOOP

NOTARISKANTOOR PALM & SENIOR
Polarisweg 31-33
Tel.: 613199 - 613655.

DESIGN - SCHOOL Kusters' Trading Co.

TEX - MEX

Taco's - Enchiladas - Fajitas - Burritos - Combinations and Shrimps

Cassandraweg nr. 27
Tel. 79386

GEVRAAGD

Voor onmiddellijke indiensttreding:

1. VERKOPERS Voedingswaren
2. VERKOPERS Bedrijfs/kantoor artikelen
3. VERKOPERS Bedrijfs/kantoor machines (Copier/Type/Rekenmachines)

Sollicitatiegesprekken, maandag 11 september tussen 9 en 3 uur.

POSNER

POSNER'S AGENCIES CURACAO

MUSKUS

MUSKUS TRADING N.V.

KONINKLIJKE MARINE

CONDITIE: As is where is.

KIJKDAGEN

BIEDINGEN

OPENBARE VERKOOP

KRACHTENS RECHTERLIJK BEVEL

De veilingvoorwaarden liggen ter inzage op voormeld notariskantoor vanaf 8 dagen voor de veiling en houden onder meer in dat iedere bieder gehouden is terstond een bankgarantie of andere vorm van zekerheid te stellen tot nakoming van zijn bod en de bijkomende kosten.

NOTARISKANTOOR PALM & SENIOR
Polarisweg 31-33
Tel.: 613199 - 613655.

VOORZET ROLLUIKEN

- Lekker overdag door slapen
- Goed voor de mensen
- Zonwerend (verkoelt)

ÑAPA
AMIGOE
Weekend Bijlage
ZATERDAG 9 SEPTEMBER 1989 PAGINA 1

UNA vaart nieuwe koers na problemen van vorig jaar

Rector-Magnificus dr. Valdemar Marcha optimistisch

WILLEMSTAD — Het is vandaag precies tien jaar geleden dat de Universiteit van de Nederlandse Antillen, kortweg UNA, officieel werd geopend. Reden om met rector magnificus dr. Valdemar Marcha te gaan praten over zowel verleden als heden en over plannen voor de toekomst. Een jaar geleden stond de UNA volop in het nieuws. Het besluit van het College van Curatoren om het geven van colleges voor het eerste jaar van de Technische faculteit voorlopig op te schorten, leidde tot een storm van protest. Studenten, enkele docenten, vakbond van leerkrachten en politici kwamen in het geweer. En onder zachte dwang van de regering werd uiteindelijk besloten de beslissing te herroepen en toch aan het handjevol eerstejaarstudenten in de technische richtingen onderwijs te geven.

Het incident, hoe onprettig op zich voor de universiteitsgemeenschap, leidde tot bezinning en tot een 'Ban topa' waarbij vanuit diverse gezichtshoeken het probleem benaderd werd.

Zo werd b.v. afgevraagd wat de UNA in feite voor de gemeenschap aan het doen was en wat de universiteit eventueel nog meer zou kunnen doen. Het was een 'brainstorming' van studenten, docenten en overig UNA-personeel waarbij geconstateerd werd dat er iets was misgegaan, maar dat met een gezamenlijke inzet veel kon worden bereikt.

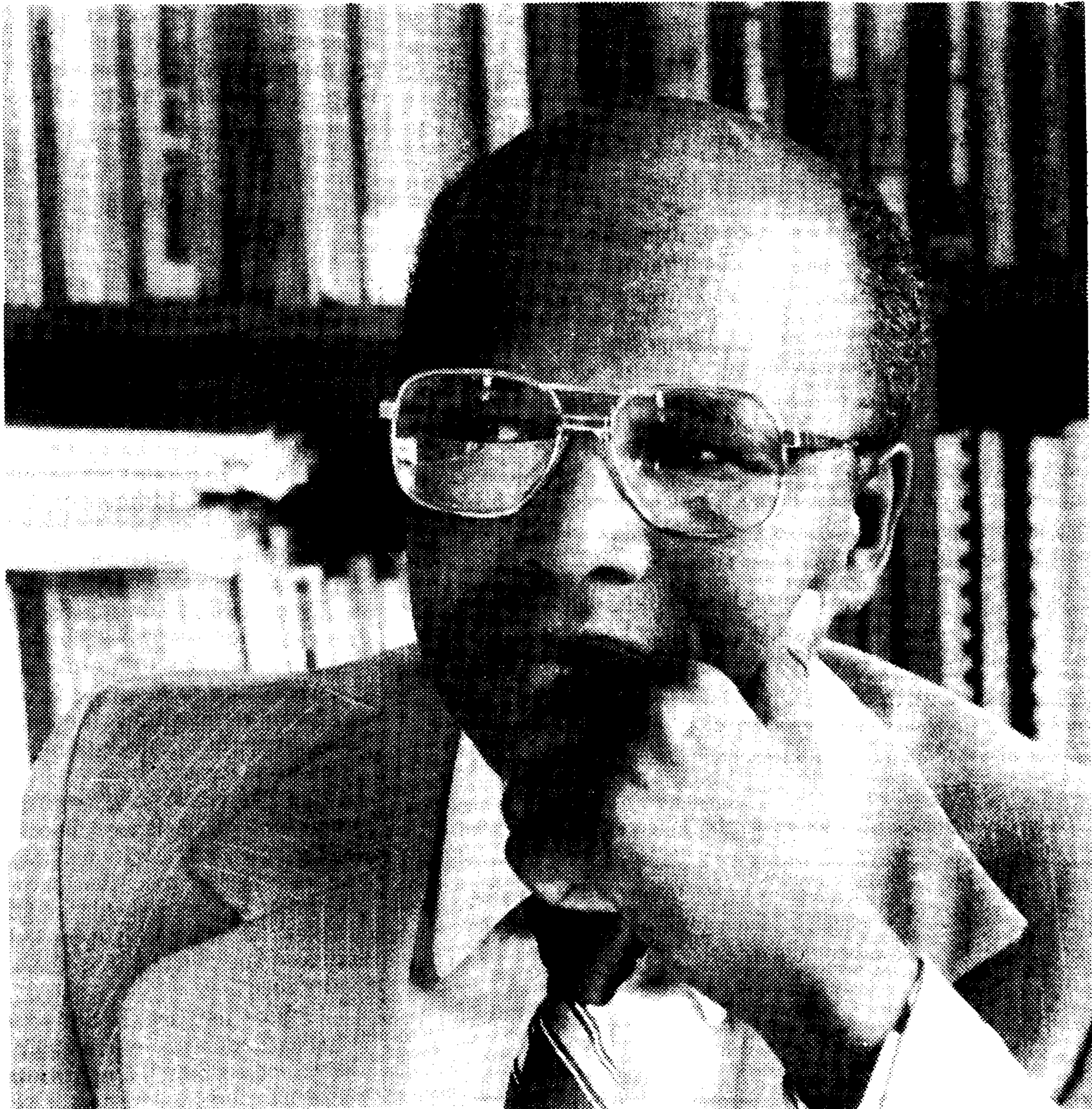
Valdemar Marcha: 'Een van de opvallende dingen in het leven van de mens is dat je vaak na een calamiteit een bereidheid ziet om het beter te doen. In het afgelopen jaar hebben zowel docenten en studenten zich echt ingezet voor de UNA. Meer dan voorheen, en het leek alsof de gebeurtenissen bij het begin van het studiejaar de hele UNA-gemeenschap hadden wakker geschud'.

Er werden tal van nieuwe ideeën gelanceerd, die langzaam aan concretere vorm gingen aannemen en onze universiteit op een nieuwe koers zetten. Het resultaat kan o.m. worden gemeten aan het feit dat er dit jaar drie keer zoveel aanmeldingen waren voor het eerste jaar van de technische faculteit, dan de twaalf van vorig jaar.

Daarbij moet worden opgemerkt dat dit resultaat werd bereikt zonder dat die drastische structurele veranderingen waren aangebracht, waar ik de laatste zes à zeven maanden voor vecht. Het programma van de faculteit moet meer aangepast worden aan de behoeften van de gemeenschap, een proces dat nu volop aan de gang is en naar ik hoop in januari volgend jaar concrete gestalte zal krijgen.

NIEUWE TECHNIEK

Om een voorbeeld te geven. Wij hebben een afdeling Werktuigbouw, waar al geruime tijd mee gesukkeld wordt. Dit komt ten dele doordat het vak werktuigbouw steeds meer opgaat in de electrotechniek: machines worden electronisch gestuurd en het mechanische gedeelte wordt steeds minder. Je moet niet vergeten dat de technologie blijft voortschrijden en dat bepaalde disciplines verdwijnen, terwijl er andere komen opdagen. Ook aan deze veranderingen moet onze technische faculteit zich weten aan te passen.'

VALDEMAR MARCHA

Als voorbeeld hoe de UNA beter kan gaan inspelen op de behoeften van de gemeenschap noemt dr. Marcha het probleem met het tekort aan landmeters waar al jaren mee gekampt wordt. Tot nu toe werden jongelui met een beurs naar Nederland gestuurd om daar opgeleid te worden, maar de resultaten waren minimaal. Waarom geen - desnoods eenmalige -opleiding Landmeetkunde aan de UNA zelf, waarbij gebruik kan worden gemaakt van de aanwezige docenten in de civiele techniek, eventueel aangevuld met 'parttimers' die in de praktijk werkzaam zijn? Hetzelfde zou kunnen gebeuren met b.v. koeltechniek, meteorologie enz. Bij Landsradio is men thans bezig met digitaliseren en het grappige is dat de UNA is belast met de noodzakelijke om- en bijscholing van een groot gedeelte van het personeel. Dit bewijst het nut van onze universiteit die niet alleen personen opleidt voor hun bachelors graad maar ook extra- muraal steun geeft bij bepaalde maatschappelijke processen, hetgeen bovendien extra geld in het laatje brengt.'

'Een ander activiteit is het verrichten van kwaliteitscontrole ten behoeve van diverse ondernemingen. Wij hebben de know-how in huis, waarom zouden wij die niet aanwenden om anderen te helpen en bovendien extra inkomsten te scheppen voor onze universiteit. In Nederland was het vroeger onhoorbaar dat een universiteit zich met 'commerciële activiteiten' ging bezighouden. Maar zaken veranderen en wij moeten met de tijd meegaan.

Wij willen deze activiteiten gaan onderbrengen in een Stichting voor dienstverlening, waar zowel de universiteit als de gemeenschap profijt van heeft.

De technische faculteit wil zich ook weer gaan bezighouden met research op het gebied van alternatieve energie, een activiteit welke de laatste tijd op een laag pitje stond, hoewel de windmolen naast het universiteitsgebouw nog volop ronddraait.

Wat wij nodig hebben is een decaan of directeur die de zaken gaat coördineren en die van de technische faculteit een instituut gaat maken waar niet alleen gedoceerd wordt, maar ook praktisch werk wordt verricht.

Meer gericht op de gemeenschap

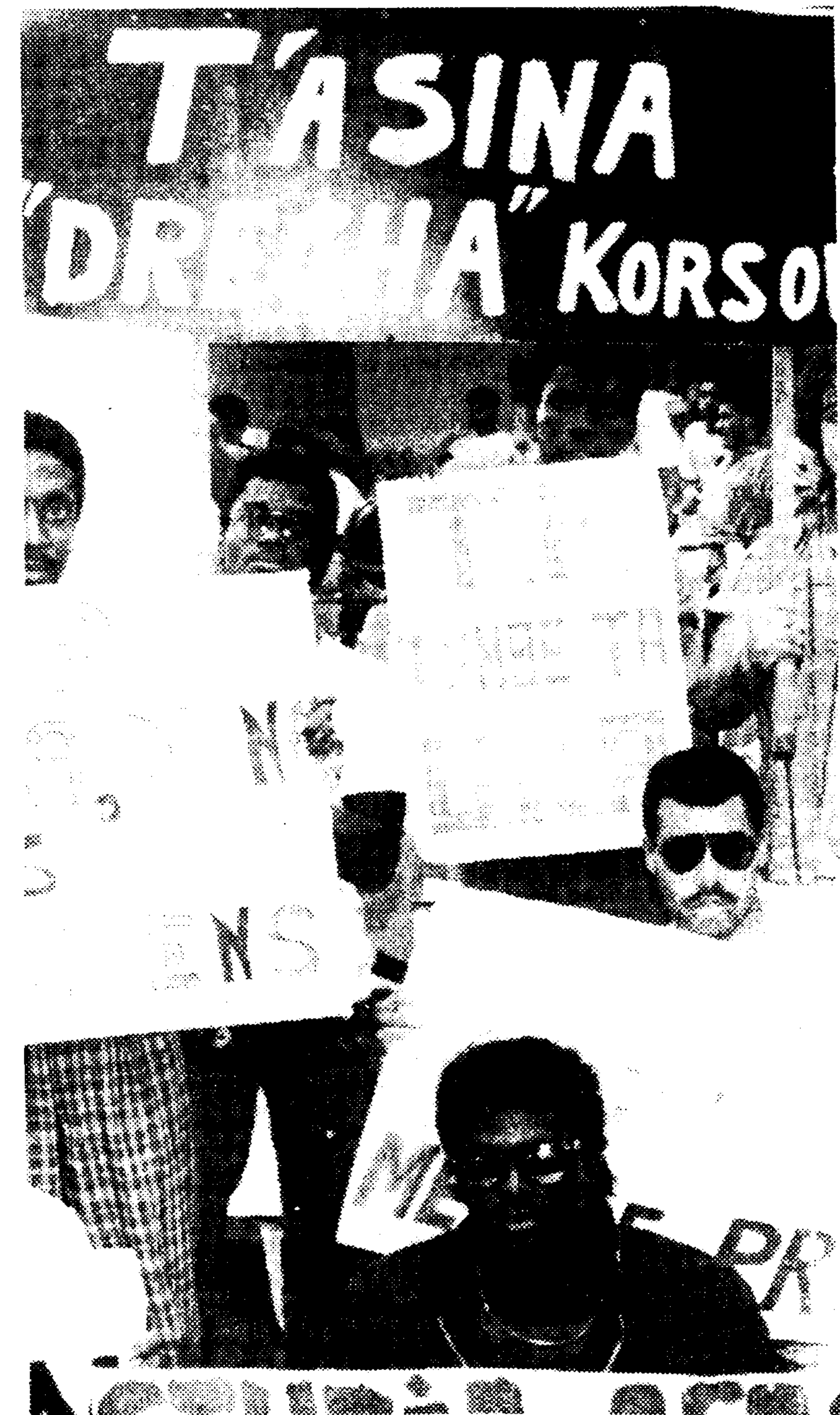
Naar Amerikaans voorbeeld worden wij zo meer 'entrepreneur' naast wetenschapverschaffer. En zelfs in Nederland kan men dezelfde ontwikkeling bespeuren waar b.v. de Technische Universiteit van Twente, waarmee de UNA nauwe contacten onderhoud, diensten verricht voor zowel overheid als particulier bedrijfsleven.

ANDERE KOERS

Nogmaals, de beroering van vorig jaar september was misschien wel nodig, om iedereen zich te laten realiseren dat wij een andere koers moeten gaan varen. En als rector ben ik zeer verheugd met deze wending en met de inzet van zowel het docententeam als de studenten van de technische faculteit '. Wat dr. Marcha vooral verheugd is dat, ondanks de aantrekkingskracht van het studeren in Nederland en de beleid van studiefinanciering, eigenlijk dwars tegen de stroom in er een duidelijke groei zit in het studentenaanbod voor de technische studierichtingen bij de UNA.

Ook voor wat betreft de andere faculteiten zijn de resultaten bevredigend. Bij de afdeling Bedrijfskunde werd in het afgelopen jaar het record aantal van 38 bullen uitgereikt. Wat de rector-magnificus vooral voldoening geeft is dat de afgestudeerden van de UNA zo goed presteren in de praktijk. Er zijn uiteraard die

■ (vervolg op pag.10)

Een jaar geleden stond de UNA in rep en roer vanwege de problemen bij de Technische faculteit. De discussie die daarna ontstond gaf gelukkig een nieuwe impuls aan het streven om de universiteit aan te passen aan de plaatselijke behoeften en gelijktijdig de vleugels uit te slaan naar het buitenland.

Ondanks wegvallen Aruba en St. Maarten

UNA krimpt niet in maar treedt buiten de grenzen

WILLEMSTAD — Heeft het nog zin om van een Universiteit van de Nederlandse Antillen te praten, nadat Aruba zich heeft afgescheiden en er op St. Maarten vergevorderde plannen zijn voor een eigen universiteit? En wat voor gevolgen zal deze schaalverkleining hebben voor de UNA op Curaçao?

Rector-magnificus dr. Valdemar Marcha heeft meteen zijn antwoord klaar: 'Er is geen sprake van inkrimping. Integendeel wij willen van de UNA een Caribische universiteit maken met uitwisselingsprogramma voor de gehele regio'.

Marcha ontvouwt zorgvuldig zijn plan dat, evenals tal van andere projecten welke momenteel op Curaçao ontwikkeld worden, gebaseerd is op het gebruik maken van internationale contacten en de strategische ligging in de regio.

KWALITEIT

'De UNA wil gebruik maken van de samenwerkings- overeenkomsten met Nederlandse universiteiten zoals die van Groningen, Twente en Amsterdam om aan studenten uit de regio een 'kwaliteitsopleiding' aan te bieden aan onze universiteit'.

Zo heeft dr. Marcha onlangs een voorstel gedaan aan de Erasmus Universiteit in Rotterdam (recentelijk als eerste in Europa geklasseerd voor wat betreft de economische faculteit), om samen met de UNA een studieprogramma aan te bieden welke opleidt tot de masters-graad in de economische wetenschappen, speciaal gericht op de landen in de Caribische regio. In maart van dit jaar werd Curaçao bezocht door een delegatie van Caricom waarbij werd gesproken over het intensiveren van de contacten tussen de UNA en andere Caribische universiteiten en dit vast te leggen in overeenkomsten voor studenten- en docentenuitwisseling.

In Caracas heeft dr. Marcha een onderhoud gehad met het bestuur van de Universidad Abierta, waarbij grote belangstelling van Venezolaanse zijde werd getoond voor samenwerking met de UNA. Volgende week is de rector van de Universidad Simón Bolívar op Curaçao om over hetzelfde onderwerp te praten en dezer dagen verblijft hier reeds de president van de University of the West Indies in Jamaica en tevens oud secretaris-generaal van Caricom, dr. Meredith Alister McIntyre, ook met het doel om over samenwerking met de UNA van gedachten te wisselen.

Speciaal voor de technische faculteit is inmiddels ook contact opgenomen met de Universiteit van Suriname voor studenten- en docentenuitwisseling. De taal vormt hierbij geen probleem volgens dr. Marcha, aangezien reeds een groot aantal colleges in het Engels wordt gegeven en praktisch alle literatuur ook in deze taal is. Uiteraard geldt dit niet voor de juridische faculteit, aangezien er b.v. geen Nederlands recht in het Engels kan worden gedoceerd, maar daar bestaat uiteraard ook geen regionale belangstelling voor.... Trouwens bij de studenten van de UNA gaat de voorkeur uit naar Amerikaanse studieboeken omdat die begrijpelijker zijn dan Nederlandse. 'Soms heb ik de indruk dat bepaalde Nederlandse wetenschappelijke

■ (vervolg op pag.10)

IN DIT NUMMER van Napa :

NAPA wordt wekelijks gratis bezorgd aan Amigoe-abonnees en is in de losse verkoop verkrijgbaar bij de boekhandels en andere verkooppunten ad f.0,75 per exemplaar.

Notities uit het dagboek van Pere Labat O.P.

Slaven rond 1700 gezien door een Europese bril

OM TE WETEN TE KOMEN, wat voor indruk de zwarte slaven maakten op een Europeaan uit de 17e en 18e eeuw, kan ik de lezing aanbevelen van een waardevol boek: 'Nouveau voyage aux ±les d'Amérique' van Père Jean-Baptist Labat O.P. Toen ik in 1939 als jong priester de opdracht kreeg om in het diocees van Basse-Terre, Guadeloupe, te gaan werken, moest ik, zoals in die jaren gewoonte was, mijn opwachting maken bij de gouverneur van Guadeloupe, toen nog een Franse kolonie. Vergezeld van de vicaris-generaal van dat bisdom, ging ik, gekleed in mijn Dominikaans habijt met zwarte mantel, naar hem toe. Hij verwelkomde mij heel spontaan met de uitroep: 'Ha! een nieuwe Père Labat! Wees van ganser harte welkom in het land van Père Labat!'

Natuurlijk vroeg ik mij af: Wat was die Père Labat voor een kerel? Labat, thans op de Franse Antillen een legendarische figuur, was een Franse Dominikaan, die van 1693 tot 1705 op de Franse Antillen vertoefde en in 1722 zijn mémoires uitgaf onder de titel: 'Nouveau voyage auz ±les d'Amérique'. Hij is beroemd en tegelijk berucht, alom hooggeprezen en tevens een soort zwarte Piet voor stoute kinderen. Moeder waarschuwt haar deugnieten met: Pas op! Ik ga Père Labat vragen jullie te komen halen!

GEVREESD

Hij woonde en werkte op Martinique en Guadeloupe. Hij trad op als zielzorger, als econoom van zijn orde, als technisch adviseur bij het bouwen van huizen, molens en... forten en vestingen. Hij was een knap botanist en wist alles van de suiker-, cacao- en katoencultuur. Hij was een uitstekende kok en kon je precies vertellen hoe je apenvlees en andere lekkere hapjes moet bereiden. Hij was gezien en werd geëerd bij de zeerovers en gevreesd bij zijn landgenoten en zijn eigen ordegenoten vanwege zijn scherpe tong. Hij kende alle hoeken en gaten van Martinique en Guadeloupe en bezocht Dominica, Barbados, St. Vincent, Grenada, St. Kitts, St. Maarten en Saba, St. Croix en St. Thomas, Santo Domingo, Cayman-eilanden enz. Hij vertelt over al die eilanden, over hun planten en dieren en vooral over hun bewoners, over de blanken, de Indianen en de zwarten, die hij ontmoette.

Maar Labat staat heel anders dan De Sandoval tegenover de zwarte slaven. De Sandoval, Petrus Claver en hun geestverwanten leden bij het zien van de onmenselijke behandeling van de zwarten. Zij streden dapper en openlijk voor de lotsverbetering van de slaven. Zij wilden evenwel hun machtige en invloedrijke tegenstanders niet onnodig provoceren. Zij trachtten hun doel op diplomatieke manier te bereiken en beriepen zich op de grote 'bevrijdingstheologen' van hun tijd: Vitoria O.P., De Las Casas O.P. en Acoste S.J... Met redelijk succes. In de Spaanse gebieden bleef de verzachtende invloed van de Kerk vrij sterk.

Labat leefde echter tachtig jaar later dan De Sandoval. Hij werkte in Franse koloniëen, waar de Kerk veel minder invloed had dan in de Spaanse gewesten. Rond 1700 waren de priesters op de Franse eilanden als 't ware aan de mensonterende behandeling van slaven door hun uitbuitende heren gewoon geraakt. Zij legden zich neer bij de bestaande wantoestanden, die zich steeds zouden verergeren tot aan het uitbreken van de Franse revolutie in 1789.

De dienstdoende priesters in de koloniën, bijna allemaal kloosterlingen, hadden allemaal ook zelf slaven. De Dominikanen, de Jezuïten en Carmelieten hadden zelfs plantages, daar zij met de povere toelage uit de koloniale kas niet konden rondkomen. Op de plantages van de paters werden de slaven veel beter behandeld, gevoed en opgeleid dan elders. Maar die religieuzen waagden het maar zelden een openlijk protest te laten horen tegen de wantoestanden op de andere plantages. Zij vreesden tegenmaatregelen. Het waren geen onverschrokken vechters als een De Las Casas.

ZONDER PARDON

Laat het waar zijn dat Labat niet fel bewogen was met het lot der slaven en als slavenhouder streng kon optreden tegen zijn eigen slaven, toch droeg hij hun een goed hart toe. Hij probeerde strikt rechtvaardig en mild te zijn. Maar hij is een uiterst scherp waarnemer. Hij ziet alles, hij hoort alles en.... schrijft alles ombarmhartig op zonder wie dan ook te ontzien. Zo komt echter duidelijk naar voren dat er zwarte mensen met vele goede eigenschappen zijn. Hij schrijft ook over hun fouten en gebreken maar dikwijls zó dat zij er beslist sympathieker door worden. Tijdens zijn verblijf op de Franse eilanden leverde Labat felle kritiek op zijn medemensen zonder een blad voor zijn mond te nemen. Dat mocht natuurlijk wel als het Engelsen en Spanjaarden betrof, maar hij spaarde zijn landgenoten evenmin. Zonder pardon wees hij op de noodlottige gevolgen van het wangedrag van de blanken op het doen en laten, denken en spreken van de zwarten. Zo hoorde hij slaven hun medeslaven verwijten - terwijl zij niet wisten dat hij hen afluisterde -: 'Jij zuipt en vloekt als een blanke, jij steelt en liegt als een blanke, jij bent wellustig als een blanke'.

HET IS DIT jaar 360 jaar geleden, dat de West Indische Compagnie besloot om Nieuw Nederland (tegenwoordig New York) van slaven te voorzien. Er ontwikkelde zich een levendige handel van Nederland naar Afrika met ruilwaren (o.m. textiel en ijzer), van Afrika naar Brazilie met negerslaven en van Brazilie met 20plantageprodukten naar Holland. Tussen 1637 en 1645 werden door de W.I.C. ruim 20.000 slaven van Afrika naar Brazilië vervoerd. Curacao werd het belangrijkste centrum van de slavenhandel naar de herovering van Luanda door de Portugezen in 1648 en het verlies van Brazilië in 1654. Rond 1700 werden er ongeveer 3500 slaven per jaar naar Curacao overgebracht. De Fransen brachten hun uit Afrika aangevoerde slaven voornamelijk naar de eilanden Martinique en Guadeloupe. Hun behandeling was in de ogen van de op deze eilanden werkende katholieke priesters mensonterend. Pater Labat, van de Orde der Dominikanen heeft in zijn memoires hier uitvoerig over geschreven en in deze aflevering van Napa beschrijft pater Leo van Dijk wat voor indruk de zwarte slaven maakten op een Europeaan uit die tijd vice versa.

Toen hij in 1705 de belangen van zijn orde in Frankrijk en in Rome moest gaan bepleiten, wisten zijn tegenstanders, allemaal blanken, te bewerken dat hij van staatswege niet mocht terugkomen op de Antillen.

Labat geeft een zeer levendige beschrijving van wat zwarten zijn in Deel 4, hoofdstuk 9 van zijn werk, wanneer hij vertelt dat hij twaalf slaven moest gaan kopen. Maar je vindt overal in zijn boek losse, rake opmerkingnen over dit onderwerp. Hij vindt dat de zwarten wonderlijk goed gebouwd zijn. Heel vaak hebben zij een prachtig lichaam. Hij kwam op de Antillen nooit een mismvormde zwarte tegen. Geen zwarten met een bochel. Of zwarten, die scheel waren, éénogig of verminkt. Zij zijn buitengewoon proper op hun lichaam. Laat ze leven bij de zee of aan een rivier. Zij voelen zich thuis in water als jonge eendjes.

BEWONDERING

Labat bewondert hun zelfbeheersing en morele sterkte. Hoewel in feite zeer fijngevoelig, kunnen velen van hen de ergste lichamelijke pijnen verduren zonder het uit te schreeuwen. Hij heeft 't zelf in Martinique meegemaakt, dat een zwarte levend verbrand werd zonder een kik te geven. Niet bang voor de dood, toonden zij zich onverschrokken in de strijd tegen de Engelsen.

In hun collectieve, ellendige levensomstandigheden tonen zij een grote solidariteit, ook al behoren zij tot stammen met sterk verschillend karakter. Zij helpen elkaar voortdurend. Zij nemen spontaan de verdediging van een zwakke broeder op zich en vragen dan voor hem erbarmen. Zij verraden elkaar nooit. Alleen ontstaan er soms heftige moeilijkheden, wanneer leden van een stam, die in Afrika bekend staat als collaborateurs, met de blanke slavenjagers op hun beurt zelf opgepikt werden en dan terecht komen in een groep mensen, waarop hun stamverwanten steeds loerden tijdens hun strooptochten. Waar zelfs deze schijnbaar onoverkomenlijke moeilijkheden verslijten en verdwijnen na verloop van tijd.

GEZONDE TROTS

Volgens Labat zijn zwarten ijdel en hoogmoedig. Maar hij geeft ook toe dat daarin vaak gezonde trots steekt. Zo vertelt hij dat zijn slaafknechtje erg boos werd, telkens als hij meewarig sprak over 'jullie arme zwarten'. De jongen verweerde zich vrijmoedig: 'Er bestaan alleen maar arme blanken. Die vragen om aalmoezen'. Wij, zwarten, hebben hart voor elkaar. En helpen elkaar zodat wij niet hoeven te bedelen'. Labat ging echter door met nu en dan over 'arme zwarten' te spreken. Om zijn 'boy' te tarten. Elke keer opnieuw keek hij dan ontstemd en gekwetst om zich heen. Op een morgen echter kwam hij triomfantelijk vertellen: 'Pastoor, er zijn arme blanken aan de deur. Zij vragen om een aalmoes'. Toen Labat deed alsof hij 't niet begrepen had, vroeg de jongen: 'Père, vindt u het goed dat ik, arme zwarte, die arme blanken met mijn eigen geld help?' Zijn heer gaf hem een aalmoes voor die bedelaars. Zijn knechtje zei gnuivend - hard genoeg zodat zijn pastoor het kon horen -: 'Hier, arme blanken, hier is een aalmoes van mijn pastoor. Ik heb er ook wat bij gedaan'. Dat was zijn manier om zijn heer betere manieren te leren.

BEDERVEN

Labat zegt ook dat de zwarten, als je hen van een of andere fout beschuldigt of er op betrapt, onmiddellijk klaar staan om hun minder goed gedrag aan de blanken te wijten. Het contact met de blanken bederft hen.

Zij zien alle fouten en zwakke zijden van de blanken en... zijn meesters in het imiteren en belachelijk maken. Zij hebben onmiddellijk een toepasselijke bijnaam in hun eigen taal gevonden en zeker elkaar hebben zij ontzettend veel schik over die spotternijen op blanken, die hun onsympathiek zijn.

Zwarten hebben echte zorgzame liefde voor hun ouders en kleine broertjes en zusjes en diepe eerbied voor oude mensen en... hun peter. Zij beschouwen de hele groep slaven, die op een plantage werkt, als één familie. Als een van die groep sterft, zijn allen oprecht bedroefd en iedereen tracht tegenwoordig te zijn bij de begrafenis. Labat vertelt ook dat zij vaak hem komen vragen een of meer heilige missen op te dragen voor de overledene. Zij bieden dan kippen of andere gevogelte als stipendium aan. In het begin weigerde hij de gift aan te nemen, terwijl hij hun verzekerde dat hij die H. Mis zou opdragen. Maar dat viel niet in goede aarde. Later aanvaardde hij dat stipendium maar en... gaf hun na verloop van tijd onder een of ander voorwendsel een cadeautje. Deze gratievolle manier van aanvaarden en teruggeven werd hooglijk gewaardeerd.

KEURIG GEKLEED

De slaven van Père Labat hielden ervan om keurig gekleed naar de H. Mis, naar een trouwpartij en andere officiële feestjes te gaan. Volgens hem zijn de zwarten van nature welbespraakt en zeer vindingrijk in het opgeven van redenen om hun gedrag te verdedigen. Hij wijst ook op hun aanleg om goede vaklieden te worden en hun muzikaliteit, ook al kan hij persoonlijk hun muziek niet erg mooi vinden. Vooral houden zij van dansen. Dat kunnen zij dan ook buitengewoon goed. Volgens Labat leren zij dansen, terwijl zij nog in de moederschoot rusten.

Als Labat over hun fouten en gebreken spreekt, wordt hij zeer mild. Ze zijn luidruchtig en houden van lawaai. Zij maken ook veel ruzie. Zij stelen nogal eens en nemen vaak hun toevlucht tot allerlei leugens. Door slechte behandeling worden zij tot wanhoop gedreven. Het komt vrij veel voor dat zij zelfmoord plegen, omdat zij geloven dat zij dan naar Afrika terug keren. In hun woede steken zij soms het huis van hun heer of zijn plantage in brand, of vergiftigen hem. Maar.... dat hangt van de slavenbezitters zelf af: als een heer zijn slaven goed behandelt, rechtvaardig is, het geduld kan opbrengen om naar hen te luisteren, maakt hij zich bemind. Zijn slaven verdedigen hem aan ten koste van hun eigen leven. Labat geeft daar voorbeelden van.

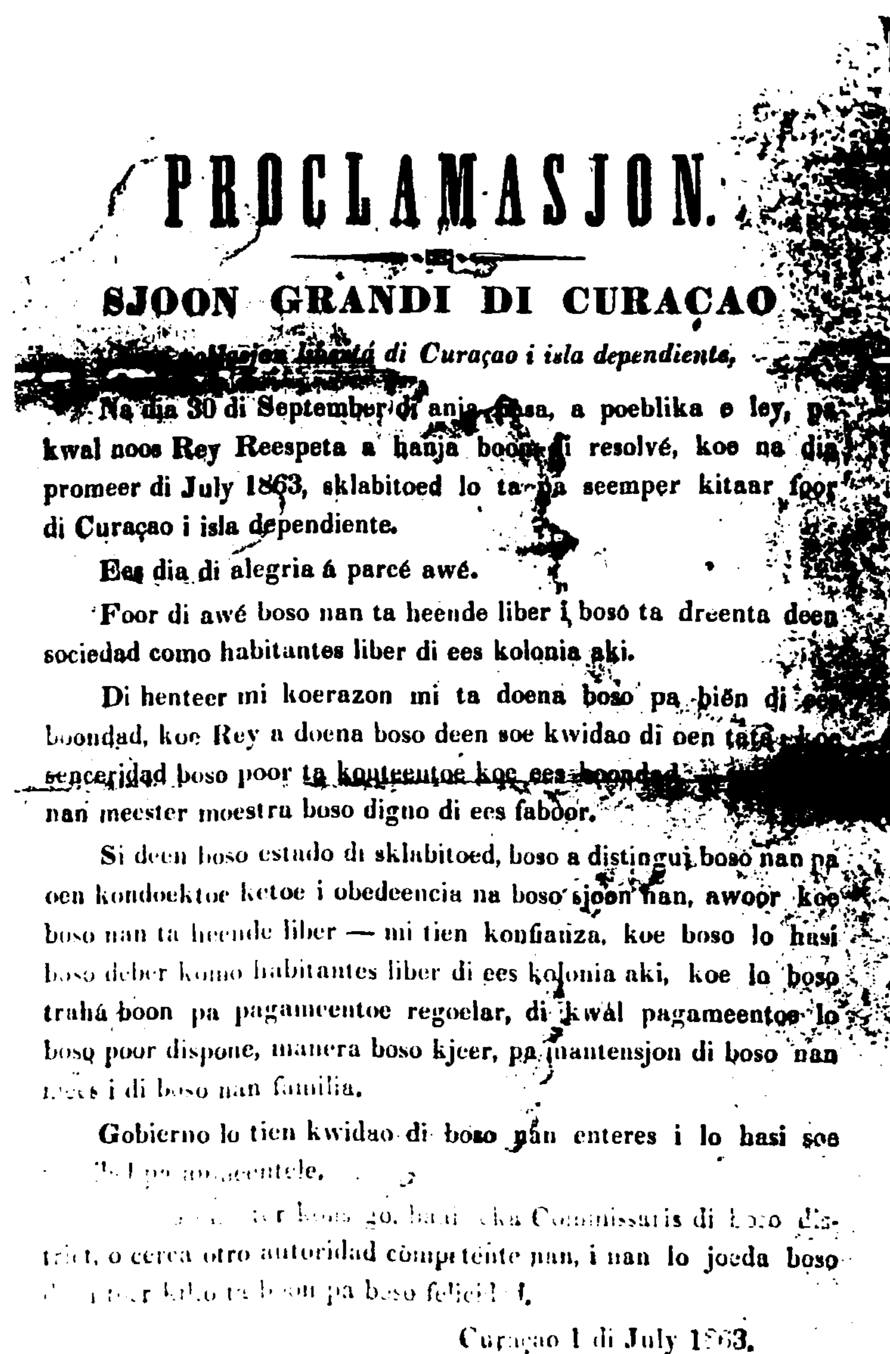
VOLWAARDIG

Terloops zegt Labat ook dat de zwarten zinnelijk zijn. Zij moeten maar jong trouwen. Anders gebeuren er ongelukken. Maar als dezelfde Labat over de sensualiteit van de blanken spreekt, tapt hij uit een ander vaatje. Nergens ter wereld is de zinnelijkheid en bandeloosheid zó weerzinwekkend als onder de blanken in de havensteden van West-Afrika. De Fransen moeten de schuld niet afschuiven op de niet-katholieke Engelsen en Hollanders want, ook al zijn zij katholiek, de Fransen doen even hard mee. Daar tijdens hun eerste kennismaking met blanken, zien de zwarten hoe wreed en grofzinnelijk hun toekomstige eigenaars zijn. Labat verbaast zich erover dat de zwarten, die vaak zo beestachtig behandeld worden en zulke schandalige voorbeelden voor ogen krijgen, toch nog de morele kracht hebben om goed te blijven.

Labat herhaalt wat De Sandoval al verkondigd had: Zwarten zijn heus niet allemaal heiligen, maar wel allemaal volwaardige mensen, die recht hebben op menswaardige behandeling. En velen onder hen tonen een bewonderingswaardige morele kracht.

LEO D. VAN DIJK O.P.

Editions Courtinard, Saint Joseph. Martinique 1979.
Men twijfelt er soms aan of hij al die eilanden persoonlijk gezien en bezocht heeft. Maar bijna al de gegevens kloppen en... zijn naam komt voor in doopboeken van heel wat eilanden.
In 1763 gebeurde waar de clerus sinds lang bang voor was. De Jezuïeten werden uit Martinique verdreven. Een van de 3 redenen voor hun verbanning was: Zij waren niet streng genoeg voor hun slaven. Hun humaan optreden ondermijnde het gezag van 'normale' (d.w.z. hardvochtige, wrede) slavenhouders.
Zijn naam wraak toen hij zijn dagboek redigeerde om het in boekvorm uit te geven. Hij ontpopte zich als een satiricus van formaat. Hij vertelt allerlei schandaaltjes in geuren en kleuren, daarbij vaak man en paard noemend. Hij stelt zichzelf steeds in een gunstig daglicht. Een van zijn bewonderaars zegt heel eerlijk: 'C'est un beau bloc d'égoïsme posé verticalement sur la terre'. Maar als hij over zijn tegenstanders schrijft, overdrijft hij vaak en is daarom niet altijd voor 100% betrouwbaar. Om aanklachten te voorkomen gaf hij zijn boek uit in... Amsterdam.
Toen rond 1820 na de woelingen van de Franse revolutie en de Napoleontische oorlogen veel uitgeweken blanken naar de Franse Antillen terugkeerden, kochten zij dat boek van Labat op en.... verbrandden alle exemplaren. Daar stond te veel in over hun voorvaderen, dat niet bekend mocht worden.

PROCLAMASJON.

SJOON GRANDI DI CURAÇAO

[illegible] di Curaçao i isla dependiente,

Na dia 30 di September di anja [illegible], a poeblika e ley, pa kwal noos Rey Reespeta a hanja [illegible] resolvé, koe na dia promeer di July 1863, sklabitoed lo ta pa seemper kitaar foor di Curaçao i isla dependiente.

Ees dia di alegria á parcé awé.

Foor di awé boso nan ta heende liber i boso ta dreenta deen sociedad como habitantes liber di ees kolonia aki.

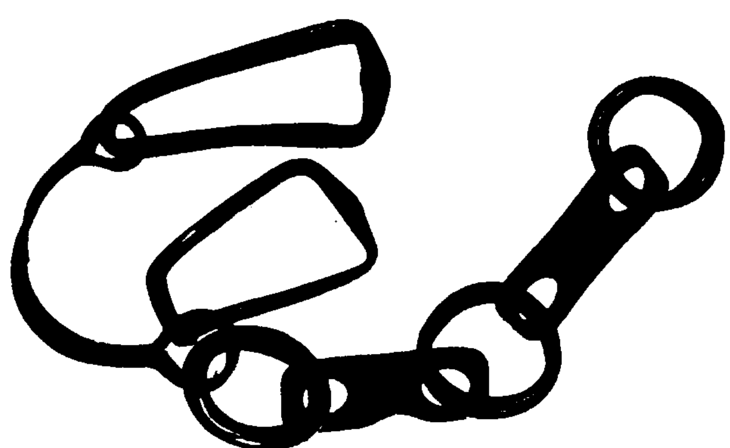
Di henteer mi koerazon mi ta doena boso pa bién di ees boondad, koe Rey a doena boso deen soe kwidao di oen tata koe senceridad boso poor ta kouteentoe koe ees boondad [illegible] nan meester moestra boso digno di ees faboor.

Si deen boso estado di sklabitoed, boso a distingui boso nan pa oen kondoektoe ketoe i obedeencia na boso sjoon nan, awoor koe boso nan ta heende liber — mi tien konfianza, koe boso lo hasi boso deber komo habitantes liber di ees kolonia aki, koe lo boso trahá boon pa pagamentoe regoelar, di kwál pagameentoe lo boso poor dispone, manera boso kjeer, pa mantensjon di boso nan [illegible] i di boso nan familia.

Gobierno lo tien kwidao di boso nan enteres i lo hasi soe [illegible]

[illegible] Commissaris di boso distrit, o cerca otro autoridad competente nan, i nan lo joeda boso [illegible] pa boso felicidad.

Curaçao 1 di July 1863.
J. D. CROL.

KIESKEURIG

Chemie

EEN NIEUWE studierichting in de rij van chemische opleidingen is de richting Commerciële Chemie. In onze technisch ontwikkelde samenleving, kunnen er heel wat produkten ontworpen, ontwikkeld en ontdekt worden, maar al deze produkten moeten ook verkocht worden. De bestaande opleidingen in de chemie voldeden daar niet aan.

De Rijkshogeschool IJsseland heeft dat gat in de markt ontdekt en erop gereageerd.

De opleiding Commerciële Chemie is gestart nadat uit marktonderzoek was gebleken dat er een grote behoefte bestond aan een dergelijke opleiding.

Afgestudeerde ingenieurs Commerciële Chemie kunnen werkzaam in de verkoop, inkoop en marketing afdeling van chemische bedrijven, handelsfirma's of de dienstensector.

Om dit werk goed te kunnen doen is een technisch commercieël gerichte opleiding noodzakelijk.

De opleiding is een vierjarige dagopleiding die in nauw overleg met het bedrijfsleven is samengesteld. Gedurende het eerste studiejaar wordt er naast de vakken scheikunde, bedrijfskunde en communicatieve vakken ook aandacht besteed aan ondersteunende vakken.

Tijdens het praktikum scheikunde komen praktische vaardigheden en inzicht geïntegreerd aan bod. Gastcolleges, case studies en training zorgen in combinatie met bovenstaande vakken voor een gevarieerde opleiding.

Het doel van dit eerste studiejaar - propadeuse geheten - is vooral gericht op oriëntatie en selectie. De Hogeschool kan na het eerste studiejaar adviseren de studie te staken als blijkt dat de student over onvoldoende capaciteiten beschikt.

Na de propadeuse volgt de hoofdfase. Deze fase duurt drie jaar. Het tweede en het derde jaar is gericht op verbreding en verdieping van de bedrijfskunde en de commerciële techniek. Het vierde en laatste studiejaar omvat een stage, een afstudeeropdracht en keuzevakken.

De toelatingseisen zijn voor studenten met een VWO-, HAVO- of MBO-diploma: tenminste twee van de volgende vakken wiskunde, natuurkunde, scheikunde en biologie.

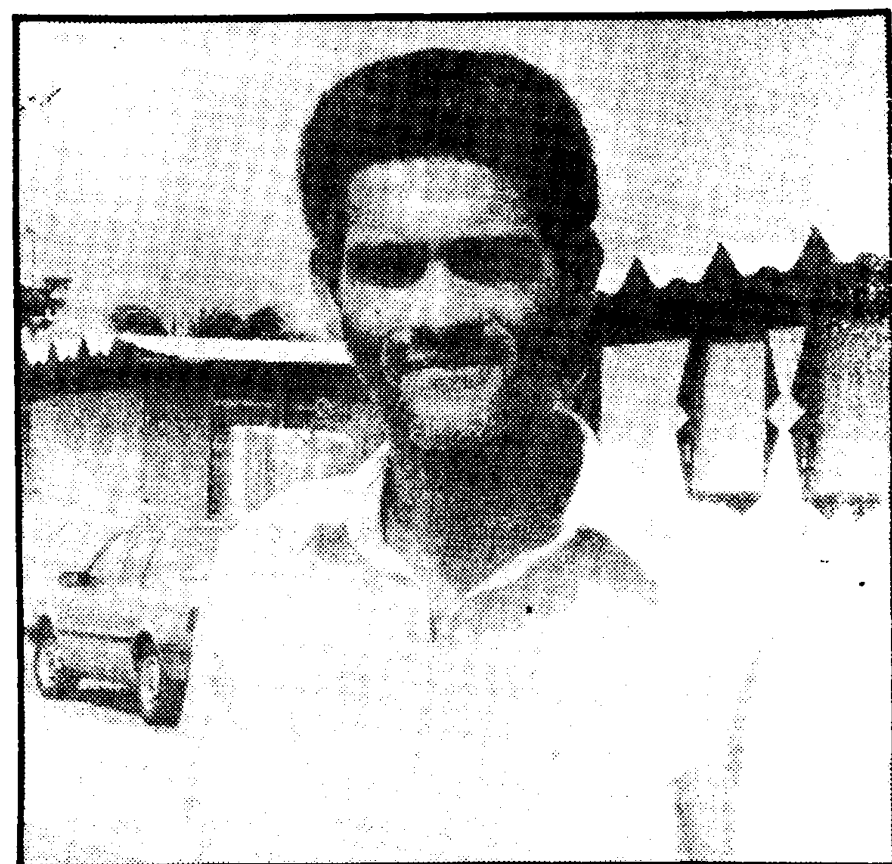
De Hogeschool biedt studenten de mogelijkheid hiaten in de voorkennis aan te vullen via gecomputeriseerde lesprogramma's.

Wil je uitgebreide informatie over deze studierichting en beroepsmogelijkheden, neem dan contact op met: Rijkshogeschool IJsseland - Postbus 568 - 7400 AN Deventer en vraag om de brochure 'Commerciële Chemie'.

P. CASIMIRI

Voor sommigen is er maar een oplossing: afbreken!!!

In Seru Fortuna lijkt het leven uitzichtloos

HENK LEUE doen wat hij kan om de mensen zelf te stimuleren tot meer aktie om de wijk te verbeteren.

Met een beetje gezond verstand had men een groot gedeelte van de problemen waar de wijk Seru Fortuna mee kampt kunnen voorkomen. Neem b.v. de infrastructuur. Zoals gebruikelijk werd voordat de bouwplannen werden gemaakt de beschikbare grond opgemeten.Aan de had daarvan werd het aantal te bouwen woningen en openbare voorzieningen vastgesteld.Later bleek echter dat een gedeelte van de grond onbruikbaar was voor bebouwing. Desondanks vond men het niet nodig de bebouwing aan te passen.Men koos voor een bouwplan naar Hollands model: rijtjeshuizen zonder tuin en toen daarvoor zelfs de beschikbare grond ontoereikend bleek werden ze maar gewoon ' in elkaar geschoven'.

DE WIJK Seru Fortuna kwam onlangs in het nieuws met de aankondiging van een hulpprogramma van de overheid, met financiele steun van de Verenigde Naties. Intussen zijn diverse instanties begonnen met buurtwerken, teneinde de bewoners te stimuleren om zelf wat te doen aan de enorme problemen waarmee ze te kampen hebben. Problemen met opvoeding, drugs, criminaliteit enz. die van Seru Fortuna een ghetto hebben gemaakt en de naam gegeven hebben van de 'slechtste wijk van Curacao'. Amigoe-medewerker R.Polak trok de wijk in en sprak met diverse mensen over hun problemen en wat er aan te doen valt....

Het materiaal dat voor de bouw gebruikt werd, bleek later van inferieure kwaliteit, zodat het er nu op lijkt alsof de huizen uit de jaren dertig stammen.Er zijn scheuren in de muren, lekkende daken en verrotte kozijnen, een aanhoudende zorg voor Fundashon Kas Popular (FKP) die met het onderhoud is belast. Diverse voorzieningen die tijdens de bouw gerealiseere hadden moeten worden kwamen veel later.Zo werd de straatverlichting pas na een jaar aangelegd.

De grote sociale problemen waarmee men nu mee kampt zijn echter voornamelijk het gevolg van het 'plaatsingsbeleid' dat door de overheid werd toegepast, d.w.z. de toewijzing van de woningen aan diverse aanvragers.Mensen die in andere wijken problemen veroorzaakten werden bij voorkeur naar Seru Fortuna 'overgeplant' en van sociale begeleiding was geen sprake. Er is thans een Wijkraad die zich bijzonder actief inzet, maar te kampen heeft met een duidelijk gebrek aan middelen. Penningmeester Martina: 'Je moet niet vergeten dat de meeste mensen met een onderstands-uitkering moeten zien rond te komen. Ze krijgen al weinig en als je ziet waar ze dat beetje aan opmaken dan hou je je hart vast: drugs en 'wega di number'.De eerste dagen na de uitkering hebben ze nog wat geld, maar dat wordt dan ook binnen paar dagen grif uitgegeven aan minder belangrijke zaken, zodat er later nauwelijks meer overblijft om eten te kopen voor de kinderen, laat staan om ze fatsoenlijk aan te kleden'.

SLECHT VOORBEELD

Voorzitster mevr.Dambruck valt Martina bij : 'Kinderen krijgen vaak het slechte voorbeeld te zien, niet alleen van hun ouders maar ook van andere volwassenen in de buurt'. De problemen waarmee Seru Fortuna te kampen heeft zoals drugmisbruik, criminaliteit, werkeloosheid en kinderverwaarlozing zijn niet van elkaar te scheiden. 'Als je geld hebt dan wil je drugs om de dagelijkse zorgen te vergeten.Heb je echter geen geld dan moet je er op een of andere manier aan zien te komen en liefst zo gemakkelijk mogelijk met inbreken, mensen beroven enz.Dit soort zaken verplaatst zich vrij snel buiten de wijk en zo heeft Seru Fortuna een slechte naam gekregen', zegt sociaal werker Henk Leue. De verkoop van drugs hangt hier direct mee samen: 'als je geen baan kunt vinden dan is dat een van de oplossingen net drugsverkoop kan je vrij snel en eenvoudig aan veel geld komen. In iedere straat zijn er wel huizen waar drugs verkrijgbaar zijn of waar je drugs kunt gebruiken.Vraag het maar aan de kinderen, ze kunnen je die huizen zo aanwijzen....'

WERKELOOSHEID

Bij de sociale problemen speelt het hoge werkeloosheidspercentage (80-90%) een grote rol.Ondervoeding en/of eenzijdige voeding is er een direct gevolg van.'Als mensen langdurig werkeloos zijn, is het moeilijk ze weer aan de slag te krijgen.Ze weten niet meer wat werken is, maar wel wat lanterfanten en onder de boom zitten betekent',aldus Leue. In het welzijnswerk noemt men dit verschijnsel 'institutionalisering', het feit dat mensen aan een bepaalde -vaak negatieve-situatie zo gewend raken dat ze nier meer anders kunnen.'De jongeren hebben weer andere problemen bij het zoeken naar werk.Als ze op zoek zijn naar een baantje geven ze vaak een adres op van een kennis die niet in Seru Fortnua woont, want het opgeven van hun eigen adres is vaak al reden genoeg om niet te worden aangenomen. De hulp die de wijk nu van de eilandelijke overheid en van de Verenigde Naties krijgt is ook betrekkelijk. In de eerste plaats heeft men te maken met een project dat twee jaar duurt.De follow-up daarna is van groot belang, maar op dit moment nog onzeker en als zodanig zijn met name de werkgelegemheidsaspecten maar een druppel op een gloeiende plaat', meent Leue.(In de periode van twee jaar kunnen maar 80 tot 100 jongeren tijdelijk geholpen worden).

MENTALITEIT

Een ander cbstakel is de houding en de mentaliteit van de Seru Fortuna-bewoners zelf. Hoewel men vanuit de Wijkraad de mensen probeert duidelijk te maken dat ze zelf een groot aandeel hebben in het welslagen van het project, geloven ze daar niet meer of nauwelijk in.'Ze zijn er niet van overtuigd dat er daadwerkelijk iets aan hun precaire situatie wordt gedaan en ze lijken zelf hun geloof in de sociaal-werkers te hebben verloren.Alles wat je voorstelt wordt negatief bekeken en het ergste is hun gevoel dat het toch niets meer uitmaakt' Uiteraard proberen de maatschappelijk-werkers dit gevoel met alle middelen te bestrijden, want niets is zo funest als een toestand van structurele apathie.

Verwaarlozing van kinderen kom je ook vaak tegen, meestal veroorzaakt door onmacht. Kinderen lopen ktot 'savonds laat over straat en vertonen kenmerken van gebrek aan goede voeding. Ouders die hun kinderen naar de knoppen zien gaan, worden boos, verdrietig en agressief, maar niets verandert wat aan hun situatie.Ze zijn er zelf vaak zo beroerd aan toe dat je niet kunt verwachten dat ze hun kinderen kunnen helpen. Leue: 'Je merkt dat er relatief veel ouders zijn die hun kinderen persé de wijk uit willen hebben, zonodig in een internaat, zodat ze een opvoeding kunnen krijgen die zij hun zelf niet kunnen geven. Volgens Wijkraad-bestuurslid Martina zijn er dingen die direct gedaan zouden kunnen worden om de sfeer in de wijk te verbeteren.'Neem b.v. de mondi hier in de buurt die verschrikkelijk vervuild is. Als men nu eens begon om die schoon te maken dan wordt er een goed voorbeeld gegeven aan de buurtbewoners. Wat er ook zou moeten komen is een politiewacht met wijkagenten. Dat zou zeker preventief werken'.

ZUSTERS

Het pastorale werk in Seru Fortuna wordt verzorgd door zusters Damianessen. 'Toen ons werd gevraagd dit werk te doen waren wij ervan overtuigd dat er op den duur een priester zou komen om ons te ondersteunen. Helaas ie er tot op heden geen priester beschikbaar, Curacao kampt immers met een nijpend priestergebrek', zegt zuster Obeta. De zusters bouwen hun werk op via kleine gespreks- en bezinningsgroepen, niet alleen gericht op volwassenen maar ook op kinderen en jeugdigen.In groepen proberen zij bij de mensen een bewustzijnsproces op gang te brengen op zodanige wijze dat deze de realiteit van hun eigen bestaan inzien en vanuit dit inzicht gaan werken aan de oplossing van hun eigen problemen. De opbouw van de parochie Seru Fortuna gaat duidelijk in de richting van een kerkelijke basis-gemeenschap. Beslissingen worden in een commissie genomen die bestaat uit afgevaardigden van diverse groeperingen. Maar ondanks het feit dat de zusters zeer goed werk verrichten blijft de behoefte aan een priester die permanent aan de parochie vernomen van eminent belang voor een probleemwijk als Seru Fortuna. Gevraagd hoe zij de toekomst van de wijk ziet, antwoordt zuster Diana resoluut: afbreken! 'De wijk moet tegen de grond, want de hele constructie en opzet is funest. Het heeft geen zin om mensen met sociale problemen in dit soort huizen bij elkaar te laten wonen. Je bent alleen maar bezig met het scheppen van problemen. Iemand heeft ooit gezegd dat wij hier in Seru Fortuna een 'universiteit van problemen': je leert hier achteruitgaan.....

Zuster Marta is minder radicaal: 'Er zijn maar weinig wijken op Curacao waarin zoveel instanties actief bezig zijn.Maar ze moeten meer gaan samenwerken om de buurtbewoners te laten zien dat er eenheid is in het streven om hun situatie te verbeteren. Dit kan hun motiveren. Die samenwerking moet echter zodanig zijn dat men niet alles voor de bewoners doet, maar hun juist leert voor hun eigen rechten en belangen op te komen.

IEDERE MORGEN voordat de school begint stuurt de moeder haar kinderen op pad met een grote fles. Ze moeten bij de buren en anderen in de omgeving gaan bedelen om warm water. De vrouw wil haar kinderen iets geven voor het ontbijt maar kan zich geen stoof veroorloven. Vandaar die dagelijkse bedelactie....

Rijtjeshuizen in Seru Fortuna, in elkaar geschoven wegens gebrek aan grond.In deze grauwe betonnen bunkers wonen hele gezinnen...

Jongens bezig aan het schrijven van uitnodigingen voor een sportdag georganiseerd door de wijk.

'Voordat ik hier op school kwam werken waren er enorme problemen', vertelt het hoofd van de lagere school.'Er werd herhaaldelijk ingebroken, spullen werden vernield, leerkrachten werden bedreigd, er was sprake van vervuiling en overlast van de buurt. Enfin, het Schoolbestuur heeft hier een compleet dossier van.Gelukkig is hierin een positieve verandering gekomen. Natuurlijk blijft het een moeilijke wijk, maar ik ging uit van het principe:'If you can't beat them, join them'. Een van de eerste maatregelen die ik nam was het laten weghalen van de bewakers die als politieagenten bij de school postten.Met bewakers om je heen kan je niet werken. Wat ik probeer te doen is meer contact zoeken met de buurtbewoners en ze als gelijke behandelen. Ik heb b.v. een voetbaltoernooi op touw gezet tussen leerlingen van de school en de straatjeugd. En het brengen van huisbezoeken is erg belangrijk, want zo leer je elkaar beter kennen'. Vol lof is hij over zijn docententeam: 'Zij proberen de kinderen op allerlei manieren te helpen. Vaak nemen ze een weekend mee naar huis, of ze gaan met een groepje naar MacDonalds. Geweldig'. Ook andere instanties zoals de stichting Ayudo Social Korsow en diverse serviceclubs proberen binnen hun mogelijkheden de buurt te helpen en boeken hiermee veelbelovende resultaten.

LAAG NIVEAU

Het peil op school is laag. Niet alleen door het lage 'instapniveau' en gebrek aan begeleiding thuis, maar ook door het 'brain-drain'-verschijnsel. Kinderen die goed kunnen leren worden door de ouders naar scholen buiten de wijk gestuurd en zo hou je automatisch die kinderen over die minder begaafd zijn. De meeste leerlingen komen dan ook niet verder dan het lager onderwijs. Zijn er gezien de specifieke problematiek extra leerkrachten beschikbaar? 'Integendeel, we missen op dit moment twee leerkrachten wegens ziekte en zwangerschapsverlof. Er zijn geen vervangers. Gelukkig komen er binnenkort leerkrachten uit Nederland die hier ingezet kunnen worden. Zoals de situatie nu is moeten de kinderen thuis blijven als hun leerkracht een paar dagen ziek is. De eerste dag worden ze over de andere klassen verdeeld, maar voor langere duur is dat voor de andere leerkrachten een onhoudbare situatie. Ze krijgen dan een brief mee waarin staat dat ze de volgende dag thuis kunnen blijven' Kennelijk accepteren de ouders in Seru Fortuna deze situatie, maar dit zouden ouders in andere wijken beslist niet pikken.'All animals are equal', maar kennelijk zijn sommigen 'more equal'.

TOEN IK de eerste keer op Seru Fortuna kwam wist ik het buurtcentrum niet te vinden. Er komt een man aangelopen. Ik stop de auto en vraag hem de weg. Met bloeddoorlopen ogen kijkt hij mij aan. In zijn hand heeft hij een fles bier. Hij mompelt iets onverstaanbaars, neemt een slok en loopt door. Het is half negen in de ochtend....

BELEID

De vraag is wie er verantwoordelijk gesteld kan worden voor de bijna uitzichtloze situatie in Seru Fortuna. Wat is de oorzaak geweest van al deze ellende? Politiek gekonkel bij de planning ?, een falend toewijzingsbeleid ?, besparing op de bouwkosten ? Zaken die achteraf moeilijk te achter halen zijn, maar het zal wel een combinatie geweest zijn van al deze factoren. Nu het Verenigde Naties-project door de overheid is goedgekeurd krijg je het gevoel alsof er wat goedgemaakt moet worden. Of alsof men bevreesd is dat de 'ziekte' van Seru Fortuna andere wijken zou kunnen besmetten. Aan 'politiek edele' motieven wordt in ieder geval door de mensen van Seru Fortuna zelf sterk getwijfeld.

POLITIEK

Mevr.Dambruck: 'Als er verkiezingen op komst zijn worden er gouden bergen beloofd, maar zodra deze voorbij zijn worden de politici weer 'onzichtbaar'. Geen wonder dat Seru Fortuna bekend staat om zijn 'swinging voters' die bij elke verkiezing weer een andere partij proberen, als ze nog stemmen, want de apathie wordt neemt steeds meer toe. Toch moet men zich aanvragen welke politicus het aandurft de beloften die er tijdens de campagne zijn gedaan na te komen. En welke overheid is in staat en bereid om met een doordacht sociaal plan te komen en misschien zelf de moed kan opbrengen om de wijk gedeeltelijk of geheel af te breken en opnieuw op te bouwen ? Nu zijn de kinderen [illegible] voed, ze komen van [illegible] eerste jaren in aa[illegible] met drugs en crimin[illegible] ze kunnen geen behoorlijke opvoeding en opleiding krijgen en ze zien hun ouders kapot gaan aan alcohol, drugs en criminaliteit, terwijl hun geen beter lot beschoren lijkt. Hoe lang nog.....?

EEN JONGETJE van ongeveer 10 jaar loopt een beetje alleen over straat. Op de vraag of hij op school zit antwoordt hij bevestigend. Waarom hij dan onder schooltijd op straat loopt ? Ach, ik heb mij vanmorgen verslapen en toen hoefde ik van mijn moeder niet meer naar school...

R.POLAK.

Josephine Sweers: "Nu minder blasé" Ruth Goslan: "Contact"

ALLIANCE FRANÇAISE
DOET ALLES VOOR FRANSE TAAL

JOSEPHINE SWEERS is bijzonder actief voor de Alliance Française en slaat geen gelegenheid over om reclame te maken voor de Franse taal en voor haar vereniging.

WILLEMSTAD.- Dit jaar staan in kranten en tijdschriften regelmatig artikelen over Frankrijk en de Franse revolutie, die 200 jaar geleden niet alleen Frankrijk, maar heel Europa op zijn grondvesten deed schudden. Frankrijk heeft besloten die tweehonderdste verjaardag uitgebreid te vieren en zorgt dat dit over de gehele wereld opgemerkt wordt, ook op Curacao.

Frankrijk en de Franse taal en cultuur hebben op Curaçao nooit over belangstelling hoeven klagen. Al vele jaren, om precies te zijn sinds 1955 kent Curaçao ook een eigen afdeling van de Alliance Française, de vereniging die zich ten doel stelt de Franse Taal op het eiland Curaçao te verspreiden. Daarnaast wil zij allen verenigen die wensen bij te dragen aan de ontwikkeling van de kennis van en de voorliefde voor de Franse taal en cultuur en in ruimere zin het bevorderen van een grotere onderlinge kennis van Curaçao, de Nederlandse Antillen en Frankrijk door het ontwikkelen van taalkundige en culturele uitwisseling, zoals het zo mooi in de statuten staat vermeld.

CURSUSSEN

De Alliance Française heeft de afgelopen jaren vaak van zich doen spreken. Ze organiseert in de eerste plaats cursussen in de Franse taal in alle moeilijkheidsgraden, van cursussen voor kleine kinderen tot cursussen voor vergevorderden. Zij organiseert echter ook lezingen, muziekavonden en radioprogramma's. Ze voorziet de bibliotheek van Franse boeken, stelt prijzen beschikbaar voor middelbare scholieren, die een goed examen afleggen en ze organiseert één keer per jaar als afsluiting van de cursussen een feestavond waar de diploma's worden uitgereikt met een muzikale omlijsting. Mevrouw Josephine Sweers-van Oorschot is al enkele jaren voorzitster van de Alliance Française, waarin zij wordt bijgestaan door mevrouw Ruth Goslan-Falbru. Zij vertellen het een en ander over de Alliance Française voor de lezers van de Ñapa.

ZESDE LUSTRUM

Josephine Sweers: 'De club is in 1955 opgericht, want we hebben pas geleden ,in 1985, het dertigjarig bestaan gevierd'.

Bent u al lid vanaf de oprichting? Josephine Sweers: 'Dat kan niet, want ik ben pas in 1957 naar Curaçao gekomen.' Ruth Goslan: 'Ik ben in 1963 lid geworden. Toen ben ik in 1970 weggegaan naar Nederland en ik ben tien jaar weggebleven. In 1980 kwam ik terug en toen ben ik weer lid geworden.' Josephine Sweers: 'Wij hebben ook veel gereisd. Eerst naar Curaçao, toen naar Suriname, naar Nederland, weer terug. Ik ben pas in 1980 lid geworden. Maar ik ging weleens vroeger naar het Julianaplein, naar de bijeenkomsten in de Kamer van Koophandel. En er waren feesten op Franse schepen in de Caracasbaai. Vroeger was de Alliançe vooral een gelegenheid om uit te gaan. Er zaten bijna geen Antillianen in. Johnny van Ierlandt was erbij in het begin. Die stond er zo'n beetje alleen voor.

BUITENLANDERS

Maar er waren veel buitenlanders toen op Curaçao: Belgen, Fransen, Zwitsers, Canadezen. Dat is met de huidige vestigingsproblemen allemaal verdwenen. En de Shell is ook weg. Vroeger zaten er altijd Shellmensen in het bestuur.' Ruth Goslan: 'Er waren bijna geen Antillianen. De Alliance gaf een heel andere indruk dan nu. Wel heel leuk ook, heel gezellig.' De bijeenkomsten vonden eerst plaats in Club Curaçao van Radio Hoyer, later in de Kamer van Koophandel.' Josephine Sweers: 'En er waren Franse kranten in de wetenschappelijke bibliotheek in de Drukkerijstraat. Die ging ik daar lezen, bij Maritza Eustatia.' Wat is de doelstelling van de Alliance Française?

Josephine Sweers: 'De Franse taal en cultuur bevorderen. We organiseren alles wat je maar kunt organiseren om dat te bevorderen. In het begin zochten de mensen naar een aanknopingspunt om elkaar te ontmoeten. Maar er werd wel elke maand een lezing gehouden, vaak door mensen uit het buitenland.

GESCHIEDENIS

De Alliance Française is op Curaçao opgericht door Mongui Maduro. Zijn dochter was getrouwd met de Franse consul, de heer Dankmeyer. Na hem werd Eliane Gorsira voorzitster. Toen zij consul werd, trad ze af als voorzitster van de Alliance Française en Johnny van Ierland volgde haar op. Maar een voorzitter alleen is niet genoeg, een voorzitter heeft mensen nodig. Ik werd secretaresse in 1979. De vereniging had lijsten vol leden, die je nooit zag.' Ruth Goslan: 'En die nooit betaalden'. Josephine Sweers: 'Ruth kwam in 1982 in het bestuur. In 1983 hebben we het 100-jarig bestaan van de Alliance Française, mondiaal, gevierd en toen hebben we het bestuur uitgebreid tot vijf personen: Johnny van Ierland, voorzitter, ik secretaresse, dhr. Mirza penningmeester en dhr.Mambi en Ruth Goslan commissaris. En toen zijn we begonnen met de cursussen. Vroger werden er wel eens incidenteel cursuusen gegeven, maar nooit volgens een bepaald systeem. Vanaf 1983 hebben we cursussen georganiseerd, met examens en diploma's.

CURSUS

Ruth Goslan en ik hebben allebei de cursus in Parijs gevolgd voor didaktiek en pedagogiek voor het lesgeven aan buitenlanders, zoals die is opgezet door de Alliance Française. Daarbij moet je een stage doen, waarbij je les geeft aan mensen uit allerlei landen, iedere dag van 9-12 uur en van 2-6 uur. En daarna volgden nog excursies, een audio-visuele cursus en een kindercursus. Ik was helemaal alleen in Parijs, mijn man was op Curaçao. Ik heb in die tijd ook geen één Nederlander ontmoet'. Ruth Goslan: 'Ik heb in de tijd van mijn cursus ook geen enkele Nederlander ontmoet. Ik was toen nog niet getrouwd. We hebben heel veel gedaan die weken. We werden ontvangen door de burgemeester van Parijs, we gingen naar theaters en naar films. We konden met allerlei excursies mee. En we kwamen terug met koffers vol boeken, allemaal presentexemplaren'. Josephine Sweers: 'Aan de meeste excursies kun je niet eens meedoen. Gebrek aan tijd. Je wordt helemaal opgeslokt. Ik heb er heel leuke contacten aan over gehouden, van over de hele wereld.' Ruth Goslan: 'Ik heb ook nog zo'n cursus gevolgd in Guadeloupe, in 1969. Daar kon je een diploma halen van de Universiteit van Bordeaux. Er moest veel vertaald worden, maar dat kon niet in of uit het Nederlands. Ik mocht kiezen uit Engels of Spaans. Dat was heel moeilijk. Ik had daarvoor een beurs ge-kregen van de Alliance Française hier. Ik had l.o. Frans gedaan op Curaçao en in 1969 startte hier ook een m.o.-cursus.' Josephine Sweers: 'Ik heb die cursus ook gevolgd. Daar heb ik Ruth leren kennen. De eerste keer is niemand geslaagd. Ruth ging weg en de anderen stopten ermee. Toen ben ik alleen doorgegaan en ik heb in Nederland examen gedaan. Later nog een keer voor mijn pedagogisch getuigschrift.'

ONDERWIJS

Zowel Ruth Goslan als Josephine Sweers zijn in het onderwijs op Curaçao terechtgekomen, waar ze nog steeds werken, Ruth Goslan op het Radulphus College en Josephine Sweers op de International School, uiteraard in de Franse taal- en letterkunde Vanaf 1983 worden door de Alliance Française intensief cursussen gegeven. Het aantal leerlingen daarvoor is steeds gegroeid. Ook op de scholen is de belangstelling gegroeid.

Ruth Goslan: 'Toen ik begon in 1980 had ik drie leerlingen in de examenklas. Nu zijn er zelfs veel havoleerlingen die Frans willen kiezen, maar die mogen het niet' Josephine Sweers : 'Als ze op de mavo geen Frans meer krijgen, komen ze naar de Alliance Française'. Ruth Goslan: 'Dat geldt ook voor de havo-leerlingen. Nu moeten ze 's avonds leren wat vroeger op school kon. Ik heb al tegen de directie van het Radulphus College gezegd dat door hun beleid de leerlingen naar ons komen. Maar ze zeggen dat er geen geld is.'

Wordt er op het Peter Stuyvesant College wel Frans gegeven op de havo?

Josephine Sweers: 'In 1989 hadden ze geen examenkandidaten, maar ik geloof het volgend jaar wel. Op de mavo's wordt helemaal geen Frans meer gegeven en op de MAO ook niet. En dat terwijl Curaçao zich wil ontwikkelen naar het toerisme toe. Nu met die nieuwe opleiding van de Feffyk, die krijgen wel Frans. De mensen willen graag Frans leren en helemaal de oudere Curaçaoënaars. Die hebben het wel gehad vroeger en zij willen het ophalen. Zij zijn er trots op dat ze het kunnen.'

PRAKTISCH NUT

Wat is het praktisch nut van Frans op Curaçao?

Ruth Goslan: 'Je kunt in contact komen met mensen'. Josephine Sweers: 'Curaçao is een doorgangsplaats'. Ruth Goslan: 'Er komen veel kooplui uit Haïti. En laatst was er een cruise-schip vol met mensen uit Luxemburg, Frans-sprekend'. Josephine Sweers: 'En de congressen in het ITC met veel vertegenwoordigers uit Franssprekende landen'. Ruth Goslan: 'En onze studenten uit Curaçao die naar een hotelschool gaan of naar de HEAO. Die moet ik nu voor Frans bijwerken.' Josephine Sweers: 'En sollicitanten willen graag wat extra's te bieden hebben. Daarvoor doen ze Frans. Dat is ook geen probleem voor ze, want ze spreken Spaans en Papiaments. Frans, Spaans en Papiaments zijn broers en zusters. Het ligt op één lijn.'

LIEVER FRANS

Vinden de leerlingen dat ook of alleen u? Ruth Goslan: 'Bij ons kiezen ze liever Frans dan Spaans, want Spaans vinden ze moeilijker.' Josephine Sweers: 'Maar ze horen meer Spaans. Dat is daar weer het voordeel van. Onze taak is dus te zorgen dat ze meer Frans horen'. Ruth Goslan: 'Helaas is Radio Hoyer ermee gestopt nu Sylviane Bonnot terug is gegaan naar Frankrijk'. Josephine Sweers: 'Nee, dat is niet waar. Twee van onze oud-leerlingen, Gilbert de Haak en Arie de Muy nemen het over. Zij gaan er mee door. Op die manier hebben wij vrucht van ons werk' Ruth Goslan: 'Wij hebben het samen ook twee jaar gedaan. Ze hebben bij radio Hoyer een enorme discotheek met Franse platen'.

Een foto uit het verleden: v.l.n.r. bestuursleden Ruth Goslan, Josephine Sweers, wijlen gezaghebber Ronnie Casseres en wijlen mevr.Celine Prince bij het begin van een aktie van de Alliance Francaiçe in 1983.

Josephine Sweers geeft me het boekje van de Alliance Française waarin alle cursussen instaan die dit jaar gegeven worden: een folder in de Engelse taal. De examens die aan het eind van de cursussen worden afgenomen, komen uit Parijs. Er is een tijd geweest dat de conversatielessen gegeven werden door Franstaligen. Dat is echter door het grote verloop onmogelijk geworden. De conversatielessen worden nu door 'gewone' docenten gegeven.

RUTH GOSLAN-FALBRU is vooral gecharmeerd door de talloze contacten welke ze heeft weten te leggen door haar bemoeienissen met de Alliance.

Er is een regelmatig contact tussen de Alliance Française en de middelbare scholen. De Alliance kan gebruik maken van de talenpraktica en de meeste docenten Frans zijn lid van de Alliance Française. De Alliance Française deelt elk jaar prijzen uit aan de best-geslaagde leerlingen, voor Frans, van de drie scholen.

HOTELS

Bij de hotelopleiding van de Feffyk kreeg vorig jaar alleen de Front Office groep Frans, maar dit jaar krijgen alle drie de groepen Frans, dus naast de Front Office groep, ook de Food and Beverage groep en de groep van de Basic Culinary Skills. Het Frans van deze opleidingen is beroepsgericht, maar zeker niet gemakkelijk. Men verwacht van het hotelpersoneel dat ze met de gasten kunnen communiceren.

Josephine Sweers: 'De Feffyk werkt samen met de Hogere Hotelschool in Den Haag. Die heeft materiaal ter beschikking gesteld. Dat is heel interessant. De Feffyk leidt de mensen op tot spreekvaardigheid in vier talen, Spaans, Engels, Nederlands en Frans. Beter kun je niet hebben.'

Is er veel belangstelling voor de kindercursussen?

Josephine Sweers: 'Het afgelopen jaar is die cursus niet gegeven wegens gebrek aan tijd. Dit jaar is die cursus er wel, in de International School, voor de leeftijdsgroep van 6 tot 11 jaar. Dat is precies de taalgevoelige leeftijd'.

Naast hun werk op school en voor de Alliance Française, doen Ruth Goslan en Josephine Sweers ook vertaalwerk. Ze zijn beiden beëdigd vertaalster.

Josephine Sweers: 'Dat is bijna altijd haastwerk. Ook voor congressen e.d. Maar het bestuur van de Alliance kost ook veel tijd. Ik was eerst zeven jaar secretaresse en nu al drie jaar voorzitster. We hebben pas nog nieuwe statuten voorbereid en gekregen. Veel tijd gaat zitten in het organiseren van culturele actioviteiten. En daarbij komt dat we geen eigen huis hebben. We hebben heel veel behoefte aan een eigen onderkomen. Nu sleep ik alle mee achter in de auto. Ik rij met een mobiel archief. En verder ligt overal wat. Het is ook moeilijk voor onze leden. We hebben bijvoorbeeld abonnementen op tijdschriften, maar die zijn bijna niet te raadplegen. We hebben al onze boeken, meer dan 2000 stuks, nu een plaats bezorgd in de openbare bibliotheek op Scharloo. Maar ze kunnen nog niet worden uitgeleend, omdat ze nog niet zijn ingevoerd in het systeem. Ze blijven wel eigendom van de Alliance. Het was echter geen doen meer. Ik sleepte ze overal mee naar toe achter in de auto. Bij Johnny stonden ze in de huiskamer.

We hebben ook een mooie videotheek. Die staat bij mevrouw Mieke Nieuw thuis. Zij zorgt ook voor de cursusboeken'.

Wie financiert al die boeken en videobanden?

Josephine Sweers: 'We krijgen veel schenkingen van de Alliance Française in Parijs. We kunnen daar ook bestellen als we wat nodig hebben. Daarnaast krijgen we soms schenkingen zoals onlangs nog van de consul van Haïti. De Alliance Française in Parijs geeft jaarlijks twee soorten subsidie, één voor de vereniging en één voor de tijdschriften. Die subsidies komen via Rotterdam. Het loopt namelijk via de ambassade en het consulaat in Rotterdam is dus een soort tussenstation tussen Parijs en Curaçao. Video's kopen we in New York, dat moet in verband met het t.v.-systeem. Daar verkopen ze ook tweedehands banden. En we hebben goede banden met de ambassade in Caracas. Die speelt ons wel eens wat toe. Dat hebben we te danken aan onze secretaire Mme-Boisnier'.

Het huidige bestuur van de Alliance Française bestaat uit de voorzitster Josephine Sweers, de secretaresse-penningmeester mevrouw Boisnier, de organisatoren van culturele activiteiten dhr. Hubert Cabaña en dr. Boelsma en p.r. dhr. Humphrey Zimmerman. Ruth Goslan is even uit het bestuur gestapt, maar blijft verantwoordelijk voor de cursussen.

Zijn er buiten Caracas nog meer streek-contacten? Josephine Sweers: 'Nog niet zoals het zou moeten zijn. Ook omdat de verbindingen moeilijk zijn. Als er een charter is, maakt iedereen er gebruik van. In de Franse gebieden is geen Alliance Française, want die is speciaal voor het buitenland. In de niet-Franse gebieden zijn wel Alliances Française, maar daar hebben we geen intensieve contacten mee. Wel met Caracas, maar dat komt omdat daar een ambassade is.'

Zijn er nog meer landen die via een dergelijke vereniging hun taal en cultuur proberen te verspreiden? Josephine Sweers: 'Volgens mij niet. Duitsland kende wel de Goethevereniging, maar dat was niet op deze schaal. Dit is uniek. Overal ter wereld kun je aankloppen. De wereldreiziger André Brugiroux bijvoorbeeld deed dat ook. Hij schreef erover.'

De Alliance Française organiseert ook lezingen. Vorig jaar is er een Franse gitarist op bezoek gekomen. Aan het eind van de maand, op 26 september, zal een Frans fluittrio, het Trio d'Argent, dat Curaçao op doorreis aandoet, in het ITC optreden. Deze uitstapjes, optredens en feestjes zijn voor Ruth Goslan en Josephine Sweers duidelijk maar bijkomstigheden. Hun hart ligt bij de cursussen en in de continuiteit die daarin is gekomen. De cursussen, de jaarlijkse diploma-uitreiking en het feest daarna, dat is voor hen de Alliance Française.

Josephine Sweers: 'Vroeger had men het idee dat de Alliance Française een club was van allemaal rijke mensen. Nu is het opengegooid. Daardoor komen veel blasé-figuren niet meer. Dat heb je in een kleine gemeenschap. Ik krijg nog wel eens opmerkingen als: 'Het was vroeger zo'n leuk, gezellig clubje...'

EIGEN HUIS

Wij zijn blij dat de cursussen zo goed aanslaan. We stellen prijs op die persoonlijke contacten'. Ruth Goslan: 'We stoppen ons hart erin. De mensen komen om Frans te leren, maar ze stellen het contact ook erg op prijs. En als we dan nog eens een eigen huis hebben....' Josephine Sweers: 'We hebben al eens een brief naar Monumentenzorg gestuurd met de vraag of we niet zo'n huis van hen konden huren tegen een symbolisch bedrag, plus onderhoud, maar daar hebben we nooit antwoord op gekregen' Ruth Goslan: 'We hebben hulp nodig'. Josephine Sweers: 'We moeten het zelf doen. We kunnen wel aanspraak maken op subsidie, maar er zijn zoveel landen met een Alliance Française. Dat maakt de spoeling dun. Het moet over velen verdeeld worden.'

NEL CASIMIRI

Tip Marugg

Een kluizenaar met TV

IK BEN BIJ HEM geweest! Ik heb kennis gemaakt met Tip Marugg. Ik moet toegeven dat het even heeft geduurd voordat ik er heb kunnen komen, maar achteraf bekeken was dat mijn eigen schuld. Aan het begin van de zaterdagavond komt Tip op mijn getoeter naar buiten.

In het donker kan hij nauwelijks onderscheiden wie daar staat, vriend of vijand. Maar nadat ik me voorgesteld heb, nodigt hij me uit om binnen te komen. Ja, hij moet wel de honden even vastzetten. Even later zit ik in de ordelijke woonkamer tegenover (dan nog) meneer Marugg. De honden krijgen hun vrijheid terug en ook zij komen zich voorstellen, één en al vriendelijkheid.

Onherroepelijk gaat het begin van het verhaal terug naar de avond van de uitreiking van de Cola Debrot-prijs, die dit jaar ook aan Tip is toegekend. Hij was niet aanwezig bij de uitreiking. En merkwaardig genoeg heeft niemand zich kennelijk hieraan gestoord. Het hoofd van de Dienst voor Culturele Zaken heeft een brief in prachtige bewoordingen van Tip voorgelezen, waarin hij zich voor zijn afwezigheid verontschuldigd heeft.

Tip wil wel praten, maar a.u.b. geen opnames, geen foto's. En als het verhaal in de krant moet komen, dan zo nuchter mogelijk houden en zeker niet in de vorm van een interview. Waarom dit alles? Omdat hij in eerste instantie van rust rondom zijn persoon houdt.

Op een in onze ogen zeker nog erg jonge leeftijd - hij was toen amper 47 - gaat Tip bij de Shell met vervroegd pensioen. Zijn chef had veel interesse voor literatuur, zodoende kon Tip het voor hem aannemelijk maken dat hij zich helemaal ging wijden aan het schrijven. Zijn chef werkt daarom mee, en enige tijd later zit Tip in een flat te Abrahamsz. De gehorigheid hiervan werkt op zijn zenuwen. Op Banda Bou komt er een woning vrij en Tip betrekt deze. Daar zit hij nu ruim elf jaar. In zekere zin geïsoleerd, maar bereikbaar voor wie hem kent of weet te vinden. En niemand die zich op correcte wijze bij hem aandient, gaat onverrichterzake weg. Van opdringerige journalisten en flitsende fotografen moet hij echter niets hebben.

De eenzame? Neen, wel de rustzoekende. Vreemd, denk je, want in 'Weekendpelgrimage' probeert de ik-figuur juist dat alleen zijn te doorbreken. Daarom gaat hij van bar tot bar, daarom is hij bezig met een terugkerende pelgrimstocht. Aan het eind van de roman lijkt het erop alsof hij iets (een mogelijke oplossing) gevonden heeft. Een zoekende naar zijn plaats binnen deze gemeenschap is hij.

Maar Tip kiest voor het alleen zijn. Waarom? Dan voelt hij zich op zijn best. Hij geeft toe moeite te hebben met het zich bewegen in een (kleine) groep, zeker waar alle aandacht op hem gericht is. Daarom kon hij ook moeilijk naar de uitreiking van de Cola Debrot-prijs. En geste eld dat hij nou die mooie prijs aan het begin dit jaar in Nederland had gewonnen? Ook daarvoor was het voor hem geen moeilijke keus. Neen, zelfs niet nadat hem gehele vergoeding van reisen verblijfkosten was toegezegd. Tip wil ingekapseld zijn in de rust.

KLUIZENAAR

Is hij dan een kluizenaar? Zeer zeker niet. Vooral in de weekeinden heeft hij veel aanloop van o.a. familieleden. Trouwens, wat zou een kluizenaar met een televisietoestel moeten, vraag ik me af. Door dit medium en natuurlijk ook de radio heeft hij toch contact met de buitenwereld. Zodoende weet hij ook wat rondom hem te koop is. En op zijn tijd weet hij ook een western te waarderen. Zo ook diverse andere programma's.

Tip luistert ook graag naar klassieke muziek. Zijn lievelingscomponist is Tchaikowski. Hij dweept gewoon met één bepaalde symfonie van deze componist. Hiervan had hij tot aan het bezoek van Van Kooten en zijn vrouw aan hem, naar hij meende, alle vertolkte versies. Mevrouw Van Kooten wist hem uit Nederland een voor hem onbekende uitvoering te sturen. Deze symfonie die aan de dood relateert, heeft prachtige opwindende passages. Hij draait hem dan ook graag in de nachtelijke uren, als hij weer eens aan het schrijven is.

DOOD

Dood, alleen willen zijn, rust. Zo te zien één brok harmonie. Maar in 'Weekendpelgrimage' wil de ik-figuur leven, hij kiest niet voor zelfmoord. Hij wil de eenzaamheid doorbreken. De hoofdfiguur in 'De morgen loeit weer aan' daarentegen heeft een vuurwapen. Hoe kan dat nou?

Zo op het eerste gezicht een zekere vorm van tegenstrijdigheid, maar de mens is een onberekenbaar wezen. Dan kan hij toenadering zoeken, dan weer het alleen zijn. En hij blijft ergens op hopen, totdat hij in zijn verlangen een zekere dosis wanhoop te verwerken krijgt, waardoor hij dan in het uiterste geval de hand slaat aan zichzelf....

Tip (al gauw noemen we elkaar bij de voornaam) is een uitgesproken liefhebber van klassieke muziek. In zijn jonge jaren wist hij steeds zijn vakanties zo te plannen, dat hij in het buitenland kon zijn wanneer er een opera opgevoerd werd. Zijn eerste kennismaking met dit genre heeft in Costa Rica plaatsgevonden, waar hij in één ruk vijf opera's heeft meegemaakt.

Van klassieke muziek naar 'klassieken der letterkunde'. Een groot aantal boeken staan in de woonkamer uitgestald. Zou hij werken van anderen wel lezen? Tip leest veel. Niet alleen in het Nederlands. Ook Engelse werken. Een interessante auteur is voor hem bv. Faulkner. Vooral de auteurs die het over de sociale boeg gooien, neemt hij graag ter hand.

Maar hoe voelt het aan om geplaatst te zijn in het rijtje van de grote auteurs van de Nederlandse literatuur van onze dagen? Tip glimlacht breed: het idee alleen al om genoemd te worden naast groten als bv W.F. Hermans. Dit moet een grote eer zijn. Haast onvoorstelbaar. Het doet je als auteur enorm goed dit mee te mogen maken. Maar dan verdwijnt die glimlach, het gezicht wordt ernstig: men moet niet te veel blijven zeuren om een boek. Hij heeft het geschreven, men moet het lezen en verder wegstoppen. Zelf leest hij een boek niet meer dan twee keer. Hij kent dan de passages zo goed, dat het voor hem niet meer hoeft. Lezen en dan naar bed, klaar.

NATUUR

(Even valt er een stilte. Tip staat op en gaat mijn glas vol schenken. Een van de honden loopt even langs en staat erop geaaid te worden. Het viel me al bij mijn eerste poging om met hem in contact te komen op een zondagmiddag op dat zijn tuin er keurig netjes bij ligt).

De natuur, wat is ze voor hem? Tip wordt lyrisch. Daar kan hij niet genoeg van hebben. Hij komt gewoonweg tijd te kort om van de natuur te kunnen genieten. De mens welwillende natuur, waar hij in zijn verlangen om alleen te zijn urenlang kan vertoeven. Maar ook de afschrikwekkende natuur die met al haar macht en kracht de mens duidelijk kan laten zien dat hij maar een nietig wezen is en blijft, ondanks zijn intelligentie en vindingrijkheid. Vandaar die prachtige natuurbeschrijvingen in 'De morgen loeit weer aan'.

En daar, in schrille tegenstelling tot de kracht van de natuur, de frêle figuur van de vrouw. Over literatuur praten en de vrouw niet noemen moet een onmogelijke zaak zijn. Zeker als het gaat om auteurs uit onze regio. Er is pas een studie verschenen, waarin het beschrijven van de vrouw vanuit het natuurgebeuren bekeken, gesignaleerd wordt. Dit is voor Tip niets bijzonders. Hier in de West hebben wij nog niet nadrukkelijk kennis gemaakt met de volledige sloop van de barrières tussen man en vrouw. Voor ons staat ze nog steeds op een voetstuk. En wat doe je als je onderaan een voetstuk staat? Je kijkt tegen wat erop staat op, bewondert dat. Zo doe je met de vrouw. Ze mag best weten dat je haar het fijnste wezen vindt. Maar als het moet, dan laat je haar ook weten dat jij de man bent: het macho-motief.

VROUW

Hoogstwaarschijnlijk is dit beeld van de vrouw er debet aan dat wij in het Papiaments zoveel versierende benamingen hebben voor de vrouw. D'r moest eens een inventaris komen van al die liefkozende beschrijvingen van de vrouw, voordat deze verloren gaan.

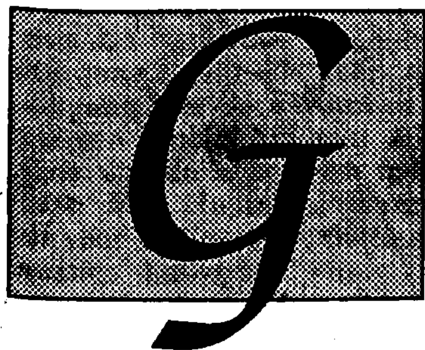
Waardoor wij komen te praten over het Papiaments. Tip schrijft ook in het Papiaments (in zijn bundel 'Afschuw van licht' zijn ook Papiamentse gedichten opgenomen). De promotie van onze moedertaal is eigenlijk te laat gekomen. Maar toch kan hij niet nalaten een waarschuwende toon te laten horen. Tip heeft zo zijn twijfels over het onderwijsgebeuren. Waarom niet het Papiaments alleen als vak introduceren en ernaast het Nederlands als instructievak blijven aanhouden ? Want, laten we eerlijk zijn: de komende decennia zullen we volle vliegtuigen naar Nederland sturen allemaal aankomende studenten. Met het Papiaments als instructietaal doen we ergens onze eigen kinderen tekort. Trouwens, op dit moment lijkt het erop alsof noch het Nederlands noch het Papiaments goed geïnstrueerd worden.

YAYA

Hierna kon ik niet nalaten te vragen hoe het komt dat hij in zijn romans de yaya-figuur niet ten tonele voert. Zij is toch een persoon die in de blanke families van vroeger zeer nadrukkelijk aanwezig is geweest. Tip is het hier helemaal mee eens, maar bij hem thuis kende men geen yaya. Tips moeder heeft steeds de teugels strak in handen gehouden. Er hoefde geen vreemde assistentie te verlenen. Vandaar dat hij haar ook niet opneemt in zijn romans. Wel is hij het ermee eens dat het tijd wordt dat iemand een gedegen studie wijdt aan deze voor ons uitzonderlijke figuur. Degenen die de yaya hebben meegemaakt of die zelf yaya zijn geweest, sterven langzaam maar zeker uit.

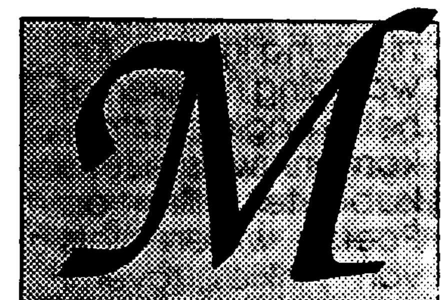
Het is ondertussen laat geworden. Tip wordt spraakzamer. Maar ik moet weg. Van mijn spiekbriefje met vragen, van tevoren zorgvuldig opgesteld, is niet veel terecht gekomen. Het was ook niet nodig. Alles ging erg spontaan, zeker als het niet over de persoon Tip zelf ging. Ik ben altijd welkom. Ma. zeker terugkomen. De honden zeggen even gedag en gaan achter slot, want binnenkomen en weggaan komt niet voor in hun vocabulaire. Onderweg betrap ik me erop dat ik steeds mompel: 'Wat een fijn mens, die Tip. Alleen, dat wel, maar zeker niet eenzaam'.

PABLO WALTER

Nieuwste roman van Colombiaanse auteur

Garcia Marquez in een historisch labyrinth

DE LAATSTE ROMAN van de Colombiaanse schrijver en Nobelprijswinnaar (1982) Gabriel García Márquez (Aracataca 1928), heet 'EL GENERAL EN SU LABERINTO'. Een literair-historisch werk, waarvan de titel ontleend is aan de woorden die de Zuidamerikaanse vrijheidsstrijder Simón Bolívar uitsprak op 10 december 1830 op zijn ziekbed, nadat hij zijn testament en zijn proclamatie had gedicteerd. Op aandringen van zijn dokter, die wilde dat hij zich de biecht liet afnemen en de sacramenten ontving, zei Bolívar: 'Wat is dit? Zal ik er zo slecht aan toe zijn dat men over biechten en testament met mij moet praten? Hoe zal ik uit dit labyrint kunnen komen!

Márquez heeft het deze keer dus over een zeer beroemd historisch figuur, nl. Simón Bolívar (1783-1830), de bevrijder van het Zuidamerikaanse kontinent. Met ongelooflijke meesterschap en in de voor hem zo karakteristieke stijl, verhaalt Márquez hoe het Simón Bolívar verging op de laatste reis, die hij in 1830 maakte van Bogóta naar Santa Marta, een kustplaats aan de Europa te verschepen. Gedurende deze reis, die gedeeltelijk over land en per rivier (Río Magdalena) ging, werd hij vergezeld door een handjevol militairen, en deed hij verschillende steden aan, die de achtergrond vormen van allerhande voorvallen en herinneringen aan vorige bezoeken.

GABRIEL GARCIA MARQUEZ

ONGENADIG

Simón Bolívar zelf wordt op een zeer dramatische wijze beschreven. Ongenadig worden de eigenschappen, gevoelens, deugden en ondeugden, die de mens eigen zijn, in zijn geval, aan de hand van verschillende gebeurtenissen, naar voren gebracht door de schrijver. Zo komt de lezer b.v. te weten hoe Bolívar zich heeft opgesteld tegenover zijn vrienden en vijanden, hoe hij de vrouw bezag en hoe hij met ze omging en welke onzedelijke handelingen hij verrichtte om zijn doelen te bereiken. Verder wordt uit de doeken gedaan in wat voor een betreurenswaardig ziekelijke toestand hij verkeerde gedurende de reis en hoe teleurgesteld hij was in de gevolgen van zijn levensdroom: de schepping van de verenigde staten van de Zuidamerikaanse landen.

Na het lezen van dit boek is de lezer voor altijd genezen van het romantische beeld van Simón Bolívar, zou hij het ooit hebben gehad. Ter illustratie: tijdens zijn verblijf in Honda, was hij in de rivier Magdalena gaan zwemmen. Hierover wordt op blz.79 gezegd: *'Voorbij was de tijd dat hij nog kon wedden een bergstroom over te zwemmen met een hand op zijn rug vastgebonden, en zelfs in die toestand van de meest bekwame zwemmer te winnen. Deze keer zwom hij, hoe dan ook, zonder afmatting, gedurende een half uur, maar zij die zijn honde ribbenkast en zijn kromgegroeide benen hadden gezien, konden niet begrijpen dat hij nog in leven kon zijn met zo weinig lichaam'.*

MAGISCH -REALISTISCH

Al is het fictieve element in deze roman wat op de achtergrond gedrongen door het sterk geschiedkundige karakter ervan, toch ademt het verhaal de magisch-realistische sfeer uit, die zo kenmerkend is voor Márquez. Ingrediënten zoals het spel met contrasten, de spot met de werkelijkheid, het bijgeloof, de onverwachte handelingen en gebeurtenissen, de voortekens, de buitengewone handigheid en vaardigheid van de kant van zijn personages en de altijd aanwezige bovennatuurlijke kracht die handelingen en gebeurtenissen beïnvloedt, zijn volop aanwezig in deze roman.

Curaçao heeft alweer een prominente plaats in deze wereld van het magisch-realisme van Márquez. Maar liefst vijf maal wordt 'Curaçao' in deze roman genoemd, al wordt zijn vermelding deze keer niet zozeer bepaald door het fictieve (het magisch-realistische karakter van het eiland) zoals dit wel het geval is in eerdere werken van Márquez, zoals b.v. 'Cien años de soledad' (1967), 'El otoño del patriarca' (1975), 'Crónica de una muerte anunciada' (1982) en 'El amor en los tiempos de cólera' (1985), maar door enkele historische feiten, n.l. het feit dat twee van zijn strijdmakkers, Luis Brión en Manuel Piar, van Curaçao kwamen en door het feit dat Simón Bolívar zelf een tijdje (1811-1812) op het eiland had vertoefd.

In verband met Curaçao worden ongeveer drie bladzijden aan Manuel Piar gewijd. Zo wordt het volgende over hem gezegd:

'Generaal Manuel Piar, een stevige mulat van Curaçao, van 35 jaar en met zoveel roem als degene in de patriottische strijdkrachten, die het meest het gezag van de generaal (Bolívar) op de proef had gesteld,....

Hij werd schuldig verklaard aan desertie, opstand en verraad, en kreeg de doodstraf opgelegd met verlies van zijn militaire titels. Gezien zijn verdiensten achtte men het niet mogelijk dat de generaal (Bolívar) het vonnis zou bevestigen,..... De generaal (Bolívar) werd op allerlei manieren onder druk gezet, hij luisterde vriendelijk naar de meningen van zijn naaste vrienden, onder hen Briceño Méndez, maar zijn besluit bleek onherroepelijk... De generaal (Bolívar) had geweigerd de executie bij te wonen. De enige die bij hem thuis was, was José Palacios, en deze zag zijn strijd om de tranen te onderdrukken toen hij het salvo hoorde. In de proclamatie waarmee hij de troepen informeerde, zei hij: 'Gisteren was het een dag van smart voor mijn hart'.

De rest van zijn leven zou hij herhalen dat het een politieke eis was, die het land redde, de opstandelingen overreedde en de burgeroorlog voorkwam. In ieder geval, deze was de gruwelijkste machtsdaad van zijn leven, maar ook het meest opportuun, waarmee hij onmiddellijk zijn gezag verstevigde, en de weg vrijmaakte voor zijn glorie. (blz.229-231).

'El general en su laberinto' een roman over een 'held' uit de geschiedenis, die zijn aktualiteit nog lang niet heeft verloren. Zijn ideeën schijnen goed te passen in die, welke Márquez zelf al jarenlang in zijn literaire werken, interviews, journalistieke stukken en reportages voor de radio en televisie huldigt. Steeds benadrukt hij het feit dat de Zuidamerikaanse werkelijkheid niet te vergelijken is met die van de Oude Wereld. De volgende fragmenten uit een gesprek tussen Simón Bolívar en de Fransman Diocles Atlantique, hadden uit een gesprek kunnen komen tussen personages uit eerdere (fictieve) werken van Márquez.

'Gedurende de verwoede strijd heb ik persoonlijk het bevel gegeven tot executie van achthonderd Spaanse gevangenen op een dag, de zieken van het La Guaira hospitaal inbegrepen. Heden zou ik, onder dezelfde omstandigheden, hetzelfde bevel geven, zonder dat mijn stem zou trillen, en de Europeanen zouden de morele kracht niet hebben om het mij te verwijten, want als er een geschiedenis is die doordrenkt is van bloed, van onwaardigheden, van onrechtvaardigheden, dan is het wel de geschiedenis van Europa'. .... 'Dus wilt u zo goed wezen ons niet meer te vertellen wat we moeten doen', besloot hij (Bolívar). 'Probeer ons niet te leren hoe we moeten zijn, probeer ons niet aan jullie gelijk te maken, pretendeer niet dat wij in twintig jaar goed moeten doen wat jullie in tweeduizend jaar zo slecht hebben gedaan'. .... Laat ons, alstublieft, rustig onze Middeleeuwen doormaken!. (blz.129-130).

Het boek eindigt met de dood van de hoofdpersoon, die op 17 december 1830 op de boerderij van San Pedro Alejandrino in de kleine havenstad Santa Marta omringd door heel weinig vrienden de laatste adem uitblies.

Voor lezers van Márquez is dit boek zeker een 'must'.

N.B. Alle citaten zijn genomen uit de eerste editie van de Columbiaanse uitgeverij: Editorial Oveja Negra. De uitgave bestemd voor exclusieve verspreiding in Colombia, Venezuela, Perú, Bolivia, Ecuador en Panamá.

I.S.A. BRUTE

Het Tover-Ei van Pinkie

TOEN PINKIE op een dag op het strand speelde, vond hij een ei. Een vreemd ei, zoals hij er nog nooit eerder een gezien had. 'Misschien is het wel een toverei', dacht hij. 'Met een tovervogel van goud erin. Weet je wat! Ik neem hem mee naar huis'. Voorzichtig legde hij het in zijn karretje. En omdat niemand mocht weten, dat hij een toverei had gevonden, bedekte hij het met takjes en blaadjes, voordat hij er mee naar huis ging. 'Wat heb je daar in je karretje, Pinkie?' vroeg een nieuwsgierig parkietje. 'Oh eh, niets hoor', zei Pinkie en rende zo snel hij kon met zijn karretje naar huis.

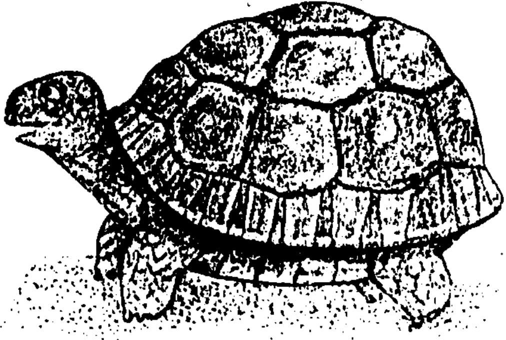

'Ik moet het goed verstoppen', dacht hij, 'Anders komen dieven mijn gouden tovervogel nog stelen'. Zonder dat iemand het zag, legde hij het ei achter in het kaboutertuintje onder een groot warmoesblad. En elke keer, als er niemand in de buurt was, ging hij kijken of het ei nog niet uitgekomen was. Zelfs kabouter Brr en Poetsje wisten niets van Pinkies toverei af.

De volgende dag, net toen de drie kaboutertjes hun bordje papajasoep op hadden, werd er op de deur geklopt. 'Kabouter Brr, Poetsje, zijn jullie thuis?' riep iemand. Het waren Zeurpiet de schildpad en zijn vrouw. 'Hé, dat is leuk', zeiden de kaboutertjes verrast. 'Zijn jullie dat hele eind door de mondi gelopen om ons te komen bezoeken?'

'Nee nee', zuchtte Zeurpiet de schildpad, 'We zijn echt niet voor ons plezier gekomen. Ai, help ons toch kaboutertjes. We zijn onze baby kwijt en we weten niet, waar we moeten zoeken'. 'Jullie baby kwijt!' schrokken de kaboutertjes, 'Maar dat is vreselijk. Daar moeten we dadelijk iets aan doen'. En Pinkie rende naar zijn toverei achter in de tuin. Misschien was de gouden tovervogel al uit gekomen. En misschien kon Pinkie hem dan vragen, of hij de schildpad-baby terug kon toveren. Kijk, er zat al een barst in het ei! Pinkie ging naast het ei zitten en wachtte op de tovervogel.

Intussen vertelden Zeurpiet en zijn vrouw aan Kabouter Brr en Poetsje, hoe ze hun baby kwijt geraakt waren. 'Ik had een mooi ei gelegd', zuchtte mevrouw schildpad, 'En dat op het strand gelegd. Maar toen ik ging kijken, of mijn babietje al uit het ei gekomen was, was het verdwenen'. 'En zoeken is zo moeilijk voor ons', zei Zeurpiet met een bibberstemmetje. 'Omdat we maar zo langzaam vooruit komen. Daarom dachten we, dat jullie ons misschien konden helpen'.

ZOEKEN

'We gaan dadelijk op pad', beloofden de kaboutertjes. En ze renden de mondi in om te zoeken. En alle dieren, die ze tegen kwamen, hielpen mee. Terwijl Kabouter Brr en Poetsje op het strand zochten, vlogen de vogels over de mondi en keken scherp in het rond. De muisjes kropen onder struiken en planten. De hagedisjes en de mieren, de geitjes en de konijntjes, allemaal probeerden ze het schildpad-ei te vinden. Onder stenen en takjes, achter rotsblokken en bomen en in alle kuiltjes en holletjes die ze maar tegen kwamen. Maar hoe iedereen ook zijn best deed, het ei was weg en bleef weg.

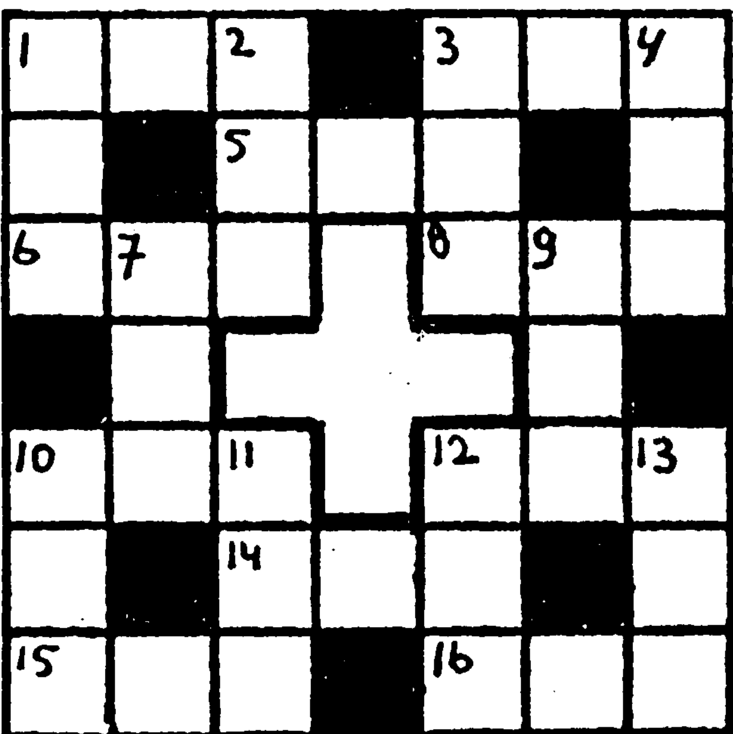

Intussen zat Pinkie naast zijn toverei en zag de barst steeds groter worden. Krak, daar was nog een barst. Krak krak, deed het ei nog eens. Toen viel het in een heleboel stukjes uit elkaar en eruit kwam.... een klein schildpadje! 'Hoeraaa!' schreeuwde Pinkie, 'Mijn toverei heeft het schildpadje terug gebracht!'

Wat waren de twee schildpadden blij! Ze besnuffelden hun babietje aan alle kanten. En tegen alle dieren, die kwamen kijken, zeiden ze: 'Is hij niet lief?' En de kaboutertjes en de dieren waren al net zo blij als zij, dat het kleine schildpadje terecht was. Alleen Pinkie voelde zich een beetje teleurgesteld. Kabouter Brr had hem verteld, dat het ei alleen maar een gewoon schildpaddei geweest was en géén toverei. 'Maar ik zoek net zo lang, tot ik een écht toverei gevonden heb', dacht hij koppig. Wat denk je, zal hij er eentje vinden?

NEL BASILIO

Puzzel van de week

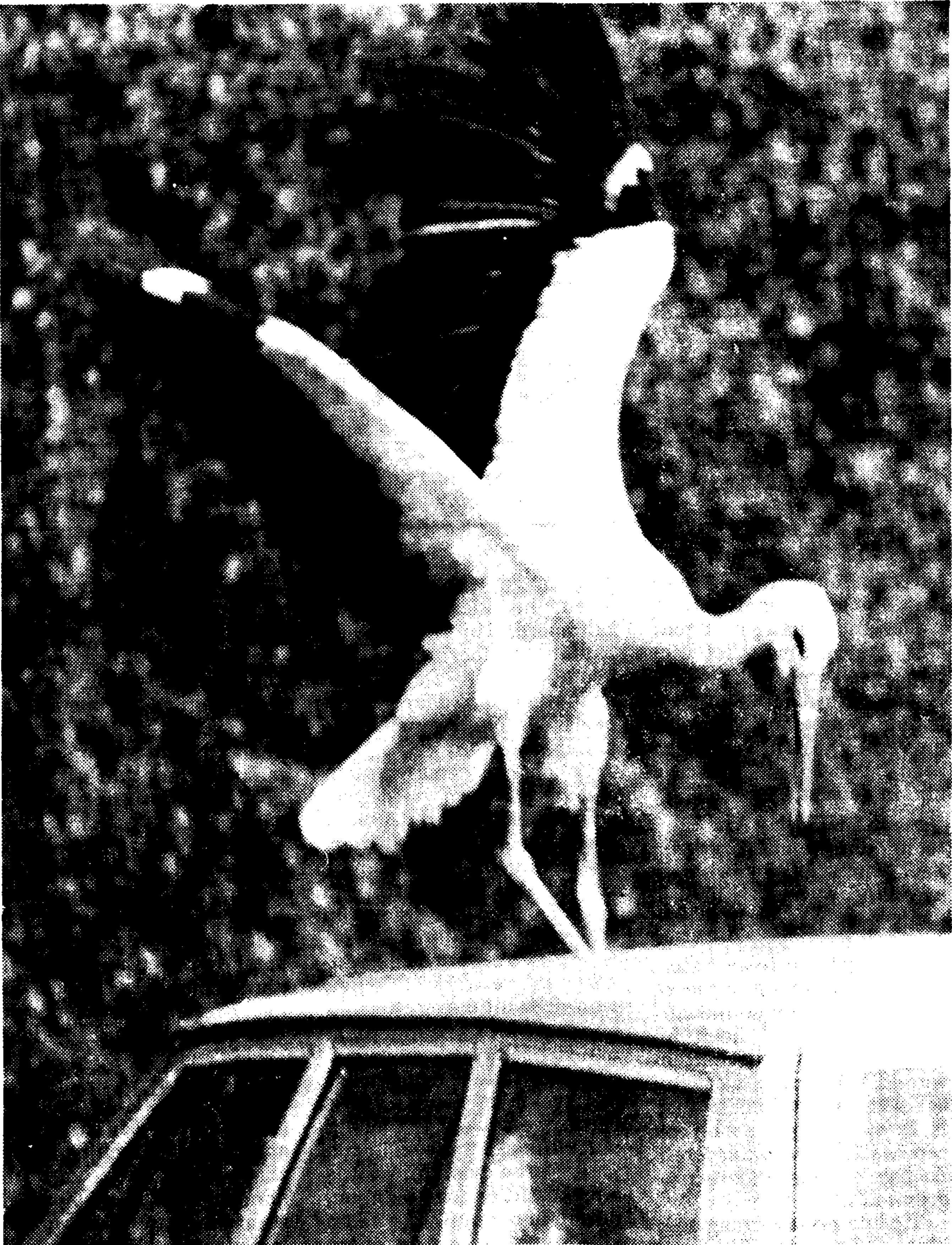
HORIZONTAAL: 1. Muzieknoot; 3. Niet knap; 5. Eerste vrouw op aarde; 6. Stap; 8. Baardje; 10. Hoofddeksel; 12. Spoedig; 14. In orde; 15. Geneesmiddel; 16. Niets.

VERTIKAAL: 1. Vruchtenat; 2. Krijg je op school; 3. Dragen heren; 4. Tam; 7. Oppervlaktemaat; 9. Bewoner van Ierland; 10. Speelgoed; 11. Speelgoed; 12. Naaldboom; 13. Paling.

Oplossing vorige keer

HORIZONTAAL: 1. Leeuw; 5. Vis; 7. Als; 8. Idem; 10. Af; 11. Snor; 13. Rots; 14. Ze; 15. Dame; 16. Eer; 17. Rem; 18. Raden.
VERTIKAAL: 1. Laat; 2. Elf; 3. Es; 4. Winter; 5. Ver; 6. I.m.; 9. Dos; 11. Som; 12. Bern; 13. Ram; 14. Zee; 15. De; 16. E.d.

DE winnares van de laatste kinderpuzzel was:
Awindra Sewgobind
Kaya Araña 13
Curaçao Ned. Ant.

Deze ooievaar heeft een grote hekel aan auto's en is in het Westduitse plaatsje Wunstorf een echte lastpost geworden. Plaatselijke autoriteiten willen met de hulp van een parkopzichter de vogel naar veiliger oorden overbrengen. Dit om te voorkomen dat de een of andere woedende automobilist zich laat gaan en wraak neemt op het dier dat het niet kan laten voorbijrijdende auto's 'aan te vallen'.

Wist je dat ? ? ?

NIET ALLEEN honing, maar ook stuifmeel is erg gezond. Dat wisten de oude Grieken en Romeinen al. De Grieken gebruikten het als geneesmiddel of aten het bij hun vlees of vis. De Romeinen aten hun brood met honing en stuifmeel. En dat zagen ze als een gave van de goden om hun gezondheid te beschermen. Tegenwoordig kun je stuifmeel in pilletjes of poedervorm kopen. Het is onder andere goed voor de bloeddruk, zegt men.

****

De Afrikaanse olifant is het grootste en zwaarste dier, dat op land rond loopt. Per dag eet hij maar liefst 100 kilo aan bladeren, takken, vruchten, wortels en knollen en drinkt hij 150 liter water. Hij kan niet zo goed zien, maar horen en ruiken des te beter. Geen wonder met zulke grote oren en zo'n lange slurf. Die oren gebruikt hij ook als waaier. En met zijn slurf, eigenlijk een hele lange bovenlip, grijpt en betast hij alles. Omdat er veel olifanten gedood worden om hun ivoren tanden is men bang, dat ze over zo'n 20 jaar uitgestorven zullen zijn.

****

Als een kat niets meer kan horen of zien, heeft hij altijd zijn snorharen nog. Deze zitten niet alleen aan beide zijden van de lippen, boven en onder de ogen, maar ook aan de achterzijden van de voorpoten. Deze haren zijn test-organen, waarmee de kat in het donker voorwerpen kan betasten. De gezichtsharen zijn minstens zo lang als het lichaam breed is. Zo weet de kat dus, of ze door een nauwe doorgang kan, zonder te blijven steken.

****

Mopjes

Kleine Tom zit met een bord vol eten voor zich en lust het niet.
Moeder: Andere kinderen zouden blij zijn, wanneer ze maar de helft kregen van wat wij nu te eten hebben!
Tom: Ik ook.

* * *

Fransje heeft per ongeluk een kwartje ingeslikt.
Vriend: Ga naar de dokter, joh!
Fransje: Ik ben niet gek! Twintig gulden betalen om een kwartje terug te krijgen!

* * *

Twee vlooien komen uit de bioscoop. Vraagt de één aan de ander: Zullen we te voet naar huis gaan of nemen we een hond?

* * *

Baas: Zo'n langzame als jij ben ik nog nooit tegengekomen. Je loopt langzaam, praat langzaam, werkt langzaam. Ben je nog ergens vlug in?
Bediende: Ik ben vlug moe.

* * *

Ton heeft een nieuwe hond en wil het beest leren om te blaffen als hij wil eten. Hij doet het hem steeds maar weer voor...
Op een dag komt zijn vriend Ken op bezoek: Hoe gaat het met je nieuwe hond. Blaft hij al, als hij eten wil?
Ton schudt bedroefd zijn hoofd: Nee, hij eet alleen, als ik geblaft heb.

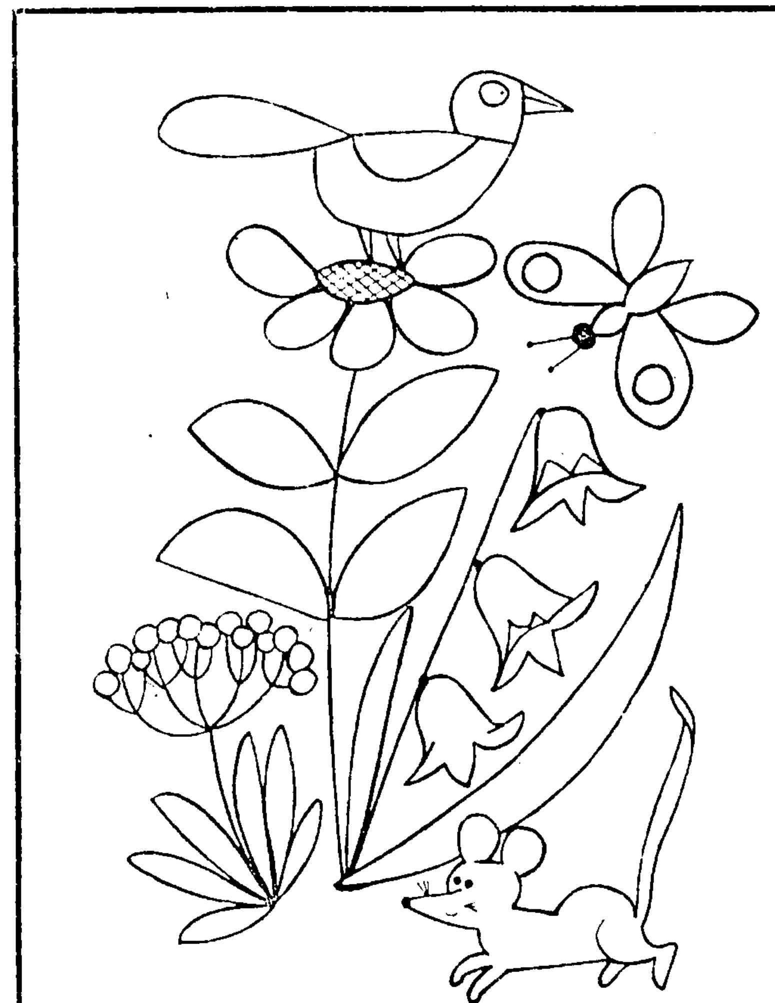
* * *

Onderwijzer: Noem eens enkele soorten bier?
Kees: Amstel bier, Heineken bier, Arabier...

* * *

Moeder kwaad: Waarom heb je Peter een trap in zijn buik gegeven!
Floor: Ik wilde dat helemaal niet, maar hij draaide zich plotseling om.

* * *

Om te kleuren

Goocheltrucje

Toveradem

GEEF iemand een spel kaarten en laat hem er één uit halen. Vraag hem nu te proberen, de kaart, die hij bovenop heeft gelegd, op de negende plaats te blazen. Zeg hem heel hard te blazen en daarbij aan de negende plaats te denken. Misschien lukt het dan.

Natuurlijk lukt het niet! Maar als de ander klaar is, ga jij zogenaamd kijken, of de ander hem op de negende plaats gekregen heeft. Je telt ze af. Dus je legt de eerste kaart op tafel, de tweede erop, enzovoort tot je er negen hebt afgeteld. Dat stapeltje leg je dan weer op de andere kaarten. De eerste kaart ligt nu op de negende plaats!

Nu zeg je: "Ik wist wel, dat jij geen toveradem hebt. Laat mij het maar eens proberen". Je blaast en blaast en doet er een beetje geheimzinnig bij en telt dan weer af. Daar is dan de goede kaart! Op de negende plaats! Doe dit kunstje nooit 2 maal, want dan krijgen ze het misschien door.

Gymnastiek-grapje

GA MET je rug tegen de muur zitten. Zorg, dat je van je schouders tot je zitvlak tegen de muur aan zit. Probeer nu je beide benen op te heffen zonder je handen te gebruiken. En wat zie je dan? Het lukt niet!

Nog een andere "oefening". Ga met je rug en hakken tegen de muur gedrukt staan. Laat een cent vallen en probeer die op te rappen zonder je knieën te buigen. Zo recht als een kaars dus. Wedden, dat het niet lukt!

Laatste onmogelijkheid: Sta van je stoel op zonder je rug te buigen. Nee nee, ook niet je handen gebruiken.

Ruimtesonde nu op weg naar de ☆ ☆ ☆ ☆ ☆

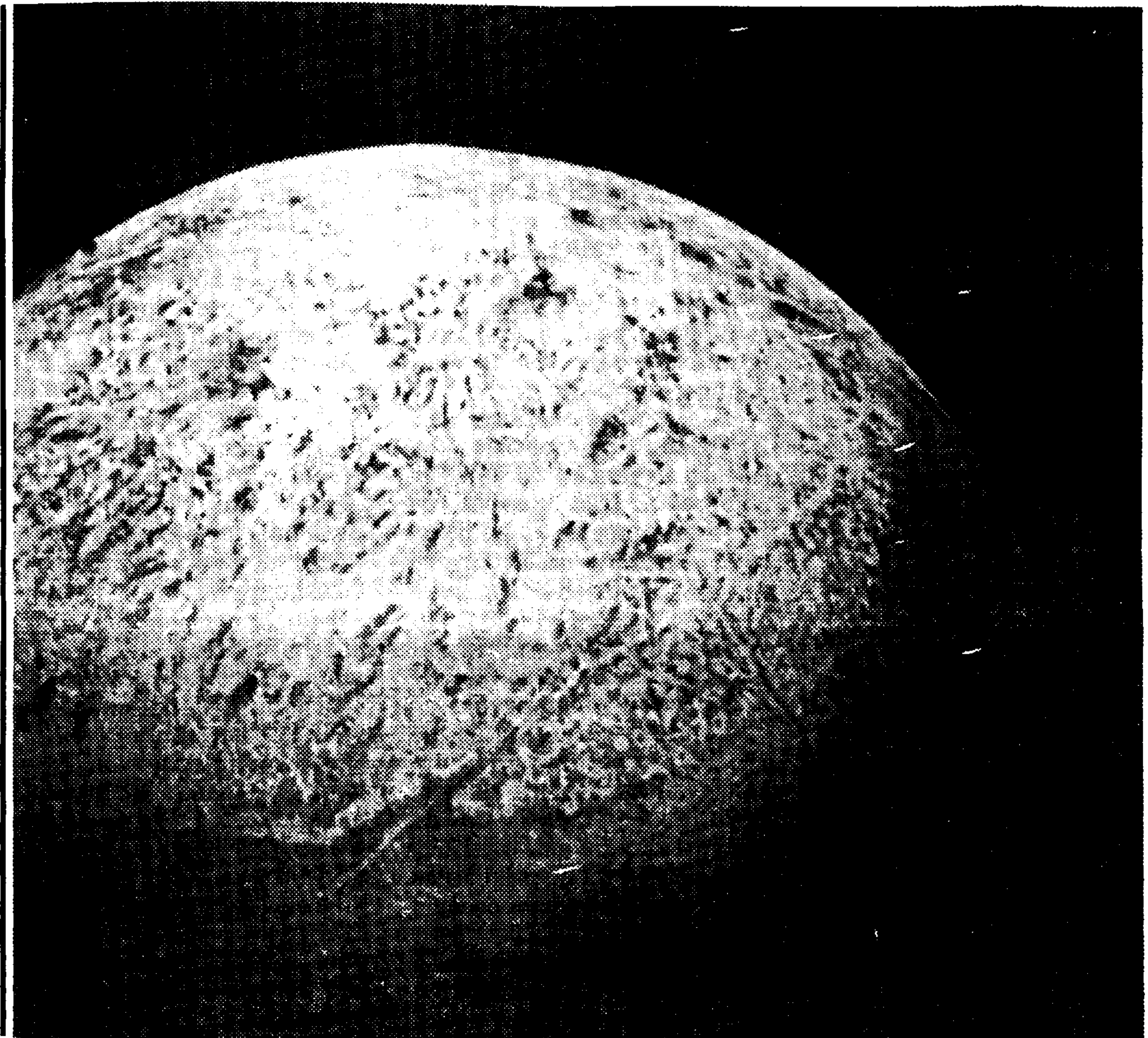
Voyager-2 volbracht perfecte planetentocht

PASADENA- Na een spectaculaire reis door ons zonnestelsel welke twaalf jaar geleden begon en die de 'boodschapper van de kleinste planeet", zoals de Voyager-2 in NASA-kringen wordt genoemd, is het fotograferende ruimtevaartuig op weg naar de sterren. Een lange weg: de eerste ster komt de boodschapper van de aarde pas over zo'n 40.000 jaar tegen, terwijl de radio aan boord naar verwachting nog maar slechts 25 a 30 jaar informatie naar de aarde blijft doorseinen. Maar in 40.000 jaar kan er veel gebeuren wanneer men bedenkt hoeveel vorderingen er zijn gemaakt sinds 1957 toen met de lancering van de Russische Spoetnik de eerste satelliet het grote ruimteavontuur begon.

Met het Amerikaanse Apollo-projekt werden daarna de eerste mensen op de maan gebracht, terwijl onbemande ruimtevaartuigen de planeten Venus en Mars van nabij gingen bekijken. Voor de wetenschappers is de reis van de Voyagers het hoogtepunt van het ruimteprogramma, immers met de gegevens die door de twee 20'ontdekkers' naar de aarde terug werden geseind, is men tot ver in de jaren 2000 zoet. Het meest indrukwekkende moment van de Voyager-2 missie vond vorige maand plaats, toen de eerste fotos van Neptunus bij het ruimtevaartcentrum in Pasadena binnenkwamen: kraakheldere beelden van een planeet en zijn manen die verrassende informatie opleverden. Een NASA-medewerker riep enthousiast uit: :Jezus, wat een manier om afscheid te nemen van ons zonnestelsel...' Over Neptunus, de laatste planeet welke door de Voyager-2 werd bezocht, was tot dusver maar weinig bekend. Hij is op aarde nooit met het blote oog waar te nemen en verschijnt slechts als een vlekje op de telescoop. Veel meer dan dat Neptunus 17,2 keer de massa en 57 keer de omvang van de aarde heeft en een omlooptijd van 165 jaar om de zon, wist men niet. Van Neptunus waren er voor de Voyager-reis twee manen bekend: Triton, de meest interessante welke in 1846 werd ontdekt, en Nereid die pas honderd jaar later in 1949 werd waargenomen. Voyager-2 bracht aan het licht dat behalve deze twee, Neptunus nog vier manen heeft en een systeem van complete ringen, vergelijkbaar met die van Saturnus, Jupiter en Uranus.

TRITON

Vooral enthousiast was men in Pasadena met de nieuwe gegevens over Triton.De haarscherpe foto's welke door de Voyager-2 bij de 'flyby' op een afstand van nauwelijks 3000 mijl werden gemaakt en feilloos naar de aarde werden teruggeseind, toonden o.m. aan dat Triton naast Titan (een maan van Saturnus), de enige maan in ons zonnestelsel is met een atmosfeer. Verondersteld wordt dat Triton, een rots-en ijsmassa, omringd wordt door een dunne laag stikstof en methaan en dat deze maan 4000 miljoen jaren geleden werd 'binnengehaald' door de aantrekkings-kracht van Neptunus. Dat gebeurde gedurende een periode dat de planeten en manen werden gebombardeerd met brokken ontstaan uit hun eigen formatieproces, hetgeen de kraters verklaard welke duidelijk waarneembaar zijn op de Voyager-fotos. Voor het zover was, moest Voyager-2 de respectabele afstand van zeven miljard kilometers afleggen, met een precisie die het ruimteschip in staat stelde om als het ware van de ene planeet naar de andere te worden geslingerd. Dat de lancering in 1977 plaatsvond is geen toeval, op dat moment stonden de te bezoeken planeten in de meest gunstige stand ten opzichte van elkaar en bij eventueel uitstel had men 176 jaar moeten wachten

Voyager-2 bevond zich op 330 duizend mijl van de maan Triton bij Uranus toen deze foto werd gemaakt. Later passeerde de ruimtesonde Triton op een afstand van slechts 3000 mijl.

voor dezelfde unieke gelegenheid zich weer zou voordoen.

TWEE VOYAGERS

In 1977 werden twee Voyagers gelanceerd.Zij vlogen eerst naar de planeet Jupiter en vervolgens naar Saturnus.De baan van Voyager-1 werd bij Saturnus afgebogen naar de Saturnusmaan Titan.Daardoor kon deze sonde niet meer planeten aandoen. Na de Saturnusmaan ging zij op zoek naar de grens van de zonnewind, de constante stroom van deeltjes uit de zon, die het magnetisch veld van de aarde beinvloedt. Voyager-2 werd van Saturnus doorgestuurd naar de derde planeet Uranus en begaf zich daarna op weg naar Neptunus, voor zover bekend de buitenste planeet van ons stelsel. De Voyagers bestaan elk uit een schotelantenne van 3,6 meter doorsnee op een module van een halve meter hoog bij 1,75 meter, waarin en waarop de apparatuur zit. Ze wegen ruim 600 kilo en hebben geen stuwmotor.De aantrekkingskracht slingert ze steeds door van de ene naar de andere planeet. De zestien stuwraketjes dienen alleen om op koers te blijven of te kantelen voor het nemen van foto's en het doen van metingen. Alle instrumenten, de radio inbegrepen, werken op twee kerngeneratoren.

LANCEERLUIK De doorslinger-mogelijkheid via de zwaartekracht van de planeten werd in 1961 ontdekt door de toen 25-jarige Michael A. Minovich van het Jet Propulsion Laboratory in Pasadena Californië, dat de Voyager missie leidt. Maar slechts eens in de 176 jaar staan Jupiter, Saturnus, Uranus en Neptunus zodanig ten opzichte van elkaar dat dit doorslingereffect kan worden benut voor verkenners zonder eigen voortstuwing. Zo'n stand deed zich in 1977 voor. De missie van Voyager leverde tienduizenden scherpe kleurenopnamen op. Zowel van de achtereenvolgens bezochte planeten Jupiter, Saturnus, Uranus en Neptunus, als van hun manen en ringen van stof, gruis en ijs om de planeten. De sondes kwamen heelhuids uit de gordel van planetoïden tussen Mars en Jupiter. De NASA had gevreesd voor botsingen met deze rondzwervende steenbrokken, maar deze zijn tot nu toe gelukkig uitgebleven. Met een snelheid van 50.000 km per uur razen de Voyagers nu door de ruimte binnen ons zonnestelsel weer zoals gezegd na 40.000 jaar de eerste ster wordt tegengekomen, na 147.000 jaar de tweede en na 525.000 jaar de derde.

PERFECT

De missie verliep perfect. Voyager-2 legde in twaalf jaar miljarden kilometers af zonder grote problemen met de apparatuur. Alleen viel een van de twee radioontvangers uit. En bij de scheervlucht langs Saturnus in 1981 kwam het cameraplatform een paar uur vast te zitten door ijs- en stofdeeltjes. En dan te bedenken dat de sonde 65.000 hoofdonderdelen telt, samen even ingewikkeld als 2000 kleuren-t.v.'s. Voor foto's met tijdopnamen, bij lichtsterkten 900 keer zwakker dan op aarde, kan de sonde zichzelf zonder verlies van stabiliteit dertig maal langzamer bewegen dan de uurwijzer van de klok. De tele-t.v.-camera kan een krantenkop lezen op een afstand van een kilometer. Het richtsysteem bepaalt met behulp van het computerbrein aan de hand van bepaalde sterren zelf de koers, positie en de nodige correcties met de stuurraketjes.Het is zo nauwkeurig dat de sonde op 24 augustus op 4800 kilometer hoogte over het noordelijk halfrond van Neptunus vloog, binnen 100 km van het doelgebied. Vanwege de enorme afstand duurde het vier uur en zes minuten voordat het radiosignaal van de sonde met de foto's de aarde bereikte. De sterkte van dit signaal bedraagt slechts 20 miljardste van de energie die het batterijtje van een digitaal horloge oplevert. De NASA heeft dan ook geweldige ontvangantennes in Australië, Spanje en Californië moeten opstellen.

STROOM

De elf waarnemingsinstrumenten van elke Voyager leverden in de afgelopen twaalf jaar een stroom van nieuwe gegevens en beelden, waarmee de wetenschap nog tientallen jaren vooruit kan: vijf biljoen (vijfduizend miljard) bits aan computergegevens, voldoende voor het vullen van 6000 complete series van de Encyclopdia Britanica. De interessantste ontdekkingen tot dusver: -Jupiter is opgebouwd uit dezelfde elementen en bezit deze in vrijwel dezelfde verhouding als de zon.; -Saturnusmaan Titan blijkt niet de grootste maan van het stelsel.Dat is de Jupitermaan Ganymedes; -Phoebe, de buitenste maan van Saturnus is een ingevangen planetoïde; -de planeet Uranus is donkerder en mysterieuzer dan enig ander object in ons stelsel; -alle onderzochte planeten hebben meer manen en ringen dan vanaf de aarde kon worden waargenomen; -Triton, een van de manen van Neptunus bestaat uit een korst van ijs en rotsen omgeven door een atmosfeer van methaan.

BOODSCHAP

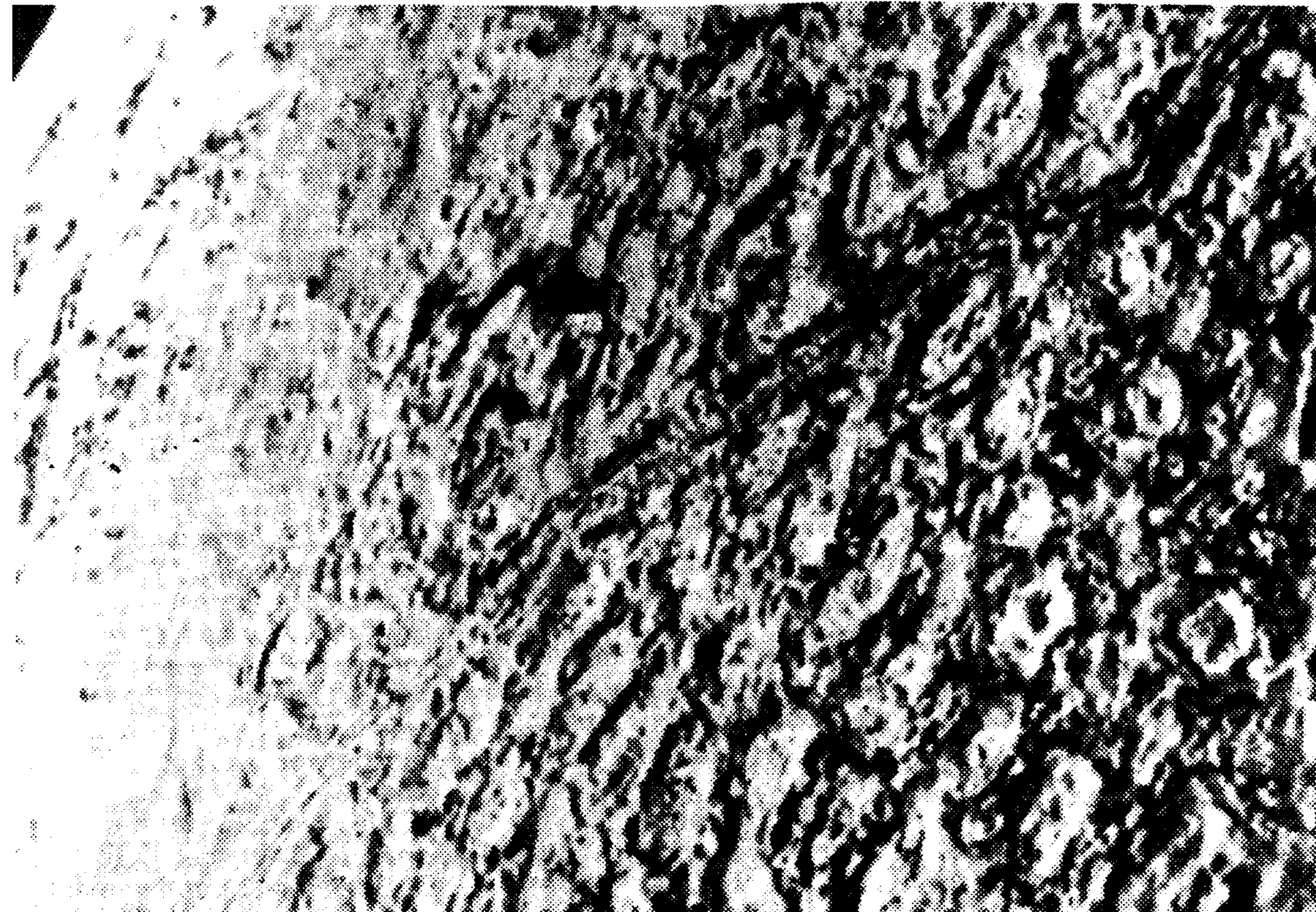
Ergens ver bij een andere zon zullen misschien over tienduizenden, zoniet honderdduizenden jaren, bewoners van een andere wereld zich afvragen wat de dunne koperen schijf betekent die zij van een ruimtescheepje hebben afgehaald. Beide Voyagers hebben namelijk zo'n schijf, opgeborgen in een beschermende aluminium hoes met bijverpakte informatie in wetenschappelijke taal.Ze moeten een miljard jaar gaaf blijven.... Als de verre vreemdelingen erin slagen de instructies te ontcijferen, merken ze dat het een fonograaf betreft, een soort grammofoonplaat met draaitafel, naald en al. Zetten zij de naald in de groef, dan krijgen zij 110 minuten lang aardse geluiden te horen: een menselijke kus, walvissen, vulkanen, regen, branding, krekels, voetstappen, een kloppend hart, een fluitende trein, een krijsende baby, het geratel van autotandwielen en in zestig oude en nieuwe talen gesproken groeten. Verder 27 stukken muziek (Beethoven, Bach, Mozart, Louis Armstrong en Chuck Berry). De NASA kocht de rechten voor het spelen van zijn muziek in het heelal buiten de aarde voor twee dollarcent....

BEELDEN

Maar het bericht is ook visueel. Zo zijn er 11 foto's van de wereld meegestuurd. En als de buitenaardsen beschikken over een monitor en stroom, kunnen zij de draaitafel aansluiten en de video-impulsen op de schijf afspelen: beelden van een zogende moeder, een vrouw die aan een ijsje likt, bergen, steden met hun verkeer, anatomie en voortplanting van de mens, een druivenplukker, een supermarkt, een Afrikaans huis en een zonsondergang. Man en vrouw mochten van puriteinen bij de NASA niet frontaal naakt worden afgebeeld... Misschien ook weten zij de geschreven boodschap te ontraadselen, die onder meer zegt: 'Dit is een boodschap van een kleine, verre wereld'. En: 'Wij hopen dat wij eens, nadat wij de problemen waar wij nu voor staan hebben opgelost, ons kunnen voegen bij de gemeenschap van galactische beschavingen.Deze plaat vertegenwoordigt onze hoop en vaste wil en onze goede bedoelingen in een uitgestrekt en ontzagwekkend heelal'.Ondertekend: Jimmy Carter, president van de Verenigde Staten. Omdat de ruimte zeer leeg is, bestaat er volgens de bekende astronoom Carl Sagan van de Cornell-universiteiteigenlijk geen kans dat een Voyager de planeten van een andere ster te bereiken. 'Het ruimtevaartuig zal alleen worden ontdekt en de plaat zal alleen worden afgespeeld als er elders in het heelal beschavingen zijn die ver gevorderd zijn met de ruimtevaart.',aldus Sagan.

JUPITER

De eerse planeet die de Voyagers bezochten, Jupiter, is groter dan alle andere planeten bij elkaar. Jupiter was al eens goed bekeken door de twee sondes Pioneer-10 en Pioneer-11, gelanceerd in 1972 en 1973. Maar pas de Voyager-foto's toonden aan dat de planeet uit dezelfde elementen bestaat als de zon. Jupiter is een gigantische gasbol van waterstof en helium, zonder noemenswaardige vaste kern. De straling bij de planeet is duizend maal sterker dan de voor de mens dodelijke dosis. De wolkenformaties vertonen allerlei gradaties: rood, bruin, oranje en geel. Op het zuidelijke halfrond licht die diepere delen een teer blauw op, de eerste keer dat deze kleur op Jupiter werd waargenomen. De grote 'rode vlek' is het opvallendste kenmerk' van de planeet en is mogelijk van rode fosfor. De vlek is koeler dan in de omringende wolken.

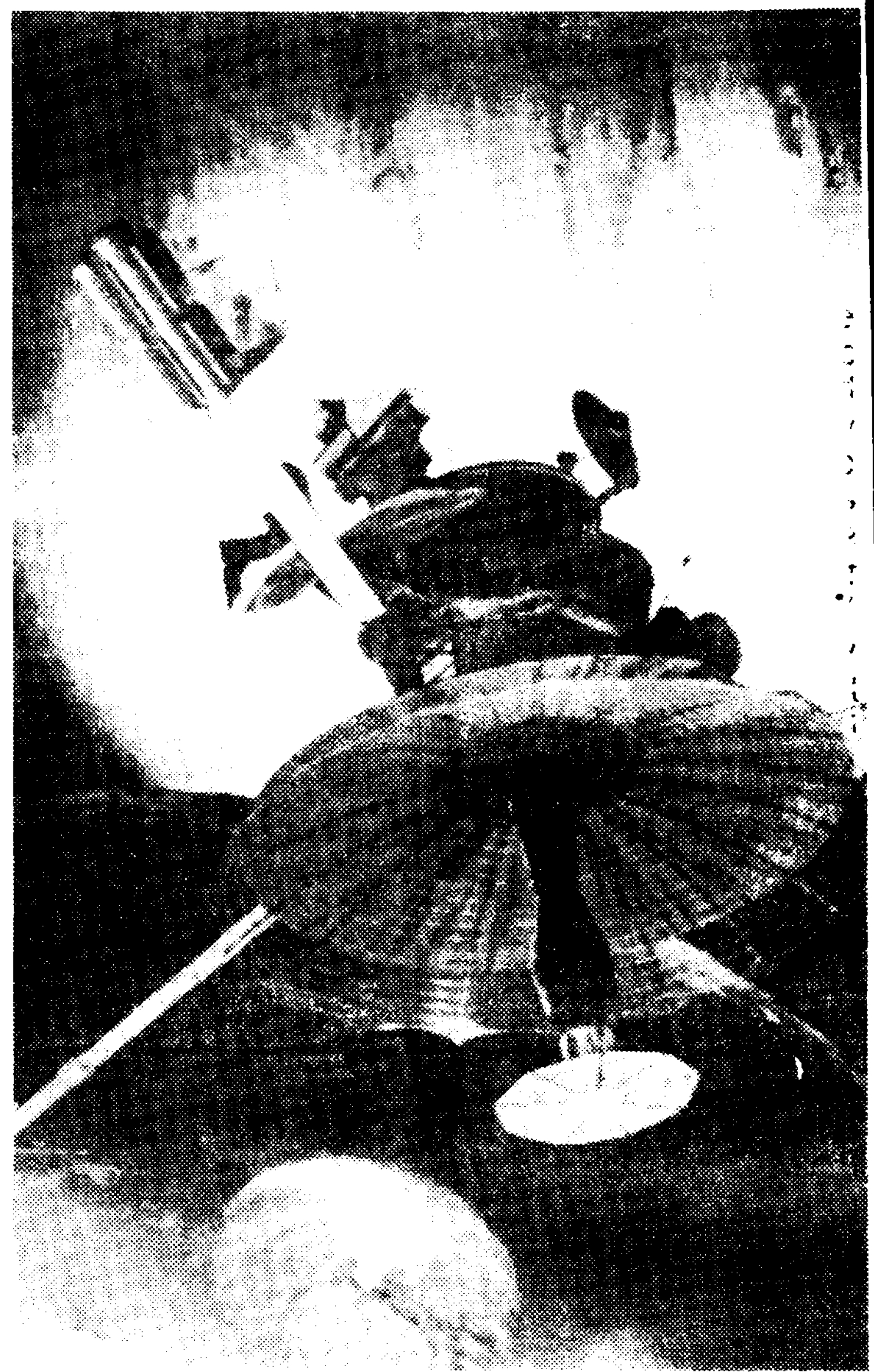
Dit is een van de meest duidelijke detailfotos door Voyager-2 gemaakt van de oppervlakte van Triton. Duidelijk kan men de sporen van kraterinslagen waarnemen.

SINAASAPPEL

Van de vier al door Galilei ontdekte Jupitermanen, lijkt Io op een pokdalige sinaasappel. De Voyagers zagen er acht vulkanische uitbarstingen, met pluimen van 100 tot 200 kilometer hoogt. De uitgestoten zwavel kristalliseert op grote hoogte en 'sneeuwt' terug naar het oppervlak. Ganymedes, de grootste maan van ons zonnestelsel is geel en bestaat vermoedelijk uit water omgeven door een 100 kilometer dikke ijslaag. Calisto- een bijna even grote kogel van bruin en groen ijs- zit vol inslagkraters. De laatste Galileïsche maan en helderste van de vier is de geel en bruin gevlekte Europa, die voornamelijk is samengesteld uit een silicaatkern met een korst van ijs van enige tientallen kilometers dik. Analthea, geen Galileïsche maan, lijkt meer op een langwerpig ei. De oranje en gele tinten wijzen op de aanwezigheid van zwavelzouten.

Zijn enorme ring maakt de mat-mosterdkleurige Saturnus tot een wel uitermate boeiend object.De atmosfeer van de tweede planeet naar grootte wijkt niet veel af van die van Jupiter, zij het dat de wind er vier tot vijf keer harder waait tot 1800 kilometer per uur. De Voyagers constateerden dat de ring van Saturnus is onderverdeeld in ruim duizend 'subringen'. Zij ontdekten een nieuwe hoofdring F, die een vreemde, gevlochten structuur heeft. De zogeheten spaken of stofstralen tussen de ringen draaien mee met het magnetische veld van Saturnus. Voyager-1 kwam dicht genoeg bij Titan om de omvang van deze Saturnusmaan onder zijn dichte wolkendek precies te meten. Titan bleek niet meer de grootste maan, maar wel de enige met een (stikstof)dampkring, die ruwweg vergelijkbaar is met die van de aarde toen het eerste leven ontstond. Door de sterke luchtdruk en een temperatuur van 180 graden, moet het op Titan stikstof regenen. Maar de druppels verdampen voordat zij het oppervlak bereiken.

Uranus, de derde planeet, die alleen door Voyager-2 werd bezocht, blijkt kouder, donkerder en mysterieuzer te zijn dan al het andere dat de astronomen tot dusverre in ons zonnestelsel hebben ontdekt. De temperatuur is er nog lager dan op Uranus, terwijl de inwendige bouw waarschijnlijk gelijk is aan die van Jupiter: een uiterst kleine kern, omring door een zeer uitgebreide atmosfeer met, in dit geval, wolken van ammoniakkristallen.' Uranus heeft een afwijkende stand van zijn rotatie-as. Vanaf de aarde ziet men daardoor beurtelings de evenaar en de polen. De hoogste temperatuur heerst er niet op de evenaar maar aan de polen. Voyager-2 zag rond Uranus twee nieuwe ringen en negen manen. Het magnetische veld van Uranus is sterker dan verwacht en de ringen rond de planeet hebben ook niet alle dezelfde kleur.

De ruimtesonde Galilei die binnenkort wordt gelanceerd om meer gegevens te verzamelen over onze planeten.

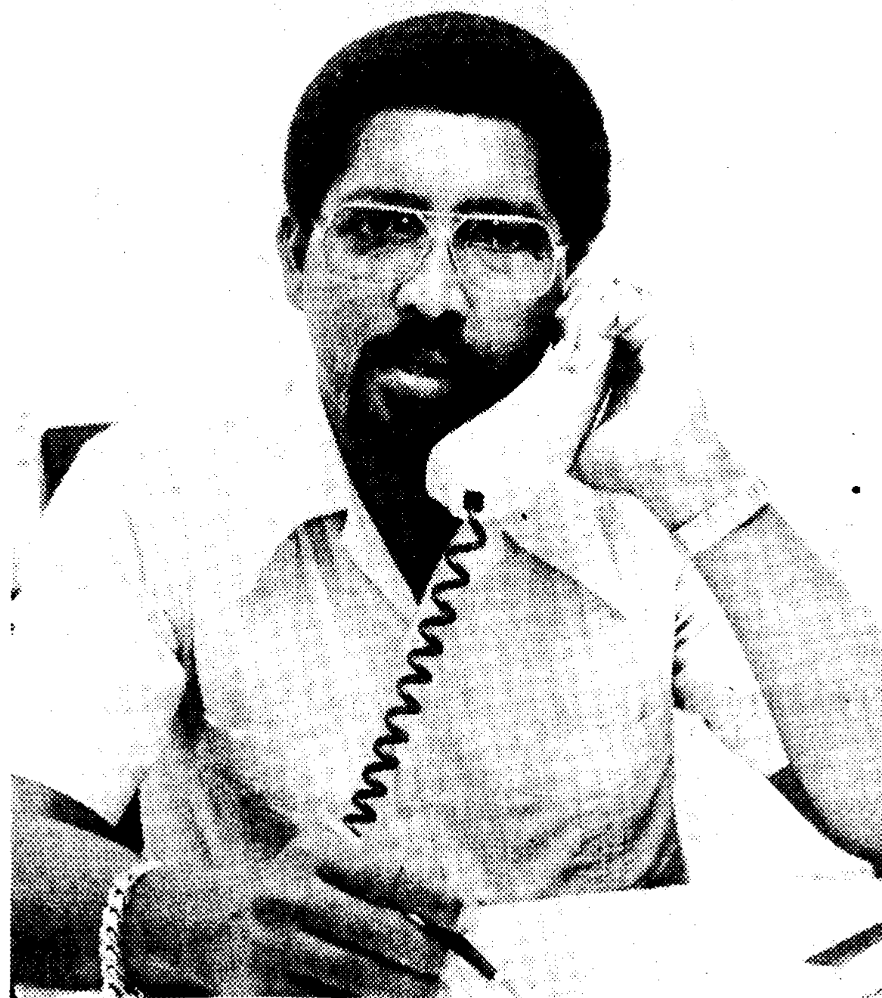
SPORTRET

- DOOR IZAAN MOENIR-ALAM -

TIEN JAAR GELEDEN werden de poorten van Sentro Deportivo Korsow, SDK, geopend. Nooit officieel maar dat was nog niemand opgevallen. Dag in dag uit vinden nu al jaren trainingen, competities en andere evenementen plaats in het majesteuze complex te Brievengat.

Een man van het eerste uur bij het SDK is Morris Erasmo Isenia. Sinds de sport-accomodatie door het Curaçaose publiek in gebruik werd genomen, is Isenia directeur van het complex. Tien jaar heeft Isenia samen met zijn medewerkers de ontwikkeling van het SDK van nabij meegemaakt.

In Sportret deze week een gesprek met de man die het onderwijs verliet om zich te wijden aan een 'bedrijf', een sportplaats van formaat met alles er op en er aan.

■ ...*MORRIS ISENIA...*

■ ...*Luchtfoto van het SDK-complex...*

Sentro Deportivo Korsou, tien jaar later

Morris Isenia: "Ik wil geen Witte Olifant"

"Een sportcomplex moet je niet zien als een winstgevend bedrijf. Het SDK is er ten dienste van de gemeenschap en de sport". Deze nuchtere uitspraak komt uit de mond van Morris Isenia, exonderwijzer, ex- schoolhoofd van Colegio Tula te Wishi en de St Dominicusschool (Montagne). Naast deze betrekkingen is Isenia actief geweest in het bestuur van VCL (nu Sitek) en heeft hij jaren het voorzitterschap bekleed van de sportverenigingen Quick '60 en RKSV Sithoc.

Morris werd in 1978 benoemd tot directeur van het toen in aanbouw zijnde sportcomplex. "In het begin moesten wij op allerlei manieren improviseren om alles op gang te krijgen", aldus Isenia. Het SDK was voor Curaçao een unicum en voor mij was het een omschakeling van de leslokalen naar een bedrijf, want zo mag je dit complex wel noemen.

Administratie, financiële aspecten, organisatie en planning, elke dag weer. "Wij zijn hier een team dat elke dag een wedstrijd moet spelen om de gang van zaken tot een goed einde te brengen. Moeilijkheden waren er al voor de aanvang." Om er enkele te noemen. De bouw van het complex was geschied door een Nederlandse onderneming (en tevens met een groot gedeelte met Nederlands geld). Men had zich bij de bouw verkeken op het lokale klimaat, waardoor met name de kleedkamers potdicht en snikheet waren.

"Naderhand hebben we ervoor gezorgd dat er gaten in de muren gemaakt werden waardoor toch de nodige ventillatie mogelijk was. Een ander probleem waar wij al direkt mee te kampen kregen", herrinert Isenia zich, "werd al direkt bij de eerste de beste wedstrijd in het stadion duidelijk. Het was een ontmoeting in het kader van de Koninkrijksspelen. 800 man publiek kwam op het SDK af en wij hadden precies 300 gulden aan wisselgeld in kas.

Behalve dat bleek het complex alleen in de bar, buiten het stadion, over een 'bottle koeler' te beschikken, zodat men in het stadion geen frisdranken kon krijgen. Het publiek was daar begrijpelijk ontevreden over. Wij zorgden er natuurlijk voor dat dit soort zaken binnen de kortste keren geregeld werden, maar toch, het was even schrikken.

NIET OFFICIEEL

SDK is nooit officieel geopend. Het is eigenlijk allemaal geruisloos begonnen. "Ik herinner me dat een van de eerste activiteiten in de zaal een schermwedstrijd was van de Curaçaose Schermbond." Het complex biedt gelegenheid voor zowat alle sporten. Voor de zaalsporten is er een hal, overdekt en overzichtelijk. Een zwembad aan de westelijke zijde biedt ruimte voor de meeste zwemsporten (wedstrijdzwemmen, waterballet en waterpolo). Op het sportveld vinden de voetbal en baseball evenmenten plaats.

Het SDK heeft ongeveer 24 man vast personeel in dienst. Bij grote evenementen wordt extra personeel ingehuurd (security, kaartenverkoperes enzovoorts). "Ik kan mij nog goed herinneren dat wij in de begintijd met z'n allen moesten aanpakken. De zweminstructeur fungeerde bijvoorbeeld 's avonds als kaartverkoper. Maar we hebben ons erdoor heen geslagen."

Een bedrijf is er meestal opgericht om winstgevend te draaien. Dat zal in het geval van SDK en de meeste stadions in de wereld niet opgaan. "Ik denk dat alleen enkele stadions in Italië met een beetje winst draaien door de wekelijkse miljoenen toeschouwers. Voor de rest is het steeds bij passen. Ik denk dat wij blij mogen zijn als wij ooit eens een keer 'break even' draaien", aldus Isenia.

WITTE OLIFANT

"De reden is vrij eenvoudig. Als wij bijvoorbeeld voor de verhuur van de zaal, en velden datgene zouden vragen aan de verenigignen wat werkelijk noodzakelijk was om de kosten te dekken, dan zou geen enkele club, bond of organisatie in staat zijn dat geld ook werkelijk opte brengen. Het SDK zou dan een 'Witte Olifant' worden, een pracht van een complex waar niemand gebruik van kan maken."

"Ons beleid is erop gericht dat dit complex gebruikt moet worden. Het is er voor de gemeenschap. Natuurlijk proberen wij het verlies zoveel mogelijk te beperken. De overhied steunt ons gedeeltelijk daarbij. Voor de inkomsten zijn wij grotendeels aangewezen op de bezoekers van de sportevenementen. De grootste trekkers zijn daarbij baseball en voetbal. Althans dat behoort zo te zijn. Men kan uit de nieuwsberichten en verslagen wel opmaken dat het tegenwoordig bedroevend gesteld is met het bezoek aan de bovengenoemde competities."

De gemiddelde basballwedstrijden van dit seizoen trekt 64 bezoekers per wedstrijd. De voetbalcompetitie trekt tot nu toe 247,75 toeschouwers per wedstrijd. Dit zijn inderdaad hopeloos lage cijfers.

TOPJAAR

Zeker als men ze vergelijkt met de aantallen van een jaar als 1981, dat Isenia zelf als een topjaar voor het SDK omschrijft. In dat jaar trok de baseball-competitie bijvoorbeeld een totaal van 22.226 toeschouwers. Een record dat daarna niet meer gehaald werd.

De voetbalcompetitie werd pas zes jaar na het in gebruik nemen van het complex in het stadion afgewerkt. Dat kwam omdat de voetbalbond vlak voor de oplevering van het complex een zesjarig contract met de directie van het SUBT stadion tekende.

Hierdoor is het ook te wijten dat er in het SDK geen atletiek mogelijkheden zijn. Het lag in de bedoeling om ook atletiek (waarvoor een 400 m baan een eerste vereiste is) onder te brengen in het stadion. Isenia: "Dat had perfect gekund als wij de voetbalcompetitie vanaf den beginne onder ons dak hadden gekregen. Nu moesten wij ons richten op een andere sport; namelijk baseball. Om deze sport onder te brengen moest het stadion aangepast worden en viel de ateliek accomodatie weg."

Het pakte in de eerste jaren gelukkig goed uit. Baseball werd in de jaren '80 volksport nummer één en het SDK trok genoeg toeschouwers om het hoofd boven water te kunnen houden. "Het verval kwam door een reeks van factoren", licht Isenia toe. "Om te beginnen hebben problemen binnen de Febeko hun weerslag gehad op de competitie. Dit werkte door. Daarnaast was het vertrek naar het buitenland van sterspelers als Didi Girigorius, Jacky Jacoba om er een paar te noemen, ook reden voor de toeschouwers om niet meer naar het baseballen te komen. Deze jongens waren echte publiekstrekkers."

Daarmee wil Isenia niet zeggen dat de spelers van tegenwoordig niets voorstellen, maar de heropleving is ook afhankelijk van de publiciteit die eraan gegeven word en die is nu niet zo geweldig geweest. Naast deze aspecten speelt de frequentie van het aantal wedstijden per seizoen ook een belangrijke rol.

Snel uitgerekend komt met op gemiddeld zes baseballwedstrijden per week en daar nog eens drie voetbalpartijen bij. Dat wil zeggen dat de reguliere sportwedstrijd bezoeker rond 25 gulden per week kwijt is aan entreegeld om alles te mogen meemaken van dichtbij. Deze financiële kwestie en het feit dat het aantal van zes per week echt te veel word voor de supporter, maakt dat men liever thuis de radio aanzet en tussen de televisie of videoprogramma's in het baseballen volgt.

EEN BIERTJE

Een dieptepunt in deze tendens noemt Morris het feit dat er vorige week bijvoorbeeld tijdens een baseballwedstrijd slechts één enkel biertje werd verkocht. Triest hoor.

Met voetbal is het niet anders. Door het vrij lage spelpeil is het publiek niet te porren om de wedstrijden, die vroeger goed bezocht werden te komen bekijken. Voor een groot gedeelte zijn de spelers er zelf ook schuldig aan.

Wat zou er volgens Isenia gedaan kunnen worden om het SDK, ons SDK, rendabel te kunnen maken in de zin dat er meer toeschouwers naar de verschillende evenementen komen. "Ik denk dat de verschillende sportbonden om te beginnen onder een overkoepelend orgaan, liefst onder een dak, gebracht moeten worden. Het SDK zou bijvoorbeeld als centrum kunnen dienen. Er is daar genoeg ruimte voor."

"Daarnaast moeten de verschillende competities op elkaar afgestemd worden. Bijvoorbeeld geen baseball en voetbal competitie tegelijkertijd. Alhthans niet over een te lange periode. De zaalsporten ook op elkaar afstemmen. Maar vooral de planificatie van de verschillende activiteiten is belangrijk."

Een andere suggestiei die de SDK-directeur in petto heeft is het opzetten van een verblijfsaccomodatie in de nabijheid van het complex. Achter (aan de noordzijde) is nog ruimte om bijvoorbeeld een 'sporthotel' bouwen waar bezoekende sportes kunnen logeren. Tot nu toe moeten buitenlandse bezoekers aan sportevenementen op ons eiland (denk aan bijvoorbeeld dames softbal toernooi, tafeltennis toernooi etc.) in de niet al te goedkope hotels ondergebracht worden.

Dat moet meestal door de desbetreffende bonden gefinanciëerd worden. Deze kosten zijn vaak zo hoog dat men er bij nader inzien vaak niet aan begint. Zou de mogelijkheid bestaan voor een goedkopere huisvesting, en dan nog in de nabijheid van de plaats waar de wedstrijden over het algemeen plaatsvinden, dan is het organiseren van internationale evenementen veel aantrekkelijker.

EVENEMENTEN

Over internationale evenementen gesproken. In de tien jaar dat Morris aan het roer staat van het SDK heeft de accomodatie enkele bijzondere sportgasten mogen verwelkomen. Vers in het geheugen ligt nog het bezoek van de oud-internationals van Nederland en Brazilië.

Morris heeft in vele gevallen zelf de nodige stappen ondernomen om beroemdheden in 'zijn' stadion te krijgen. Enkele van de grote evenementen die SDK in de loop van tien jaar binnen haar muren heeft gehad zijn ondermeer: Het bezoek van Feyenoord, de nationale selectie van Hongarije, de Zwitserse topploeg Grashoppers, Inter Milan, Junior van Colombia en op baseball-gebied de Venezolaanse selectie.

Isenia: "Mensen vragen vaak genoeg waneer we eens een club als Napoli (van Maradona) hier naar toe halen of naar andere grootheden. Men wil hier wel het neusje van de zalm. Maar wat de mensen vergeten is dat dit over het algemeen heel, heel dure aangelegenheden zijn. Om dergelijke spektakels te bekostigen zijn bezoekers aantallen van ruim 10.000 nodig die dan ook een behoorlijke entree-prijs moeten betalen. Vaak een onhaalbare kaart."

Ik denk dan ook dat wij ons in de nabij toekomst gaan concentreren op regionale evenementen. Die zijn behalve in sportief opzicht ook financieel aantrekkelijk. Ik denk ook dat het beter is om te proberen de lokale activiteiten naar hier toe te krijgen. Daar is het SDK voor. Wij zien liever dat de accomodatie optimaal gebruikt wordt.

Net als meerdere landskinderen denkt Isenia dat het activeren van de sport van onderaf moet beginnen. "Wij moeten terug naar de scholen. Daar wordt de basis gelegd voor de vorming van de sportman of vrouw. Vroeger (en dan praat ik over nog geen tien jaar terug) was de school een plaats bij uitstek waar de jeugd de eerste stappen in de richting van competitiesport kon zetten. Veelal zorgden de leerkrachten zelf voor de nodige impulsen. Die mis ik nu."

Het klinkt misschien leuk dat kinderen die willen sporten maar naar een club of vereniging moeten. Men vergeet daarbij dat het grootste gedeelte van de schooljeugd niet uit financieel draagkrachtige gezinnen komt. In dit kader prijst Isenia het beleid van de huidige Sedrekohoofd, Lipo Elhage. Het feit dat er cursuseen en workshops in de wijken georganiseerd worden (baseball, softbal en voetbal) werkt positief. Het is een stap in de goede richting.

"Op competitie gebied moeten wij weer terug naar het bario gebeuren." Isenia wijst naar de verschillende toernooien en competities die vaak op particulier initiatief worden georganiseerd (liga 40, Liga Amistad, Veteranentoernooien etcetera). Deze evenementen zijn zo succesvol omdat de toeschouwerrs en de spelers een nauw contact hebben.

Toen club X nog de club van bario A was werden de wedstrijden goed bezocht. Nu zoekt men overal vandaan de spelers en de supporters herkennen zich niet meer in de club. Het gevolg is dat de band wegvalt en men niet warm loopt om 'zijn' of 'haar' club te komen aanmoeidgen.

In competitie waar dit nog wel het geval is (volleybal) is het ook duidelijk dat de bario teams het het beste doen (Xaverianen). Ook de huidige formatie in het eerste divisie gebeuren van het voetbal Mahuma is daar een duidelijk voorbeeld van. Deze club is van de wijk en men staat er als één man achter. Resultaat is dan ook een goed draaiende ploeg die een ieder verrast in de huidige competitie.

Ik ben ervan overtuigd dat we weer terug kunnen naar de goede tijden. De tijden dat men bereid was om sportwedstrijden, van welke aard dan ook, te komen aanmoedigen. Er ligt echter een belangrijke taak weggelegd voor de leiders van de verschillende sportbonden. Daar kan Isenia niet veel aandoen. Hij beheert het sportcomplex. Het complex dat er staat voor hen die sport willen bedrijven.

"Ik heb het vermoeden dat onze mensen te snel tevreden zijn met middelmatigheid. In een speech van Ron Gomes Casseres zei deze dat op Curaçao de middelmatigheid hoogtij viert. Dat geld ook voor de sport. Indien wij bereid zijn naar beter te streven en niet te denken dat het allemaal wel goed zit zo, dan alleen kunnen we vooruit."

■ ...*De beroemde Braziliaanse voetballer Pele (links) tijdens een bezoek aan het SDK met Morris Isenia.*

- DOOR IZAAN MOENIR-ALAM -

IN 1980 WERD DE Curaçaose muziekwereld wakker geschud door het optreden van een jonge muzikant, die in een tv-programma enkele composities ten gehore brengt. Tumbas en Sehu's in jazz-vorm.

David 'Ronchi' Matthew had er bewust voor gekozen. Hij wilde zijn volk bewust maken van het feit dat er genoeg ingredienten in onze muziek aanwezig zijn om internationaal erkend te worden. Sinds zijn optreden op de lokale televisie, zijn er in verschillende lokaliteiten regelmatig jazz sessions georganiseerd. Curaçao ontdekte de wereld van de jazz en vandaag de dag hebben verschillende landskinderen een opleiding (conservatorium) achter de rug en worden zij (zoals b.v. de gebroeders Luis, Eric Calmes, Cedric Dandare, John James Willekes enz) regelmatig gevraagd door jazz-artiesten met grote namen.

In Podium van deze week een gesprek met het grote talent David Matthew, die het vroeg of laat ook zal maken in de internationale muziekwereld.

PODIUM

Jazz

"Curaçao moet muziek exporteren"

Ronchi Matthew: lokale ingrediënten in jazz ....

In een lokaal van de Curacaose Muziek Academie te Emmastad, is Ronchi juist bezig een stuk van John Coltrane door te nemen. "Een interressant stuk", vindt hij zelf, omdat er geen vast schema voor staat. Het vereist een scherp gehoor van de muzikant en een enorm improvisatie vermogen. Momenteel is Matthew als parttime leerkracht verbonden aan de Muziek Academie, noem het maar muziekschool, waar hij ongeveer 16 uren per week les geeft aan voornamelijk jeugdige leerlingen.

GOEDE BASIS

"Mijn leerlingen wijs ik vooral op de grondbeginselen. Die zijn zo ontzettend belangrijk. Als je een goede fundering hebt kan je alle kanten op. Dat geldt niet alleen voor de muziek, maar voor alles wat je tot een goed einde wilt brengen. Ik ben zelf rond mijn zevende jaar met piano lessen begonnen. Bij Miss Lee. Een klassieke opleiding met alles erop en eraan."

Het had niet veel gescheeld of Ronchi had nooit muziek gemaakt. Zijn familie was nu niet direct muzikaal. "Mijn ouders vonden echter dat een muzikale vorming voor mij noodzakelijk was. Toen mijn moeder Miss Lee vroeg mij op les te nemen weigerde deze in eerste instantie, omdat ze vond dat ik te korte vingers had. Mijn moeder drong er echter zo op aan dat Miss Lee het toch probeerde en al gauw kwam zij tot de ontdekking dat de jonge David ondanks zijn korte vingertjes, een van haar beste leerlingen was.

GOEDE BASIS

"Mijn grootste handicap vond ikzelf dat ik geen piano thuis had waar ik op kon oefenen, aldus de gebrilde musicus. Ronchi's muzikale carriere begon vrij vroeg. Op zijn twaalfde speelde hij in zijn eerste band. Geen keyboard, maar gitaar. De toetsen had hij na vier jaar les even gelaten voor wat zij waren. Ronchi speelde kort daarna in een van de populairste groepen van de jaren '60: Los Dangers.

"Ik herinner me dat ik een van de eerste op Curacao was met een electrische Fender Jazz Guitar. In die dagen had Ronchi van jazzmuziek nog nooit gehoord. Niet helemaal waar, want het Angel Salsbach Jazz-trio bestond toen al. Maar dit genre was zo onbekend voor mij. Zijn successen met de band leidden ertoe dat Ronchi op gegeven ogenblik besloot om met de Curacaose formatie Sugar Ice and Tea naar Mexico te gaan. Daar werkte hij bijna een jaar als muzikant in Hotel Arisas. Inmiddels was Matthew weer terug op de toetsen. In Mexico speelde we zo'n beetje van alles. Ik denk dat ik alleen geen countrymuziek heb gespeeld. Nadat het contract in Mexico-City was afgelopen, besloot Ronchi eens een kijkje te gaan nemen in New York. Ik had zoveel gehoord over de Amerikaanse muziek en ik wilde eens kijken of het mij daar zou lukken.'

VEEL TE LEREN

De toen 21-jarige Matthew kwam al snel op deze gedachte terug. In New York kwam hij tot de ontdekking dat hij nog veel te leren had alvorens zichzelf met recht muzikant te mogen noemen. Tijdens zijn verblijf het land van Uncle Sam nam Ronchi zich voor dat hij terug zou komen om ,als je dat zo kunt noemen, zich te meten met deze 'supermuzikanten'.

Ronchi kwam na zijn Mexicaans avontuur en het korte verblijf in Amerika weer terug naar Curaçao. Twee jaar gaf hij zichzelf de tijd om zich voor te bereiden op zijn volgende stap op weg naar zijn doel. Hij nam een baantje aan bij Maduro & Curiëls Bank en speelde bij Doble R Super Special Stars.

"Ik denk dat ik het gehaald heb omdat ik steeds in mijzelf geloofde. Dat doe in nog steeds en ik ben ervan overtuigd dat een ieder die vertrouwen in zichzelf heeft een heel eind kan komen. Na twee jaar op Curaçao in een wederom populaire groep te hebben gespeeld, meldde Matthew zich aan bij het Conservatorium van Puerto Rico. Tijdens zijn studie aan deze instelling, maakte hij kennis met de jazz.'In het begin was het natuurlijk wennen en ploeteren, maar ik wilde het en ik had dat ene doel voor ogen.' Jazz was op het conservatorium nog geen vak apart. In die tijd werd er slechts op enkele Amerikaanse muziekscholen Jazz gedoceerd. Nu is jazz niet meer weg te denken uit een conservatorium pakket. Ronchi kwam in Puerto Rico in kleinere tentjes en kroegen met de 'echte' jazz in contact. Van school uit vormden wij soms groepjes die meededen aan de sessions.

EIGEN MUZIEK

In die periode componeerde Ronchi zijn stukken die hij na het beëindigen van zijn studie in Puerto Rico, ten gehore bracht op de Curacaose tv.'Ik wilde mijn volk iets geven waardoor men bewust zou worden dat onze muziek genoeg ingredienten bevat om populair te worden. behalve dat wilde ik het Curacaose publiek iets nieuws geven: jazz. Tot dan toe hadden Angel Salsbach en zijn Jazz Trio en een paar anderen de jazz op het eiland gedragen. Door het concert van Matthew gingen de ogen van de meeste lokale musici open. Jazz-sessions werden geïntroduceerd en jongere musici werden geïnspireerd om ook jazz te gaan studeren (in Nederland en vooral Boston).

Rocnhi vertrok enkele maanden na zijn studie in Puerto Rico, waar hij overigens als een van de vier beste slaagde, naar de Berkley University. Deze universiteit in de Amerikaanse stad Boston werd het walhala van de aankomende jazzmusici.

In Boston haalde Ronchi zijn master degree in de muziek. Ik heb mij speciaal toegelegd op arrangeren en les geven. Tijdens zijn verblijf in Boston speelde het Curacaos talent met muzikanten als Lynn Phidmond (samen gespeeld met Stevie Wonder en Julio Iglesias), Walter Beasley en Carla Thomas. Hij sloot vriendschap met Najee, onlangs nog te bewonderen op het Aruba jazz festival en creerde zijn eigen stijl.

NAAR BOSTON

Ik denk dat het een van de belangrijkste stappen in mijn leven is geweest", meent Ronchi. Hij doelt daarmee op zijn beslissing om naar Boston te gaan. Waarom hij terug is gekomem naar Curacao, terwijl hij in den vreemde een goed belegde boterham kon verdienen als muzikant?.

Ik ben terug gekomen om mezelf voor te bereiden. Ik denk namelijk dat de internationale muziekwereld kennis moet maken met de Curaçaose ritmes. Als muziekvormen van eilandjes als Monserat (met een oppervlakte van nog niet de helft van Curacao) kan lukken om internationaal bekendheid te krijgen en (soka) een plaatsje te veroveren onder de populaire ritmes moeten wij daartoe ook in staat zijn. Het is zaak dat de muziek herkenbaar wordt gemaakt voor de internationale markt. Als goede musici geintrigeerd raken door onze ritmes, is de kans daartoe groter. Om die reden herschrijft en herarrangeert Ronchi bijvoorbeeld relatief eenvoudige nummers van een componist als Rudi Plaate.

TUMBA EN SEHU

Vooral de tumba en de sehu lenen zich voor internationalisering. Het bewijs leverde Matthew tijdens de First Curacao Jazz festival in mei 1988. Van de optredende artiesten, die grotendeels uit de Nederlandse Antillen en Aruba afkomstig waren, was Ronchi met zijn groep vrijwel de enige die de lokale ritmes gebruikte in zijn muziek.

Opvallend was dat Matthew uitsluitend gebruik maakte van lokale musici. Bewust of toeval? 'Noem het noodzaak. Ik maak zelf geen onderscheid tussen criollo of niet. Feit is dat om te beginnen onze ritmes het beste beheerst worden door onze eigen mensen. Daarnaast had ik voor repetities niet de middelen om buitenlandse musici aan te trekken. Het voordeel was weer dat ook lokale artiesten zoals Juchi Cordoba en Clark Elisabeth hun talenten kunnen tonen.'

Ronchi staat niet stil bij deze hoogtepunten. Er is nog veel te doen. Niemand zit te wachten op onze muziek. 'Wij moeten zorgen dat wij ons dusdanig kunnen presenteren dat de internationale markt ons accepteert. Stel je voor een groep als Name scoort een nummer 1 hit in Costa Rica. Er is geen plaat te krijgen van de formatie in dat hele land. De platenbakken van een land als Puerto Rico liggen vol met muziek van Arrow of Casav. Doble R, de meest populaire groep van de Antillen kent men daar niet eens.

NAAR DE MENSEN

Ik denk dat daar een braak terrein ligt voor onze musici en managers. Breng die muziek naar de mensen toe. Het zal de nodige moeite kosten, dat is zeker, maar als het eenmaal zover is zullen wij niet meer weg te denken zijn uit de internationale markt. daar moeten wij naar toe.

Aan de andere kant moeten wij gaan investern in onze jeugd. In mijn tijd was er behalve de muziekschool, waar men alleen klassieke opleidingen verzorgde, geen instelling waar men zich in de populaire muziek kon bekwamen. Met de komst van de FIM (Fundashon Instituto di Musika) werd dat enigszins mogelijk maar nog niet echt optimaal.

Behalve dat, zal de gemeenschap ervan bewust moeten worden gemaakt dat muziek als leervak geen derde of vierde rangsplaatsje moet krijgen op de scholen. Het is triest maar als je bijvoorbeeld let op de waarde die men aan vakken als muziek, gymnastiek en tekenen hecht op de scholen dan moet je wel tot de conclusie komen dat die niet erg hoog worden ingeschat.

Toch denk ik dat hier (op de scholen) de basis kan worden gelegd voor een degelijke carriere als muzikant, sporter of kunstenaar. Waarom zou een vak als tekenen minder belangrijk moeten zijn dan rekenen? Op het rapport is het duidelijk te merken dat deze creatieve vakken niet al te hoog worden aangeslagen. Ergens onder aan de cijferlijst bengelen nog enkele puntjes, die niet eens zo belangrijk zijn voor het al dan niet overgaan van de leerling.

Als men meer en bewuster aandacht aan deze vakken besteedt kunnen wij meer talenten als Hensley Meulens, Roy Louis, Julian Coco en Edgar Palm voortbrengen, zeker weten. In de afgelopen jaren hebben een groot aantal landskinderen studies in het buitenland mogen volgen om zich te bekwamen in de muziek. Helaas wordt de kennis en kunde die zij hebben opgedaan nog niet optimaal gebruikt.

Ik kan het vergelijken met een voetbalwedstrijd. Als je land een belangrijke kwalificatiewedstrijd moet spelen, dan houdt de coach toch ook niet zijn beste spelers op de bank? Dat gevoel krijg ik hier wel en dat is jammer. Om de wedstrijd te winnen, om te scoren moet je het beste inzetten wat je hebt. Dat geldt niet allen voor die belangrijke wedstrijd. Wij moeten concurreren met de grote muziek wereld. Met goede musici kan dat. Die goede musici moeten wij voortbrengen met het beste dat wij in huis hebben.'

Ondertussen heeft Ronchi zich op verschillende manieren verdienstelijk gemaakt op muzikaal gebied. Wie wel eens naar de radio luistert hoort vaak genoeg 'jingles' die door hem gearrangeerd en gecomponeerd zijn. Onder andere voor Radio Korsow FM. Lokale artiesten hebben gebruik kunnen maken van zijn kunnen. Ced Ride, Bibi Provence, Libia Frans wisten zich verzekerd van Ronchi's medewerking op hun verschillende LP's. In de verschillende jazz en muziek sessies die regelamtig op het eiland worden georganiseerd, is Matthew vaak te zien en te horen.

■ *DAVID RONCHI MATTHEW*

JAZZ

'Het blijft mijn streven om het jazzgebeuren hier in leven te houden. Gelukkig slaagde mijn opzet toentertijd met dat ene optreden voor de televisie (in samenwerking met Oswald Specht) en gingen steeds meer musici zich interresseren voor de jazz-muziek.

Curaçaose ritmes uitstekend geschikt

Behalve jazz speelt Ronchi nog steeds als freelance 'toetsenman' in gelegeheids formaties, hetzij om artiesten te begeleiden, toeristen te vermaken bij de Boogjes of om culturele evenementen op te luisteren.

Tot nu toe heeft hij nog geen eigen LP geproduceerd. 'Daar heb ik ook geen haast mee. Ik heb al genoeg materiaal liggen om wel drie verschillende langspeelplaten op te nemen. Waar ik naar streef is klasse. Ik heb geen haast...'

Enkele jaren terug werd de Asosashon di Musiko (bond van muzikanten) in het leven geroepen. Hoe denkt Matthew over deze club?. 'Kijk, het is een jonge stichting, en men is met bepaalde specifieke doelstellingen begonnen. Toch zit er volgens mij meer in. Een kleine tien jaar terug werkten de meeste muzikanten en artiesten gewoon bij een baas en zagen het muziek maken als een hobby. Nu de muziekbusiness steeds meer tijd en aandacht vergt, zijn er verschillende full-profs op het eiland. Deze mensen hebben geen enkele sociale zekerheid (bijvoorbeeld een ziektekosten verzekering).

Ik denk dat er daar werk voor de Asosashon is. Tot nu toe is het organiseren van de tumbafestivals en het uitreiken van de Galardon Vitrola een van de belangrijkste bezigheden geweest van de stichting. Men zal echter meer in het belang van de muzikant zelf moeten gaan doen,' vindt Ronchi.

INSTRUMENTEN

Een kort bezoek aan het leslokaal waar Matthew zijn kennis doorgeeft aan zijn leerlingen brengt het gesprek op de moderne instrumenten. Het tijdperk van de synthesizer, het programmeren. Matthew denkt er over na om in de de toekomst literatuur te produceren voor dit instrument. Er is veel behoefte aan duidelijke handleidingen . Het omgaan met een synthesizer vereist meer dan allen maar wat muzikale kennis. Vooral met de ontwikkelingen die elkaar razendsnel opvolgen.

'Wat vandaag supernieuw is kan morgen alweer achterhaald zijn,'luidt zijn stelling die maar al te waar is. Samplers, synthesizers, computers, elke dag verschijnen er weer tientallen op de markt. Het is zaak bij te blijven. Toch zal hij zijn leerlingen altijd ervan overtuigen dat de basics de grondslag zullen blijven voor een succes als pianist en muzikant. De Story van Ronchi Matthew is nog geenzins over.

Nationalisme steekt de kop op in Letland

Baltische Staten willen Sovjet-juk afschudden

RIGA.- Moskou heeft de Baltische landen onlangs tot de orde geroepen. In een strenge verklaring, die over de halve voorpagina van de Pravda stond afgedrukt, waarschuwde de partijleiding Estland, Letland en Litouwen dat het afgelopen moet zijn met de "nationalistische hysterie" en de pogingen zich los te maken van de Sovjet Unie. Gezien de bijna revolutionaire stemming die in de Baltische landen heerst, is het echter nog maar de vraag of Moskou erin zal slagen de Balten weer in het gareel te krijgen zonder het leger in te zetten.

Zelfs in Letland, waar de niet-Letten ruim de helft van de bevolking uitmaken, lijken de nationalisten haast niet meer te stuiten. "Wij moeten zelf beslissen of wij onafhankelijkheid willen of niet", reageerde de leider van het Letse volksfront, Dainis Ivans, op de verklaring van het centraal comite in Moskou.

De soevereine toon van Ivans is kenmerkend voor de zelfbewuste stemming onder de Letse nationalisten. Het vorig jaar opgerichte "Letse volksfront voor de ondersteuning van de Perestrojka" heeft een ware revolutie ontketend in de Oostzee-republiek, die altijd veel nauwere banden met Moskou heeft gehad dan Estland en Litouwen, ook al door de grotere stroom immigranten uit de Sovjet Unie. Nu wordt er nauwelijks aandacht besteed aan wat Moskou zegt. Soms lijkt het wel of de Letten vergeten zijn dat er nog een supermacht aan hun landje vastzit.

TEMPO

Het tempo van de veranderingen is duizelingwekkend. Wat gisteren nog taboe was, mag vandaag en staat morgen in de partijkrant. De ontwikkelingen zijn zo stormachtig dat zelfs het volksfront soms moeite heeft ze bij te houden. Aanvankelijk streefde het volksfront slechts naar zelfstandigheid voor Letland binnen een federatie met de Sovjet Unie. Maar in mei besloot het zijn eisen aan te scherpen om te voorkomen dat het achterop zou raken bij de radicale Letse nationale onafhankelijkheidsbeweging (LNNK), die veel populariteit kreeg door haar oproepen tot afscheiding van de Sovjet Unie. Ook het volksfront eist nu volledige onafhankelijkheid voor Letland. Terwijl de invloed van het volksfront met de dag toeneemt - de organisatie heeft alleen al 230.000 geregistreerde leden, een hele prestatie in een land waar de mensen geleerd hebben eerst de kat uit de boom te kijken -brokkelt de macht van de communistische partij steeds verder af. "Op papier hebben we nog een eenpartijstelsel, maar in feite bestaat er al een meerpartijenstelsel", zegt Ivans.

ACTIVISTEN

Behalve het volksfront en het lNNK zijn er nog een aantal kleine groeperingen actief, zoals de Letse groenen en het "Helsinki-86 comite". Verder is een groep activisten bezig de oude Letse sociaal-democratische arbeiderspartij (LSDAP) die na de Sovjet-annexatie van Letland verboden werd, nieuw leven in te blazen. "Wij worden de eerste echte oppositiepartij in Letland", aldus Valdis Steins, een van de initiatiefnemers.

Zoals het een pluralistisch stelsel betaamt botert het niet erg tussen de verschillende groeperingen. Het helsinki-86 comite is uiteengevallen in drie rivaliserende mensenrechtenclubjes. Ook tussen het volksfront en het lnnk bestaan spanningen. Het lnnk is veel ongeduldiger dan het volksfront. "het volksfront durft niets te doen dat tegen de lijn van gorbatsjov cum suis ingaat", zegt einars repse, een van de leiders van het lnnk. Een van de belangrijkste verschillen tussen de twee organisaties is dat het lnnk de voorooorlogse onafhankelijke Letse republiek in ere wil herstellen, terwijl het volksfront naar een nieuwe onafhankelijke letse staat streeft.

WIE WEL, WIE NIET ?

Achter deze op het oog wat academische kwestie gaat een meningsverschil schuil over de vraag wie er thuis hoort in Letland en wie niet. Het lNNK beschouwt iedereen die na de Sovjet-annexatie in het land is komen wonen als een indringer voor wie geen plaats is in het toekomstige onafhankelijke Letland. Het volksfront vindt dat een onafhankelijke Letse staat wel plaats moet bieden aan iedereen die er nu woont, of hij nu een Let, Rus, Oekraiener of Jood is. Hoewel de aanhangers van het LNNK en het volksfront elkaar over en weer voor "communisten" en "heethoofden" uitmaken, werken de twee organisaties nauw samen. Er zitten zelfs verschillende LNNK-leiders in het bestuur van het volksfront. "Als wij ruzie maken speelt dat de conservatieven in de kaart", zegt volksfrontleider Ivans. "Eerst moeten we samen, als grote beweging, de meerderheid in de Opperste Sovjet van Letland veroveren."

GREEP VERLOREN

De communistische partij lijkt de greep op de gebeurtenissen volledig te hebben verloren. De nationalistische opleving heeft de partij doen uiteenspljten in twee kampen. Het conservatieve kamp wordt geleid door de tweede partijsecretaris, Vitali Sobelev (een rus die pas twee jaar in Letland woont), en de partijchef van Riga, Alfred Klaucens. Aan de andere kant staan de progressieven zoals de ideologiechef Ivars Kezbers, die net als de estse en Litouwse communisten met de nationalistische bewegingen willen samenwerken, ook al halen ze daarmee de woede van Moskou op de hals.

In deze vleugel van de partij gaan zelfs stemmen op de band met de moederpartij in Moskou te verbreken en op eigen benen verder te gaan. Nu zijn de partijafdelingen in de republieken ondergeschikt aan de hogere partijorganen in moskou. Het idee voor een onafhankelijke communistische partij is afkomstig van de Litouwse communisten, die binnenkort een speciaal partijcongres willen beleggen over het al dan niet handhaven van de banden met Moskou.

De Letse partij, die geleid wordt door Janis Vagris -een voorzichtige hervormer die ook door de conservatieven nog aanvaardbaar is -is nog lang niet zover. Maar onder druk van de nationalistische vleugel stelt de partij zich wel steeds militanter op. Zo verklaarde Letland zich vorige maand souverein en kende zich het recht toe zijn veto uit te spreken over wetten uit Moskou. Estland en Litouwen hadden deze stap al eerder genomen, maar de letse partij durfde die lange tijd niet aan.

De partij heeft zich nu ook achter een plan voor economische zelfstandigheid voor Letland geschaard. Dat houdt in dat de Letse regering het economisch beleid zelf mag bepalen en volledige zeggenschap krijgt over de industrie, waarvan nu nog zo'n 80 procent in handen van Moskou is. Op den duur wil men ook een eigen munt - de Latz -invoeren. Het interfront in Letland, een conservatieve, overwegend Russische actiegroep die fel gekant is tegen het onafhankelijkheidsstreven, ziet de ontwikkelingen met lede ogen aan. "Wij zijn communisten en erkennen natuurlijk de leidende rol van de partij. Maar niet altijd. Niet als de partijleiding toegeeft aan de druk van anti-communisten", zegt Igor Lopatin, de leider van het interfront in Letland.

Een menselijke ketting als protest tegen de Sovjet-overheersing als gevolg van het onzalige verbond gesloten tussen Stalin en Hitler.

■ (vervolg van pag.1)

UNA krimpt niet in:

auteurs schrijven op een manier om niet begrepen te worden', schertst Marcha.

Op de vraag of hij verwacht dat er bij de UNA-studenten ook belangstelling zal bestaan om in de regio te studeren, antwoordt dr. Marcha gereserveerd. 'Ondanks het feit dat wij deel uitmaken van het Caribisch gebied heeft onze bevolking een duidelijke voorkeur voor Europa of de Verenigde Staten. Dat heeft niet alleen met affiniteit te maken, maar ook met een superioriteitsgevoel en de gedachte dat alle Venezolanen nog 'alpargatas' dragen en alle bewoners van de voormalige Britse eilanden achterlijk zijn. Patiënten geven er de voorkeur aan en onderzocht te worden door een dokter uit Zaltbommel en niet uit Caracas of Port of Spain.

Daardoor hebben wij ons als universiteit en als natie geïsoleerd van de rest van het Caribisch gebied. Ik vind dat jammer en zal alles proberen te doen om de contacten te herstellen en de mogelijkheden van samenwerking te benutten', aldus Marcha die recentelijk een bestuursvergadering heeft bijgewoond van Unica, het samenwerkingsorgaan van Caribische universiteiten, waar de UNA overigens (nog) geen lid van is.

ST. MAARTEN

Wat de rector magnificus van de UNA persoonlijk denkt over de nieuwe universiteit van St. Maarten? 'Kijk, alleen het feit al dat een land een universiteit heeft, dwingt een zeker respect af. Als Kissinger zomaar was uitgenodigd om op St. Maarten een lezing te komen houden, had hij waarschijnlijk bedankt voor de eer omdat hij er weinig voor zou voelen om in dat 'land van casino's' te moeten optreden. Maar een uitnodiging van de Universiteit van St. Maarten is heel iets anders, al is die universiteit in een hoekje van Mullet Bay ondergebracht. Academici voelen zich thuis onder elkaar en zijn ook gewend te zeggen wat ze denken in hun beschermde academische omgeving. Daarom vind ik het ook belangrijk de contacten tussen academici op Curaçao te bevorderen en ze zowel actief als passief te laten participeren aan onze lezingen-cyclussen en culturele evenementen, die wij zoals bekend namen hebben gegeven van verdienstelijke Antillianen zoals dr. De la Try Ellis, dr. Cola Debrot, Sha Capriles en Pierre Lauffer. Want wij moeten onze eigen mensen weten te eren ook en vooral in academische kringen...'

■ (vervolg van pag.1)

UNA vaart nieuwe koers

verder willen gaan voor hun masters of doctoraal en ook hierbij blijkt dat het niveau van de UNA volledig aansluit bij de universiteiten in de Verenigde Staten en Nederland, want de UNA-bachelors halen hun masters in twee jaar en vaak hun doctoraal in dezelfde termijn, maar hooguit in drie jaar.

'Wat de 'output' betreft kunnen wij tevreden zijn met de resultaten van deze faculteit, hoewel er ook problemen zijn met name met het aantrekken en behouden van vaste docenten, vanwege de discrepantie in salarissen vergeleken bij het bedrijfsleven'.

Dit heeft geleid tot een volledig scheve verhouding in het aantal vaste en parttime docenten, iets waar Marcha graag wat aan zou willen veranderen, maar waar nu eenmaal het geld niet voor beschikbaar is.

'De parttimers zijn wel trouwe medewerkers en zeker deskundig op hun terrein, maar vaak moeten zij door verplichtingen bij hun eerste werkgever colleges afzeggen, waar uiteraard de studenten de dupe van worden'.

Het kader dat beschikbaar kwam door de wachtgeld- en lumpsumregeling van de overheid heeft zich niet aangemeld voor docentenwerk. Volgens dr. Marcha wacht hun kennelijk lucratievere bezigheden in de particuliere sector, of zij beginnen een eigen bedrijfje.

Overigens vindt Marcha het een goede zaak dat er meer ondernemerschap te bespeuren valt in de Curaçaose gemeenschap. 'De tijd dat vaders vonden dat het beste baantje voor hun zoon een ambtenarenbetrekking was, waarbij hij met stropdas in een airco-kantoor kon gaan zitten, is gelukkig voorbij. Nu leer je als kleine ondernemer zelf verantwoordelijkheid dragen en risicos lopen, maar met de voldoening dat je je eigen baas bent'.

Tenslotte is er de juridische faculteit, welke naar buiten toe minder problematisch lijkt te zijn, maar die de UNA toch de nodige kopzorgen geeft. Ook daar is er momenteel volgens dr. Marcha een serieus probleem met de personeelsbezetting met het heengaan van vier vaste stafdocenten, waarvoor er maar een voor terug gekomen is in vaste dienst. De overige vacatures moeten worden aangevuld met parttime krachten.

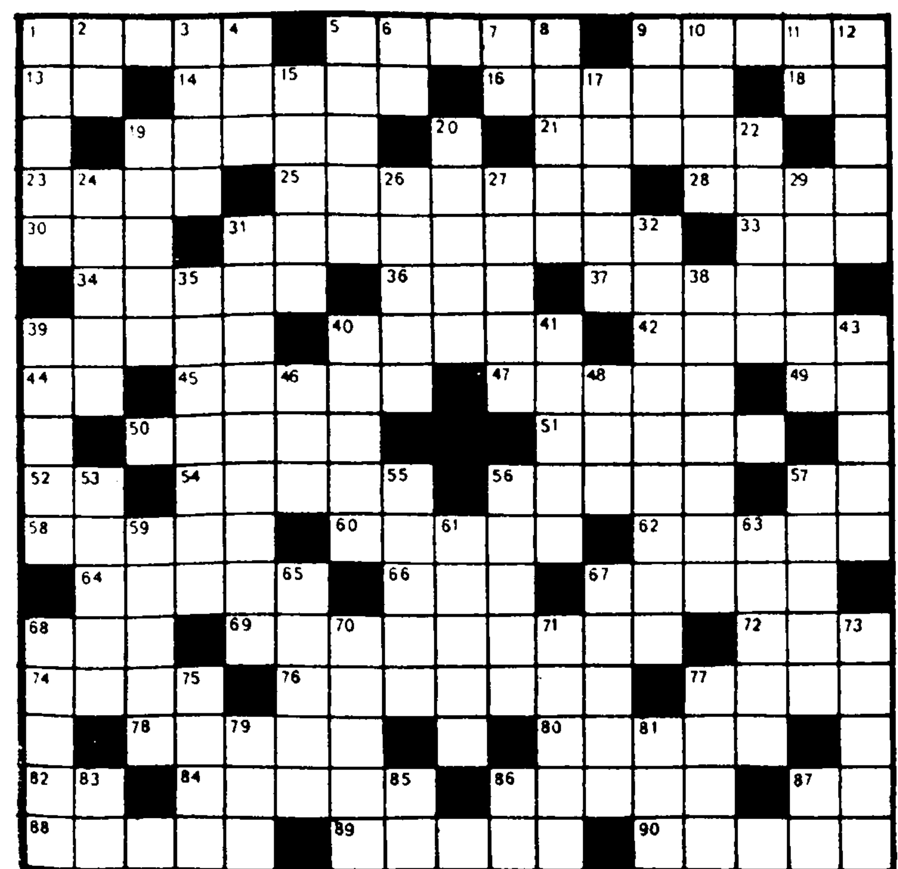
Of hij de vrees deelt die hier en daar wordt uitgesproken dat er binnen afzienbare tijd een overschot aan juristen op Curaçao komt? 'Neen, daar ben ik voorlopig niet bang voor. Het is bij ons niet zoals in Leiden waar jaarlijks een paar honderd juristen afstuderen, en bovendien hebben alle UNA-afgestudeerden tot nu toe vrijwel meteen een betrekking kunnen krijgen.

Tot besluit vermeldt dr. Marcha het voornemen, o.m. vervat in een voorstel aan de overheid, om volgend jaar een 'algemeen jaar' voor eerstejaars in te voeren. Gezien het feit dat vooral in de technische richtingen talloze jongeren aan buitenlandse universiteiten mislukken, wil men eerst een jaar gaan testen met verplicht gestelde vakken als wiskunde, natuurkunde, scheikunde en talen. Bovendien treedt de psycholoog drs.Pietersz, voordien werkzaam bij Sedukal, binnenkort in vaste dienst van de UNA als studentendecaan, ter begeleiding van de studenten.

Men moet dit 'algemeen studiejaar' niet verwarren met de plannen die al enige tijd bestaan voor een Algemene Faculteit (Faculty of general studies) waarvoor al overeenkomsten zijn getekend met zowel lokale instanties als de AAINA (archeologie en antropologie), Carmabi (Marine biologie) en Instituut voor Taalwetenschappen, maar ook met de Universiteit van Amsterdam en die van Florida in Gainesville. Het wachten is nu op de minister van Onderwijs voor het geven van het groen licht.

Al bij al ontwikkelingen die aantonen dat de Universiteit van de Nederlandse Antillen onder leiding van rector-magnificus dr. Marcha een interessante toekomst tegemoet gaat, waarbij aangetoond moet worden dat de UNA inderdaad recht van bestaan heeft. Dr. Valdemar Marcha zelf twijfelt daar geen moment aan.

Kruiswoordpuzzel

HORIZONTAAL: 1. Vrucht; 5. Gering; 9. Flauw; 13. Voorzetsel; 14. Familielid; 16. Voorzetsel; 18. Nummer; 19. Vulmiddel; 21. Schepenbouwer; 23. Staat in W. Azië; 25. Maand; 28. Japan; 30. Vruchtennat; 31. Deel van een militaire uitrusting; 33. Watertje; 34. Stekelig deel van een plant; 36. Soort papegaai; 37. Mist; 39. Gewas; 40. Reusachtig beeld; 42. Meest vooraankomend; 44. Meisjesnaam; 45. Bedoening; 47. Precies; 49. En anderen; 50. Aanvang; 51. Verzoekschrift; 52. Getij; 54. Woestijn in Israël; 56. Deel van een muziekinstrument; 57. Persoonlijk voornaamwoord; 58. Op een gevorderd tijdstip; 60. Door de behoefte vereist; 62. Zangstem; 64. Appel; 66. Familielid; 67. Verscheidene; 68. Verdwenen; 69. Hardhandig plaatsen; 72. Roem; 74. Gast; 76. Boeien; 77. Vulkaan in Europa; 78. Dichterbij; 80. Het niet bezitten wat men nodig heeft; 82. Muzieknoot; 84. Blijk van welwillendheid; 85. Zangstem; 87. Bovenbeen; 88. Stad in Duitsland; 89. Zich begeven; 90. Rechten wegens schrijfkosten.

VERTIKAAL: 1. Verzekeringscontract; 2. Betaald antwoord; 3. Russische jongensnaam; 4. Kartonnen omslag; 5. Mohammedaanse bedevaartsplaats; 6. Slede; 7. Hetzelfde; 8. Gereedschap; 9. Medisch; 10. Van een; 11. Voorzetsel; 12. Kleur; 15. Stekel; 17. Schuin toelopen; 19. Stuk; 20. Projektiel; 22. Bandiet; 24. Gissen; 26. Onaantastbaar; 27. Zeer licht breekbaar; 29. Belgische; 31. Afvaardigen; 32. Iemand vleien; 35. In grote hoeveelheid neerkomen; 38. Met een veto treffen; 39. Deel van de buik; 40. Wangen; 41. Staafvormig lichaam; 43. Babbelaar; 46. Digitaal; 48. Meisjesnaam; 53. Hoofddeksel; 55. Verder; 56. Jongensnaam; 57. Met moedermelk voeden; 59. Vijandig gezind jegens; 61. Dompelen; 63. Nihil; 65. Blijk; 67. In ernst bedoelen; 68. Grasland; 70. Voor alles; 71. Voorzetsel; 73. Eetbare wortel; 75. Modegril; 77. Ierland; 79. Mager; 81. Klein zoogdiertje; 83. Rund; 85. Waterbeweging; 86. Voorzetsel; 87. Lidwoord.

UIT HET GROTE aantal inzendingen van deze Amigoe-kruiswoordpuzzel van verleden week is uiteindelijk als gelukkige winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

H. Keli,
ATC-center,
Mahuma z/n, alhier.

De winnaar kan zijn prijs na identificatie afhalen op het kantoor van de Amigoe op Scherpenheuvel (tot 15.00 uur 's middags).

Oplossingen moeten ingediend zijn op Curaçao vóór donderdagmorgen tien uur en op Aruba vóór woensdagmiddag vijf uur en duidelijk op de envelop pe vermelden: KRUISWOORDPUZZEL.

Curaçao - P.O.B. 577; Aruba - Nassaustraat 110 en Bonaire - Kaya Gobernador Debrot 154, t.n.v. de heer Hubert Linkels.

DE GOEDE inzending had er aldus uit moeten zien:

OPLOSSING VORIGE KEER

HORIZONTAAL: 1. Voorbij; 4. Strikt; 8. Ds.; 10. Duitse; 11. Edele; 13. La; 14. Imago; 16. Rat; 17. Milaan; 20. Lee; 21. Alom; 23. Nerf; 24. Deka; 25. Grog; 27. Gier; 29. Nee; 31. Merken; 34. Ede; 36. Ene; 38. Baas; 39. TNO; 40. An; 41. Rail; 42. Ob; 44. Ase; 46. Kornet; 48. Ede; 49. Berk; 51. Term; 53. Druk; 55. Elbe; 58. Kilo; 60. Bar; 61. Oneens; 63. Non; 64. IBM; 65. De; 66. Ike; 67. Don; 68. Bremen; 69. Nee; 70. Ere; 72. ND; 73. Alt; 75. M.D.; 76. Era; 77. Bis; 78. E.D.

VERTIKAAL: 1. Veteraan; 2. Opgetogen; 3. Bodem; 5. Trein; 6. Inhaleren; 7. Tatoeage; 8. Dille; 9. Staar; 12. Dal; 15. Gek; 18. Ingebroken; 19. Afgesleten; 22. Mr.; 24. De; 26. Om; 28. In; 30. Eens; 32. Raar; 33. Kain; 35. Dood; 37. En; 39. T.t.; 40. Aardbodem; 43. Bewonderd; 45. Eburine; 46. Kr.; 47. Te; 48. Eminent; 50. E.K.; 52. R.K.; 54. Ra; 56. Leden; 57. Beemd; 59. L.O.; 61. Omber; 62. Sinai; 71. Re; 74. L.S.